

Právní rádce

10—2018

Měsíčník vydavatelství Economia — www.pravnickaradce.cz — Cena 160 Kč / 7,40 €

TÉMA Přehled významných českých právníček 06

KOZHGOVOK Předsedkyně Zvláštního tribunálu pro Libanon Ivana Hrdličková 16

PRÁVO A OBCHOD Započtení: Vybrané otázky 36

VÝZNAMNÉ
PRÁVNÍČKY
2018

PŘES
240 KLÍČOVÝCH
ŽEN ČESKÉHO
PRÁVA

Rešerše právních informací přímo ve vašich spisech

VÝHODNÉ PODMÍNKY PRO UŽIVATELE ASPI

na pořízení systému Praetor

AKCE do 31. 10. 2018
Při pořízení systému Praetor
MOBILNÍ APLIKACE ZDARMA

UŽIVATELÉ SYSTEMŮ ASPI A PRAETOR ZÍSKÁVAJÍ VÝRAZNÉ ÚSPORY ČASU A ZJEDNODUŠENÍ PRÁCE:

- + Vzájemný přístup z jednoho systému do druhého (možnost pracovat s ASPI v prostředí spisu).
- + Snadné ukládání výsledků vyhledávání a dokumentů v ASPI přímo do příslušného spisu do Praetora.
- + Podpora sdílení výsledků rešerše s týmem na kauzách (knowledge base).
- + Přímě z prostředí ASPI si můžete stopovat čas strávený rešerší a vykázat jej na příslušný spis.
- + Vykazování času studia literatury, judikatury a předpisů i přímo z ASPI.

**DOMLUVTE SI
PREZENTACI
A ZDARMA
VYZKOUŠEJTE**

<https://praetor-systems.cz/aspi>

Než si otevřete přehled významných právníček...

EDITORIAL

Vážení čtenáři, vítám vás u říjnového vydání Právního rádce, které je (opět po roce) věnováno klíčovým dámám české právníkové obce.

Přes 240 jmen

V letošním přehledu „královen českého práva“ se objevuje 156 právníček. V doprovodných „típech redakce“ je pak 87 dam. Celkem tak přinášíme přes 240 jmen. Tento rekordní počet je dán několika faktory.

Jedním z nich je rostoucí obliba našeho přehledu. Letos bylo poprvé možné dámy nominovat, a to prostřednictvím formuláře na webu Významnéprávníčky.cz. Tipů dorazilo přes sto. Druhým důvodem je naše rozhodnutí zařadit do „tipů redakce“ nově také předsedkyně okresních soudů a okresní státní zástupkyně. Je až k neuvěření, jak viditelný rozdíl je v zastoupení žen mezi soudními funkcionáři napříč soustavami. Čím výše jdeme, tím méně žen potkáme.

Úplně novou skupinou jsou v doprovodných „típech redakce“ dámy, jejichž působení má na právníckou obec výrazný dopad. A to i přesto, že nejsou („klasickými“) právníčkami.

Koho v přehledu nenajdete

Zpět k letošnímu přehledu. Zájem (nejen) mezi právníčkami nás velmi těší, a řada dam se tak i díky nominacím do přehledu mohla dostat. Není totiž v silách žádné redakce zmapovat kompletní situaci na trhu. Což mě vede k již „tradiční“ prosbě. Neberte prosím náš přehled

jako definitivní hodnocení významných právníček. Je jistě řada žen, jejichž činnost je nadmíru významná – a v přehledu nejsou. Náš „seznam“ slouží hlavně jako inspirace a motivace budoucím generacím.

Zároveň je zde řada jmen, která známe a rádi bychom zařadili, ale není to možné. Jedná se o sekci „advokacie“, kde jsme se rozhodli zařadit z jedné advokátní kanceláře vždy jen jednu dámu. Je nám opravdu líto, že tak oproti loňsku v přehledu nenajdeme například Adélu Havlovou z Havel & Partners či Sylvii Sobolovou z KŠB. Do přehledu se nedostala ani Pavla Křečková z CMS a další skvělé dámy.

Z aktuálního vydání si nenechte ujít ani rozhovor s předsedkyní Zvláštního tribunálu pro Libanon Ivanou Hrdličkovou, který naleznete na straně 16. A na následujících šestadvaceti stranách pak naleznete velmi zajímavou skladbu rozhovorů, anket i autorských příspěvků advokátek či podnikových právníček.

Jak už jsem zmínil, významných právníček je v Česku samozřejmě mnohonásobně víc a jistě bychom jim mohli věnovat všechny strany našeho časopisu. Neberte tak prosím náš výčet jako definitivní.

Přeji Vám příjemně strávený čas s novým Právním rádce.

JAROSLAV KRAMER
šéfredaktor

OBSAH

06

Královny českého práva 2018

Měsíčník Právní rádce sestavil již čtvrtý přehled právniček, které spojuje nejenom úspěšná kariéra, ale také maximální nasazení a vliv (nejen) na jejich okolí.

16

Rozhovor s Ivanou Hrdličkovou

„Očekávání, která se před lety upnula k mezinárodní trestní spravedlnosti, byla nerealistická,“ říká v rozhovoru pro Právního rádce předsedkyně Zvláštního tribunálu pro Libanon Ivana Hrdličková.

48

Finanční krize dál přepisuje zákony

Od vypuknutí finanční krize, která otřásla bankami i stáry a přelila se v hlubokou ekonomickou recesi, uplynulo na konci září deset let. Ačkoliv Evropa zažívá období růstu, stále se ještě vyrovnává s následky kolapsu.

56

Započtení: Vybrané otázky

Milan Hulmák se ve svém příspěvku zaměřuje na započtení, jako jedno z témat, kterému se věnuje současná odborná literatura ve značné míře. Pouhým nahlédnutím do odborné literatury ale zjistíme, že se publikované názory liší i v řešení základních otázek.

64

Nová právní úprava zprostředkování pojištění

Libor Němec a Filip Murár se ve svém příspěvku zaměřují na to, jaké nejvýznamnější změny přináší pro sektor pojišťovacích zprostředkovatelů nový zákon o distribuci pojištění a zajištění.

80

Ve dne advokátem, večer trenérem

I partneři advokátních kanceláří najdou ve svém nabitém harmonogramu prostor na volnočasové aktivity, byť mohou vést k práci po večerech. Třeba Aleš Linhart trénuje ragby.

EDITORIAL	03
OBSAH	04

TÉMA

Královny českého práva 2018	06
ROZHOVOR Ivana Hrdličková: Soudci v Haagu ze mě byli zprvu rozpačití	16
People management: To je ta největší výzva	22
Kde je svoboda, je i spokojenost	24
ROZHOVOR Jana Felixová: Dovolená za polárním kruhem byla dokonalým odpočinkem	26
ROZHOVOR Monika Novotná: Advokacie vás nikdy nezačne nudit	28
ANKETA Proč jsem se chtěla stát právníčkou?	30
ROZHOVOR Miroslav Dubovský: Genderová rovnoprávnost je jedním z našich hlavních poslání	32
ANKETA Úspěšné právníčky by měly svými příběhy podporovat další ženy	34
Jak skloubit pracovní a osobní život? Chce to dobrý time management	36
Jsem více manažerka než právníčka. A firmě to svědčí...	37
Inspirujeme se těmi, kteří se nevzdávají	38
ANKETA Mění se trh právních služeb a my s ním...	40
Nečíníme zhytné kompromisy, když jde o výsledek	44
ROZHOVOR Jaroslava Kračúnová: Vhled do technických oborů je klíčem moderního advokáta	46

AKTA

ANALÝZA Finanční krize není minulostí, dál přepisuje zákony	48
JUDIKATURA	52
PERSONÁLIE	53
KRÁTKÉ ZPRÁVY	53
Čeští a slovenští advokáti oslavili 100 let moderní advokacie	54

PRÁVO A OBCHOD

Započtení: Vybrané otázky	56
Company Law Package	62

PRÁVO A FINANCE

Nová právní úprava zprostředkování pojištění	64
--	----

PRÁVO A MANAGEMENT

ROZHOVOR Jakub Dohnal: Sóló dráha by mě nebavila	66
O souběhu, konkurenční doložce a odměňování...	68
KNIŽNÍ NOVINKY	73

PRÁVO A VEŘEJNÁ SPRÁVA

Znemožnění realizace práva na pietu jako zásah do osobnostních práv	74
Aktuálně k omezení výdělečné činnosti příslušníků bezpečnostních sborů	78

PRÁVO A SPOLEČNOST

ROZHOVOR Aleš Linhart: Přes den advokátem, večer trenérem	80
BALÍKOVÁ MOZAIKA Uznání islámu v Předlitavsku v roce 1912	84
PRÁVO OČIMA JANA KUČERNY	86
PRÁVO OČIMA MICHALA TOMÁŠKA	86

Právní rádce

Měsíčník vydavatelství Economia, a.s.

Ročník XXVI., číslo 10, vychází v Praze 12. 10. 2018
Cena výtisku pro volný prodej: 160 Kč / 7,40 €

ADRESA REDAKCE:

Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8
T 233 071 470, 233 071 471, 233 071 473,
E pravni.radce@economia.cz,
W www.pravni.radce.cz

ŘEDITEL REDAKCE:

Vladimír Piskáček
ŠÉFREDAKTOR: Mgr. Jaroslav Kramer, T 233 071 470,
E jaroslav.kramer@economia.cz

SEKRETARIÁT:

Karolína Kučerová, T 233 071 471

SPOLUPRACOVNÍCI REDAKCE:

Lukáš Šíkel, Ing. Alžběta Vejvodová,
Markéta Reháková

REDAKČNÍ RADA:

prof. JUDr. Jan Dědič, prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš,
doc. JUDr. Ivana Štenglová, doc. JUDr. Bohumil
Havel, Ph.D., JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M., doc.
JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., doc. JUDr. Petr
Liška, Ph.D., LL.M., Ph.D., JUDr. Petr Kotáb, Ph.D.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., JUDr. Lukáš Klee,
Ph.D., LL.M., JUDr. Tomáš Bělina, Doc. JUDr. Petr
Hůrka, Ph.D., JUDr. Miroslav Růžička, Ph.D., prof.
Ing. Vladimír Smejkal, CSc., JUDr. Tomáš
Sokol, JUDr. Stanislav Meřil, JUDr. PhDr. Karel
Šimka, LL.M., Ph.D., JUDr. Jan Sváček, JUDr. et
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D., JUDr. Martin Foukal,
JUDr. Maxim Tomoszek, Ph.D.

ILUSTRACE:

Nikkarin

LAYOUT:

Filip Blažek

VYDÁVÁ:

Economia, a.s., IČ: 28191226

Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8

MARKETINGOVÝ MANAŽER: Pavel Volčák,

T 233 071 077, E pavel.volcak@economia.cz

PŘÍJEM INZERCE: T 233 071 216, F 224 800 373

MANAŽER INZERCE: Jana Sapožníková,

E jan.sapoznikova@economia.cz,

T 233 071 784, M 777 239 336

DISTRIBUCE: Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8

VOLNÝ PRODEJ: T 233 071 110, F 224 800 371

E distribuce@economia.cz

VE VOLNÉM PRODEJI: v ČR rozšiřuje PNS a.s.,

na Slovensku: PressMedia s.r.o.

PŘEDPLATNÉ, NOVÉ OBJEDNÁVKY: T 233 071 197;

F 224 800 371, E predplatne@economia.cz,

W <http://eshop.inned.cz>

OBJEDNÁVKY DO ZAHRANIČÍ: T 233 071 197,

F 224 800 371, E predplatne@economia.cz,

<http://eshop.inned.cz/predplatne/zahranici.php>

DORUČOVÁNÍ PŘEDPLATNÉHO PROVÁDÍ:

Česká pošta s.p.

PŘEDPLATNÉ V SR ZAJIŠŤUJÍ: Magnet Press

Slovenská s.r.o., Mediaprint-Kapa Pressgrosso, a.s.,

L. K. Permanent, s.r.o.

INTERNETOVÝ ON-LINE ARCHIV:

E predplatne@economia.cz

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Vizuální studio

mediálního domu Economia

TISK: UNIPRINT s.r.o., Zbuzany 1584,

Rychnov nad Kněžnou, 516 01

Podávání novinových zásilek povoleno ŘPP Praha

č. j. 129b/93 ze dne 22. 4. 1993.

Poskytnutím autorského příspěvku autor

souhlasí s jeho rozmnožováním, rozšiřováním

a sdělováním internetem v kterémkoliv tištěném

a/nebo elektronickém titulu vydavatele či osoby

s jeho majetkovou účastí, či v jejích souboru.

Autor souhlasí s úpravami a odpovídá za právní

i faktickou bezvadnost příspěvku.

MK ČR E 6318

ISSN 1210-4817

© 2018 Economia, a.s.

TÉMA

Královny českého práva 2018

**Měsíčník Právní rádce sestavil již čtvrtý
přehled právniček, které spojuje nejenom
úspěšná kariéra, ale také maximální nasazení
a vliv (nejen) na jejich okolí.**

V rámci advokacie jsme pro letošní rok zvolili pět kritérií, podle kterých jsme dámy „hodnotili“ a následně je zařadili do tří skupin. Klíčový byl jejich vliv na chod kanceláře, společenský a ekonomický dopad či expertiza. Vpravo (s fotografiemi) a dole (v boxu) je skupina „nejúspěšnějších“. V tipech redakce jsou pak dámy, které (ještě) nejsou partnerkami (anebo nešlo vybrat „jen“ jednu).

JANA FELIXOVÁ

partnerka
Felix & spol.

JANA HLADKÁ ZILVAROVÁ

společník Z/C/H Legal

KARIN POMAIZLOVÁ

partnerka
Taylor Wessing Praha

EVA NOVÁKOVÁ

společník JŠK

LENKA VIDOVIČOVÁ

partnerka AK Vidovičová,
členka představenstva ČAK

VLADIMÍRA KNOBLOCHOVÁ

partnerka DBK Partners

JANA KUBIŠTOVÁ

zakladatelka
Kubištová & Co.

JANA PATTYNOVÁ

partnerka Pierstone

ALENA VLACHOVÁ

partnerka
Vepřek Caska Vlachová

PETRA BUZKOVÁ

společník VKS Legal

LUCIE BÁNYAIOVÁ

partnerka Bányaiová Vožehová

MARIE CILÍNKOVÁ

zakladatelka AK Cilínková

PETRA DOLEJŠOVÁ

partnerka eLegal

BARBORA DUNOVSKÁ

partnerka Dunovská & Partners

HANA GAWLASOVÁ

partnerka Squire Patton Boggs

GABRIELA HÁJKOVÁ

ekvity partnerka Peterka Partners

LUCIE HLADĚNOVÁ

partnerka UEPA

JAROSLAVA KRAČÚNOVÁ

partnerka Deloitte Legal

MARTINA KRÁKOROVÁ

partnerka Wilsons

ALICE KUBÍČKOVÁ

řídící partnerka LP Legal

BARBARA KUSAK

partnerka Noerr

JITKA LOGESOVÁ

partnerka Wolf Theiss

MONIKA MAŠKOVÁ

partnerka PRK Partners

VERONIKA ODROBINOVÁ

partnerka Dvořák Hager & Partners

GABRIELA PORUPKOVÁ

partnerka bpv Braun Partners

KATEŘINA RADOSTOVÁ

partnerka Radostová & Co.

MONIKA RUTLAND

zakládající partnerka rutland ježek

JANA SEDLÁKOVÁ

partnerka Sedlakova Legal

KLÁRA ŠTĚPÁNKOVÁ

partnerka Kinstellar

EVA SVOBODOVÁ

lokální partnerka White & Case

JITKA SYTAŘOVÁ

partnerka Giese & Partner

ZUZANA ŠIMONOVSKÁ

partnerka Šimonovská IP

MARKÉTA TVRDÁ

partnerka Dentons

ANDREA VEJBĚROVÁ

partnerka Hartmann, Jelínek, Fráňa

KATEŘINA VORLÍČKOVÁ

společník BBH

MICHAELA WAŽIKOVÁ

partnerka Kruták & Partners

TIPY REDAKCE

ANETA DISMAN

advokátka Clifford Chance

EVA DOBROHRUŠKOVÁ

of counsel DLA Piper

JITKA LINHARTOVÁ

counsel Nedelka Kubáč

V. NEJEDLÁ, T. JANDÁČKOVÁ

zakládající partnerky Novalia

PETRA MYŠÁKOVÁ

advokátka Allen & Overy

NATÁLIE ROSOVÁ

advokátka Schönherr

HELEN RODWELL

řídící partnerka
CMS

MONIKA NOVOTNÁ

partnerka Rödl & Partner
členka představenstva ČAK

DAGMAR DUBECKÁ

řídící partnerka
Kocián Solc Balašík

**VERONIKA
RYŠÁVKOVÁ**

partnerka Havel & Partners

**VLADIMÍRA
GLATZOVÁ**

zakladatelka Glatzová & Co.

**KAROLÍNA
HORÁKOVÁ**

partnerka Weil

RADKA KONEČNÁ

partnerka
Konečná & Zacha

NATAŠA RANDLOVÁ

partnerka
Randl Partners

DANIELA KOVÁŘOVÁ

partnerka
AK Kovářová

PODNIKOVÉ PRÁVNÍČKY

MARIE BREJCHOVÁ
prezidentka Unie
podnikových právníků, PRE

LUCIE MLČŮCHOVÁ
vedoucí právního oddělení
EUC

IVANA BUREŠOVÁ
ředitelka právního úseku
UniCredit Bank

DENISA BELLINGER
Country counsel HP

TEREZA BER
vedoucí právního oddělení Zentiva

DRAHOMÍRA BREJCHOVÁ
právníčka L'Oréal

MARKÉTA BUDKOVSKÁ
vedoucí právního oddělení BAYER

ANNA DOLEJŠÍ
právníčka FTV Prima

BARBORA DUBANSKÁ
vedoucí právního oddělení Novartis

SUSANA HAKOBIAN
vedoucí právního oddělení Ezpada

JANA HERBOCZKOVÁ
ředitelka právního útvaru Aegon

LUCIE KOVÁČOVÁ
CE legal director Tesco Stores

LUCIE KUBENOVÁ
vedoucí právního oddělení Pfizer

MARKÉTA LINHARTOVÁ
vedoucí právního oddělení BNP

ANETA MARTIŠKOVÁ
Glencore Agriculture Czech

PETRA MISTERKOVÁ
Legal director AB Facility

JANA OSADSKÁ
Pražská plynárenská distribuce

KATARINA PICQ
právníčka Renault

JITKA PIŇOSOVÁ
právníčka Lego

DIANA PROCHÁZKOVÁ
právníčka ČEPS

ZUZANA PRŮCHOVÁ
právníčka CZ.NIC

TEREZA RYCHTAŘÍKOVÁ
vedoucí právního oddělení UPC

EDIT ROSTA
právníčka 3M

IVETA LE ROUX
interní právník Deloitte

ALICE SELBY
International Personal Finance

GABRIELA SMETÁKOVÁ
právníčka MERO

TEREZA ŠIMANOVSKÁ
vedoucí právního oddělení APS

VERONIKA VÁLOVÁ
Moravský Peněžní Ústav

MARKÉTA VEČEŘOVÁ
právníčka CTP

ALEXANDRA ŽIVĚLOVÁ
vedoucí právního oddělení VZP

TIPY REDAKCE

V rámci letošního přehledu poprvé zařazujeme také dámy, jejichž působení má na právnickou obec výrazný dopad. A to i přesto, že nejsou („klasickými“) právníčkami. Do přehledu významných dam české právnické obce tak rozhodně patří.

IVA CHALOUPKOVÁ
mluvčí České advokátní komory

JITKA CHIZZOLA
generální ředitelka D.A.S.

KLÁRA LORENCOVÁ
konzultantka PRK Partners

MONIKA MAREČKOVÁ
vedoucí partnerka RSM

MARIE RATAJOVÁ
majitelka ABES

DIANA R. ROGEROVÁ
vedoucí partnerka Deloitte

NOTÁŘKY, EXEKUTORKY A INSOLVENČNÍ SPRÁVKYNĚ

**VENDULA
FLAJŠHANSOVÁ**
Exekutorská komora ČR

**HELENA
DIVIŠOVÁ**
notářka v Hradci Králové

OLGA MEDUNOVÁ
notářka v Náchodě

ROMANA NOVÁKOVÁ
insolvenční správkyňe

ŠÁRKA NOVOTNÁ
notářka v Praze

VĚRA SÁBLÍKOVÁ
notářka v Praze

MARIE SÁROVÁ
Exekutorská komora ČR

ALICE SEDLÁKOVÁ
notářka v Brně

JANA TVRDKOVÁ
soudní exekutorka pro Prahu 4

LUCIE VALENTOVÁ
Exekutorská komora ČR

JANA VEČERNÍKOVÁ
notářka v Praze

VLASTA AUDYOVÁ
notářka v Olomouci

IRENA BISCHOFOVÁ
notářka v Olomouci

PAVLA FUČÍKOVÁ
soudní exekutorka v Ostravě

EVA HEPPEROVÁ
insolvenční správkyňe

VLADIMÍRA KOTRLÍKOVÁ
notářka v Táboře

KATARÍNA MAISNEROVÁ
soudní exekutorka pro Prahu 8

Magazín Právní rádce pořádá
exkluzivní setkání
královen českého práva.

8. listopad 2018
Jatka78

www.vyznamneppravnicky.cz

Hlavní mediální partner:

Právní rádce

Hlavní partner: **C/M/S'**
Law, Tax

Partneři:

Rödl & Partner

ALLEN & OVERY

bnt attorneys
in CEE

TaylorWessing

Deloitte.
Legal

Auto Podbabská

UNIE
PODNIKOVÝCH
PRÁVNÍKŮ ČR

NATUZZI
ITALIA

WHITE & CASE

Projekt podporují:

PIERSTONE

zclh Legal

OAS advokátní kancelář

schonherr

SQUIRE
PATTON BOGGS

DLA PIPER

Felix a spol.
advokátní kancelář

SOUDKYNĚ A STÁTNÍ ZÁSTUPKYNĚ

LENKA BRADÁČOVÁ
vrchní státní zástupkyně
v Praze

KATEŘINA ŠIMÁČKOVÁ
soudkyně
Ústavního soudu

MILADA TOMKOVÁ
místopředsedkyně
Ústavního soudu

IVANA ŠVEHLOVÁ
místopředsedkyně
Krajského soudu v Praze

IRENA PELIKÁNOVÁ
soudkyně tribunálu
Soudního dvora EU

SIMONA BRADÁČOVÁ
místopředsedkyně MS v Praze

LENKA CEPLOVÁ
místopředsedkyně KS v Ústí n. L.

IVA HRDINOVÁ
předsedkyně KS v Ostravě

SOŇA KACOVSKÁ
místopředsedkyně KS v Praze

VERONIKA KŘEŠŤANOVÁ
místopředsedkyně MS v Praze

MARKÉTA LEHKÁ
místopředsedkyně KS v Ústí n. L.

JOLANA MARŠÍKOVÁ
místopředsedkyně KS v Hr. Kr.

JANA MISIAČKOVÁ
místopředsedkyně KS v Ostravě

IVANA MLEJNKOVÁ
místopředsedkyně VS v Praze

JANA NOVÁKOVÁ
místopředsedkyně KS v Ústí n. L.

LENKA PROKŠOVÁ
místopředsedkyně KS v Brně

LENKA ŠKUBALOVÁ
místopředsedkyně KS v Praze

EUSTASIE RUTAROVÁ
místopředsedkyně VS v Olomouci

DIANA VEBROVÁ
místopředsedkyně VS v Olomouci

MARCELA BOHÁČOVÁ
náměstkyně KSZ v Ostravě

BARBARA POŘÍZKOVÁ
předsedkyně senátu
Nejvyššího správního soudu

DANIELA ZEMANOVÁ
prezidentka Soudcovské
unie, soudkyně MS v Praze

ZLATUŠE ANDĚLOVÁ
krajská státní zástupkyně
v Ostravě

IVANA HRDLÍČKOVÁ
předsedkyně Zvláštního
tribunálu pro Libanon

HANA FLÍDROVÁ
náměstkyně KSZ v Hradci Králové

ŠTĚPÁNKA LÁZNOVÁ
náměstkyně MSZ v Praze

ANNA MAŘÍKOVÁ
krajská státní zástupkyně v Plzni

DANA MASNÁ
náměstkyně KSZ v Ostravě

ANNA PUCHTOVÁ
náměstkyně KSZ v Ústí n. L.

DANIELA SMETANOVÁ
náměstkyně MSZ v Praze

JARMILA ŠTEFLOVÁ
náměstkyně KSZ v Brně

EVA VAŠÍČKOVÁ
náměstkyně KSZ
ve Středočeském kraji

DANA MASNÁ
náměstkyně KSZ v Ostravě

ANNA PUCHTOVÁ
náměstkyně KSZ v Ústí n. L.

PŘEDSEDKYNĚ OKRESNÍCH SOUDŮ

Ilona BENEŠOVÁ (Praha 4), Andrea LOMOZOVÁ (Praha 5), Michaela WENZLOVÁ (Praha 9), Jaroslava POKORNÁ (Praha 10), Magdaléna KERLOVÁ (Benešov), Dana ZELENKOVÁ (Kladno), Markéta ŠOTTOVÁ (Kolin), Sylva MAGÁTOVÁ (Kutná Hora), Kateřina STARÁ (Mladá Boleslav), Jana STEJSKALOVÁ (Praha-východ), Dana SMITKOVÁ (Praha-západ), Eva PECHLÁTOVÁ (Rakovník), Milena HRDLÍČKOVÁ (Český Krumlov), Lenka JIŘÍKOVÁ (Pelhřimov), Martina FLANDEROVÁ (Písek), Milada TRÚBLOVÁ (Prachatice), Simona KUBOUŠKOVÁ (Plzeň-jih), Iveta ZÍTKOVÁ (Plzeň-sever), Marta KUBALÍKOVÁ (Rokycany), Michaela ŘEZNÍČKOVÁ (Tachov), Zdeňka HOŠKOVÁ (Děčín), Kateřina VLTAVSKÁ (Chomutov), Jana BRABCOVÁ (Jablonec nad Nisou), Ivana ŠOLJAKOVÁ (Liberec), Hana BACHOVÁ (Louny), Marcela SEDMÍKOVÁ (Hradec Králové), Jana PANSKÁ (Havlíčkův Brod), Soňa SOUKUPOVÁ (Chrudim), Vlasta HLADÍKOVÁ (Jičín), Blanka KLICNAROVÁ (Náchod), Vladimíra PAROULKOVÁ (Semily), Naděžda VAŇUROVÁ (Trutnov), Lidmila ADLEROVÁ (Městský soud Brno), Michaela ZUMMEROVÁ (Blansko), Ivana LOSOVÁ (Brno-venkov), Martina CHLUPÁČKOVÁ (Jihlava), Ludmila NOVOTNÁ (Třebíč), Lenka KRČÁLOVÁ (Znojmo), Hana BERANOVÁ (Bruntál), Pavlína JURÁŠKOVÁ (Karviná), Marta KOŽUŠNÍKOVÁ (Opava), Pavlína HAJTMAROVÁ (Šumperk)

OKRESNÍ STÁTNÍ ZÁSTUPKYNĚ

Blanka VALSAMISOVÁ (Praha 4), Hana VRBOVÁ (Praha 5), Jiřina FRONKOVÁ (Praha 7), Jitka RYBENSKÁ (Praha 9), Nina BROZOVÁ (Kladno), Vlasta BLÁHOVÁ (Kutná Hora), Jaromíra PETRÁŠOVÁ (Mělník), Yveta ŠACHTOVÁ (Příbram), Štěpánka MAUREROVÁ (Český Krumlov), Yveta ŠVECOVÁ (Jindřichův Hradec), Věra SMÍŠKOVÁ (Strakonice), Alena PEŠKOVÁ (Tábor), Jiřina VÍTOVCOVÁ (Klatovy), Antonie ZELENÁ (Plzeň-město), Renata HAVELKOVÁ (Plzeň-jih), Jitka ÚLOVCOVÁ (Plzeň-sever), Jitka BOJANOVÁ (Česká Lípa), Dagmar TĚHNÍKOVÁ (Jablonec nad Nisou), Kateřina DOUŠOVÁ (Litoměřice), Naďa VOLÁKOVÁ (Most), Zdeňka TOMÁNKOVÁ (Havlíčkův Brod), Vladimíra MATĚJKOVÁ (Rychnov nad Kněžnou), Alena PROVAZNÍKOVÁ (Ústí nad Orlicí), Ivana ŠMÍDOVÁ (Blansko), Kateřina JIRÁSKOVÁ (Brno-město), Jana KRANZOVÁ (Kroměříž), Naděžda KEZNIKLOVÁ (Prostějov), Lenka PEROUTKOVÁ (Znojmo), Miloslava HEVIEROVÁ (Žďár nad Sázavou), Gabriela SLAVÍKOVÁ (Karviná), Zuzana MINÁŘOVÁ (Nový Jičín), Tamara KORNASOVÁ (Ostrava-město), Jana STAŇKOVÁ (Přerov), Jarmila BUDINOVÁ (Jeseník)

POLITIKA, SPOLEČNOST, AKADEMIE, STÁTNÍ SPRÁVA

**VĚRA
JOUROVÁ**
eurokomisařka

**ALENA
SCHILLEROVÁ**
ministryně financí

IVANA JANŮ
předsedkyně Úřadu pro
ochranu osobních údajů

MARIE BENEŠOVÁ
poslankyně

VERONIKA BÍLKOVÁ
místopředsedkyně Benátské komise

KLÁRA CETLOVÁ
ministerstvo spravedlnosti

STANISLAVA ČERNÁ
Právnická fakulta Univerzity Karlovy

BARBARA HAVELKOVÁ
University of Oxford

MILANA HRUŠÁKOVÁ
Právnická fakulta UPOL

VĚRA KALVODOVÁ
Právnická fakulta MUNI

MARIE KARFÍKOVÁ
předsedkyně Rozhodčího soudu

EVA KOSTOLANSKÁ
Generální finanční ředitelství

OLGA LETÁČKOVÁ
ministerstvo pro místní rozvoj

MARIE LUKASOVÁ
Kancelář veřejného ochránce práv

ALENA MACKOVÁ
Právnická fakulta Univerzity Karlovy

HANA MARKOVÁ
Právnická fakulta Univerzity Karlovy

MONIKA NEDELKOVÁ
finanční arbitér

ALENA NETOLICKÁ
náměstkyně ministra obrany

ZDENKA PAPOUŠKOVÁ
děkanka Právnické fakulty UPOL

MONIKA PAUKNEROVÁ
Právnická fakulta Univerzity Karlovy

LENKA PÍTROVÁ
Právnická fakulta Univerzity Karlovy

MARIE TALAŠOVÁ
ministerstvo financí (do 10/2018)

MARKÉTA TRIMBLE
William S. Boyd School of Law

KATEŘINA VALACHOVÁ
poslankyně

HELENA VÁLKOVÁ
poslankyně

ELIŠKA WAGNEROVÁ
senátorka (do 10/2018)

ALENA WINTEROVÁ
Právnická fakulta Univerzity Karlovy

**ANNA
ŠABATOVÁ**
veřejná ochránkyně práv

**MICHAELA
CHALOUPKOVÁ**
členka představenstva ČEZ

MARKÉTA SELUCKÁ
děkanka Právnické fakulty
Masarykovy univerzity

Podílíme se téměř

92%*

na nákladech
celého trhu
pojištění právní
ochrany.

Nic netajíme, a proto nám klienti věří.

www.das.cz | +420 267 990 711 | info@das.cz

BRÁNÍME SLUŠNÉ
Už 100 let

* Údaje ČNB.

ROZHOVOR

„Očekávání, která se před lety upnula na mezinárodní trestní spravedlnost, byla nerealistická,“ říká v rozhovoru pro Právního rádce předsedkyně Zvláštního tribunálu pro Libanon Ivana Hrdličková.

Soudci v Haagu ze mě byli zprvu rozpačití

Ivana Hrdličková je od roku 2013 soudkyní Zvláštního tribunálu pro Libanon. Ten se jako jediný na světě věnuje terorismu, konkrétně bombovému útoku z roku 2005, během něhož zemřel bývalý premiér Libanonu Rafik Harírí a dalších 22 osob. Nadto má soud také jurisdikci vůči osobám odpovědným za útoky, které s daným případem souvisely. V hlavním případě jsou obviněny čtyři osoby, které se dosud nepodařilo zatknout, a řízení tak probíhá v jejich nepřítomnosti. Tribunál rovněž řeší tři související případy.

Jste jako předsedkyně Tribunálu zklamaná, že se ještě nerozhodlo?

Nevyjadřila bych to jako zklamání. Rozhodně ale nechci tvrdit, že Tribunál pracuje velmi rychle. Pomalost je ale bolestí i všech ostatních mezinárodních tribunálů.

Čím je to dáno?

Řadou věcí. Jednou z nich je těžkopádný mechanismus, který je nastaven. Některé věci prostě urychlit nejdou. Chci ale rozhodně zdůraznit, že mezinárodní trestní spravedlnost jako institutu věřím. Současné si myslím, že očekávání, ►

► která se na ni před lety upnula, byla nerealistická. Ta očekávání zkrátka nemohou být splněna.

Například?

V otázce efektivity, financí a rychlosti. Jako soud máme 460 zaměstnanců. Kdyby apolitický a velmi masivní útvar správy soudu sloužil více soudům, to by pomohlo. Takové řešení je ale velmi idealistické.

Zpět k vašemu Tribunálu a jeho „časové ose“...

Tribunál zahájil činnost 1. září 2009. Tehdy soudce pro přípravné řízení velmi rychle vydal rozhodnutí, kterým propustil na svobodu čtyři osoby, které byly od roku 2005 zadrženy v Libanonu. To přispělo k rychlému zahájení činnosti Tribunálu. Prokurátor podal obžalobu na čtyři osoby v roce 2011, posléze „přiřazoval“ další obviněné. Probíhalo přípravné řízení, soud před senátem prvního stupně pak začal v lednu 2014.

Tedy devět let po útocích. Co se děje teď?

Teď lze říct, že hlavní případ spěje ke svému konci. Máme za sebou poslední fázi práce senátu prvního stupně. Byly závěrečné argumenty prokurátora i obhajoby. Soudci se tak radí a brzy bude rozsudek...

Je vůbec třeba se radit? Musíte přece po tolika letech znát případ opravdu nazpaměť a mít už zformovaný názor.

Tak to není. Rozhodně se soudci radit potřebují. Právě to, že v tom „žijete tak dlouho“, je vlastně drobné nebezpečí. Samotný rozsudek musí vycházet a být podložen jak ze zhodnocení důkazů, které byly předneseny, tak argumentů obhajoby. Úvahy na to nestačí. Je tak namístě, aby se soudci poradili...

Dá se přitom očekávat, že to před senátem prvního stupně neskončí.

Je teoretická možnost odvolání.

Jakého?

Je několik právních otázek, jaké odvolání by bylo přípustné a jaké

ne. Ukáže to relativně blízký čas. Rozhodně by ale mělo jednání před druhým stupněm trvat kratší dobu než doposud.

V čele soudu jste již potřetí. Mandát vám jako předsedkyni končí v srpnu 2019. Chtěla byste být jako představitelka soudu u toho, až se případ uzavře?

Opravdu si netroufnu říct, že se celý případ do té doby uzavře. Samozřejmě by to bylo ideální, ale obávám se, že to není reálné.

Vámi vedený Tribunál je vlastně průkopníkem. Jako první se věnuje otázce terorismu, zároveň jako první tribunál po druhé světové válce soudí osoby v nepřítomnosti. Co je podle vás největší specifikum vašeho soudu?

Hybridní povaha Tribunálu, a to ve všech směrech. Soud má jedenáct soudců, čtyři z toho musí být podle statutu soudci libanonsí a další jsou mezinárodní. Jde o personální hybridizaci, která je průkopnická. Jestli je to ale dobře, je na politickém zhodnocení...

A co aplikované právo?

Hmotné trestní právo je v první řadě libanonské a až poté mezinárodní obyčejové právo. Ale procesní právo je zase hybrid – kombinace principů anglosaského a kontinentálního práva. Plus přejímáme zkušenosti z předchozích soudů.

Dovedla jste si vlastně představit, jak moc komplexní práce působení v Haagu bude?

Očekávala jsem, že to bude velmi komplikované... Ale v praxi to je samozřejmě mnohem komplikovanější. A to z více pohledů. Zní úžasně, že můžeme kombinovat anglosaské a kontinentální procesní právo. Realizace je ale mnohem prozaičtější a komplikovanější. Kombinujete dva systémy, které jsou naprosto odlišné. Další věc je osobní prvek. Každý s sebou přináší své zvyklosti. A to nejenom soudci, ale i další právníci, jako jsou prokurátoři či obhájci. Druhý systém většinou neznají a je pro ně nepředstavitelný. Část mladších právníků dokonce nemá

žádné domácí zkušenosti, ale znají zase mezinárodní proces. To je ještě více komplikované. Takže to přináší řadu problémů.

Vy přitom jak mezinárodní, tak národní justici pozorně sledujete. Řeší totiž řadu témat, se kterými se musíte popasovat i vy.

Ano. Takových otázek je přitom celá řada. Například institut řízení v nepřítomnosti obžalovaných byl u norimberského tribunálu velmi kritizovaný. Ukázalo se, že jeden z obžalovaných zřejmě v té době ani nežil. I to byl důvod, proč čekal Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii tolik let na přítomnost obžalovaných, aby mohl postoupit.

Proč tedy soudíte obžalované v nepřítomnosti?

Pokud jde o náš Tribunál, vzhledem k povaze trestné činnosti byla snaha zahájit proces, i kdyby obžalovaní nebyli přítomni. Současně byla velká snaha zajistit jim veškerá práva. Jako inspirace nám tady přispěla rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. V některých zemích se totiž proces v nepřítomnosti bere jako proces za zavřenými dveřmi bez jakýchkoliv práv.

Je vůbec ještě zájem mezinárodního společenství na dořešení atentátů z roku 2005?

Je, i když časový faktor hraje samozřejmě obrovskou roli. Přesto, když jsem byla v roce 2015 jako nově zvolená předsedkyně soudu na oficiální návštěvě v Libanonu, byla jsem až překvapena, jak moc je to ve společnosti živé téma. V těchto dnech, kdy se blíží potenciální rozhodnutí, tím Libanon opět hodně žije. Je to přitom strategické a významné nejenom pro Libanon, ale pro celý Blízký východ. Spousta lidí čeká na rozhodnutí i na jeho zdůvodnění.

Na Blízkém východě je přitom silné napětí. Může rozhodnutí Tribunálu přinést komplikace?

Nelze očekávat, že bude celá veřejnost s rozhodnutím spokojena, ať už bude jakékoliv. Tak to prostě je.

Zní to úžasně, že můžeme kombinovat anglosaské a kontinentální procesní právo. Realizace je ale mnohem prozaičtější a komplikovanější.

Nelze očekávat, že celá libanonská veřejnost bude s rozhodnutím spokojena, ať už bude jakékoliv. Tak to prostě je.

Co byste nechtěla, aby se po vyhlášení rozhodnutí stalo?

Spíš to obrátím na pozitivní linku. Mandát soudu i soudců je tříletý, aktuálně do konce února 2021. Přála bych si, aby tribunál skončil soudním rozhodnutím, které bude takové, že přinese vysvětlení události. Přála bych si také, aby z dočasné činnosti Tribunálu vzniklo „ponaučení“. Dříve nebo později se může stát, že nějaký ad hoc tribunál vznikne. Mohl by se tak inspirovat našimi zkušenostmi – a být efektivní, jak svou strukturou, tak mandátem.

Zpět k mezinárodnímu společenství. Je to pro ně i dnes klíčové téma?

Někdy více, někdy méně. Jak už jste řekl, je to první soud, který se zabývá terorismem. A to je ožehavé téma.

Proč?

Jedním z důvodů je, že neexistuje oficiálně akceptovaná definice terorismu. Je složité terorismus dostat na mezinárodní úroveň.

Proč by toto téma mělo zajímat i státy typu Česka?

Musím se vrátit do historie. Libanon nejdříve požádal OSN o pomoc

s vyšetřováním tohoto útoku.

Smlouva o vzniku Tribunálu ale nebyla ratifikována. Rada bezpečnosti OSN následně rozhodla, že je obava o ohrožení světového míru, a tak vznikl „napřímo“ rezolucí Rady bezpečnosti. Už jenom z toho důvodu je v zájmu řady zemí sledovat jeho činnost. Navíc mnoho zemí Tribunál podporuje, ať už politicky, diplomaticky, nebo ekonomicky. A i když se to mnoha zemí napřímo netýká, mezinárodní dosah to téma má...

Navíc je terorismus stále častějším tématem.

Ano. Mezinárodní rozhodnutí, které stanoví, že terorismus není akceptovatelný, je vhodné. Nesmíme zapomínat ani na poškozené z toho trestného činu. Máme relativně velkou možnost jejich aktivní účasti. Je to poprvé, kdy to jde.

Přesto ten vzkaz teroristům asi nebude tolik důrazný, třináct let po útocích...

Není pochyb o tom, že čím rychlejší je spravedlnost, tím lepší. Současně si myslím, že pozdě je lépe než nikdy. Vezměte si třeba, že předloni Evropská unie rozhodla o zřízení zvláštních senátů pro

válečné zločiny spáchané členy povstalecké Kosovské osvobozené armády během ozbrojeného konfliktu v Kosovu koncem 90. let. To samozřejmě není omluva toho, že náš proces trvá tolik let.

Proč jste ale dodnes jediný mezinárodní soud, který se věnuje terorismu? Útoků bylo od roku 2005 nespočet.

Pro vznik tribunálu je potřeba politické vůle. Víím, že se různé země snaží vytvořit mezinárodní tribunál pro terorismus. Snahy tu jsou. K výsledku je ale potřeba buď dohody řady zemí, nebo rozhodnutí prostřednictvím OSN.

BUDOUCNOST SOUDCE TRIBUNÁLU

Jaký dopad má na soudce, když se pohybují tolik let v jednom mikrosvětě?

To je zajímavá otázka. Soudci, kteří vedou proces, musí případ dokončit. Proto máme v senátu prvního stupně tři soudce a dva náhradní. A to vliv rozhodně má. Pokud se mnoho let zabýváte jedním případem, musíte si dávat velký pozor, abyste nezůstal odtržen od dalších.

Nezávislost a nestrannost rozhodce

Lukáš Ryšavý

2018, brožované, 224 stran, cena 390 Kč, obj. číslo EPI106

- publikace podává obsahovou a právní analýzu pojmů nezávislost a nestrannost, které prostupují rozhodčí řízení od konstituování rozhodčího senátu až po zrušení, resp. po uznání a výkon rozhodčího nálezu; pozornost je věnována rovněž rozdílům mezi rozhodcem a soudcem, které se projevují (byť ne výlučně) právě s ohledem na jejich nezávislost a nestrannost
- monografie je pojata jako komparace české a německé právní úpravy a tento přístup má podtrhnout význam rozhodčího řízení v mezinárodním obchodním styku

Objednávejte na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o. | Jungmannova 34, 110 00 Praha 1 | tel.: 273 139 219 | e-mail: beck@beck.cz

• Jak na to?

Pomáhá nám, že přihlížíme k soudním rozhodnutím všech možných soudů. Odtržení nám tak reálně nehrozí.

Dovedete si ale představit po tolika letech soudit například na krajském soudu, se stohy nevyřízených případů?

Byla jsem v národní justici řadu let. Vše je otázka flexibility. I když jsem přišla do Haagu, musela jsem se spoustu věcí učit. A to mě baví.

Kam byste se chtěla vlastně z Tribunálu v rámci Česka vrátit?

Neuvažuji o tom tímhle směrem. Ráda bych dokončila práci u Tribunálu a pak se uvidí. Rozhodně bych ráda využila zkušenosti, které mám. A je jich mnohem víc, než jsem očekávala, a mnohdy to byla tmitá cesta.

ŽENY V PRÁVU

V jednom ze svých článků na internetu jste se věnovala tématu postavení žen v justici. Zhodnotila jste, že česká justice je feminizována dostatečně. Jaká je ale jejich úloha?

Je obdobná jako úloha žen ve společnosti. Jde o otázku rovnováhy. Stále se dostávám k tomu, že jsou země, kde ženy nemohou být vůbec soudkyně, anebo například působí pouze na nejnižších stupních. Protože je potřeba mít rovnováhu ve společnosti, nemělo by docházet k extrémům. Nejde ale striktně jen o přesná čísla a procenta.

Jak na to?

Považuji za ideální třeba vybalancované senáty. Když jsem přišla do Haagu, byla jsem v senátu jediná žena na pět mužů. Byli rozpačití. Nevěděli, jak se ke mně chovat. Za krátkou dobu ale zhodnotili, že jim to nabídlo jiný pohled. I když jim skončil pánský klub, který měli do té doby...

Takže je to téma i pro mezinárodní soudy?

Byly úvahy o tom, že pokud je v senátu alespoň jedna žena, má to obrovský vliv na pocity obětí válečných zločinů, které zažily na-

příklad znásilnění. Současně má vliv spousta jiných faktorů, jako jsou životní zkušenosti. Nerada bych to tak zjednodušila na jediný prvek, a to pohlaví.

Zažila jste někdy diskriminaci kvůli tomu, že jste žena?

Musím říct, že ne. Ale když jsem byla v roce 2015 zvolena předsedkyní, řada mých mužských kolegů se s tím musela vypořádat. To samé bylo při mé první oficiální návštěvě v Libanonu, pro mnoho oficiálních míst to bylo překvapení. Vše se postupně vyřešilo a problém nenastal.

Zpět k české justici. Je tedy potřeba více otevírat dveře ženám?

Je to potřeba. Podívejte se třeba na Ústavní soud. Nepanuje tam plná rovnováha.

Ale pro kvóty nejste...

Je to ožehavé. Člověk musí být především odborník, to je prvořadé. Až pak se havme o tom, zda jde o muže nebo ženy. Pokud máte stejnou kvalitu odborníků, pak by se pohlaví mohlo zohlednit. Přesto by bylo nebezpečné dívat se jen na čísla.

Než jste šla do Haagu, byla jste v Česku známá jako jedna z mála odbornic na islámské právo. Ohčas proti vám i někdo vystupoval, narušil přednášku a podobně. Co se vám v souvislosti s tímto tématem a děním v dnešní době vyhovuje?

K islámskému právu jsem se dostala přes justiční spolupráci a dnešní dění ukazuje ještě větší potřebu, aby byli lidé informováni a udělali si vlastní obrázek. Nezastupitelnou úlohu v tom hrají média. Některá bohužel nejsou seriózní a řada lidí z nich čerpá. Lidé by měli mít informace a sami si udělat obraz. Kritizovat něco, o čem nic nevím, je otázka strachu a paniky, které se šíří. Ať s tím souhlasíme nebo ne, islámské právo je významný právní systém. Problém řady zemí, které na něm mají své právo postavené, je interpretace.

Jak vnímáte nárůst populismu na evropské politické scéně?

Lidé se bojí vnějšího vlivu, o kterém nevědí, co by mohl přinést. To je zčásti přirozené. Jde ale o následnou reakci. Pokud si neseženete informace, je snadné podlehnout panice.

Mnohdy populismus přerůstá do extrému. Justice bude v první linii, která případné excesy bude řešit. Zvládne to?

České justici věřím a domnívám se, že je nezávislá jako celek. To, že je nezávislá, ale není konstantní veličina. Dnes to je, zítra to být nemusí. Je to křehká věc, na kterou musíme myslet, a měli bychom ji opečovávat. Nezávislá justice je totiž pro demokratickou společnost naprosto nezbytná. V mnoha zemích vidíme snahu exekutivy zasahovat do justice, což je asi přirozené. Zároveň je to velmi nebezpečné. V tom je mimořádně důležitá mezinárodní spolupráce.

Co vám v poslední době udělalo upřímnou radost?

To, že práce našeho soudu spěje k závěru a že libanonská veřejnost včetně novinářů má zájem na porozumění naší činnosti. ♦

IVANA HRDLIČKOVÁ

Současná předsedkyně Zvláštního tribunálu pro Libanon dříve působila u Krajského soudu v Hradci Králové. Zaměřovala se na občanské a trestní věci, současně také na islámské právo a lidská práva. Pracovala také jako expertka Rady Evropy v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu u instituce Moneyval. V roce 2012 byla jmenována soudkyní Zvláštního tribunálu pro Libanon a v roce 2015 se stala jeho předsedkyní. V únoru 2018 byla znovuzvolena předsedkyní na období dalších osmi měsíců.

People management: To je ta největší výzva

Partner v právnické firmě není jen právník, je to také majitel firmy, zaměstnavatel a personální ředitel v jedné osobě. A o vedoucích partnerech to platí dvojnásob. Z mnoha různých důvodů nám, právníkům, bohužel řízení lidských zdrojů není vždy úplně vlastní. Nejde totiž jen o to, zajistit, aby si vzájemně nekolidovaly termíny dovolených. Za posledních několik let jsem se naučila brát tuto náročnou úlohu jako součást své práce.

Maminkou jsem se stala o něco později, než je obvyklé. V tu dobu mi bylo 43 let a právě jsem byla jmenována do funkce vedoucího partnera pražské kanceláře CMS. Byly to dvě role, které se nedají snadno skloubit dohromady. Obě jsou časově velmi náročné, je na ně potřeba spousta energie a především pak maximální nasazení. Osobně jsem ten typ člověka, který zatne zuby a udělá všechno pro to, aby věci fungovaly tak, jak mají. Ale i přesto – když jsem se před více než šesti lety stala vedoucím partnerem, vůbec jsem nerušila, co mám od této nové role očekávat.

Při přípravě tohoto článku jsem si procházela některé starší články a rozhovory a při té příležitosti jsem objevila své odpovědi na otázky, které mi položila jedna česká novinářka v prvním roce mého působení ve funkci. Ptala se mě, jak jsem se dokázala sžít se všemi svými rolmi – rolí vedoucího partnera, partnera týmu korporátního práva a vedoucího korporátní praxe pro region střední a východní Evropy. Tenkrát jsem odpověděla, že jsem v první řadě partnerem týmu korporátního práva a teprve potom vedoucím partnerem naší pražské kanceláře. Dnes by ale má odpověď zněla úplně jinak...

Pořád jsem aktivní a zapálenou právníčkou a, ačkoli to jde proti mým ostatním rolím (ať již v profesním, či soukromém životě), stále trávím spoustu času prací pro klienty. Někdy je to proto, že to ode mě klient očekává, někdy proto, že se jedná o složitý případ, ale vždy především proto, že mě to opravdu baví. Nehledě na to však nyní svou hlavní povinnost vidím v tom, aby kancelář fungovala jako

celek, přičemž řízení lidských zdrojů a hledání nových talentů k tomu neoddelitelně patří.

Časy se mění

Po několika letech ve funkci vedoucího partnera, zrovna v době, kdy už jsem si myslela, že to všechno dobře zvládám, jsem najednou zjistila, že se znovu budu muset hodně učit. Bylo to v době, kdy na pracovní trh vstupovala poslední generace, mileniálů, a současně míra nezaměstnanosti v České republice klesla na rekordní minimum.³ Tahle kombinace byla najednou pro všechny zaměstnavatele a personální ředitele zcela novou výzvou a bylo nutné, aby se společnosti víc než kdy předtím zabývaly otázkou, jak získat a hlavně udržet si ty správné lidi.

Abychom k sobě byli upřímní – co se týká flexibility, rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a dalších výhod – nebudou velké právnické firmy nikdy schopné konkurovat společnostem v Silicon Valley nebo mnoha úspěšným začínajícím firmám v České republice. To ale neznamená, že bychom se neměli snažit. Pravděpodobně nejdůležitější věcí, kterou se můžeme učit převážně od společností z oblasti informačních technologií, je to, že současná generace zaměstnanců vstupující na pracovní trh zvažuje při výběru budoucího zaměstnavatele mnohem více aspektů, než je jen výše měsíční mzdy.

Dalším důvodem je to, že kariérní postup v začínající společnosti nezávisí často na počtu odpracovaných let, ale spíše na dosaženém úspěchu. V praxi jsem se osobně setkala s manažery, kterým bylo 28 let a kteří neměli žádný problém s tím, aby do funkce vedoucího

právního oddělení jmenovali osobu dokonce ještě mladší, než byli oni sami. V právnických firmách kariérní postup stále z velké části závisí na tom, kolik let jste pro firmu odpracovali, než pouze na tom, jaké jsou vaše profesní zásluhy.

Zjistila jsem, že abychom byli schopni se s těmito výzvami vypořádat, nestačí jen to, abychom do celého procesu zapojili příslušné skupiny osob, kterých se to týká, ale především jim musíme dát příležitost, aby sami hledali nějaké řešení: oslovit naše mladší právníky a zeptat se jich na to, co by je zajímalo a co by chtěli změnit, a být připraveni zapojit je do realizace případných změn potřebných k tomu, abychom trochu pozměnili naši firemní kulturu. To se netýká jenom našich mladších, začínajících kolegů, ale jedná se také třeba o podporování žen právníček.

Připravujeme ženy na roli ve vedoucích pozicích

Na galavečer nazvaný Women in Law, který se minulý rok konal v Praze, byla pozvána paní Fiona Woolfová působící na pozici partnerky v londýnské centrále CMS. Byla teprve druhou ženou v historii, která kdy zastávala pozici starostky londýnského City. Fiona začínala jako právníčka v Londýně v sedmdesátých letech, což bylo období, kterému v profesní oblasti dominovali muži, a o ženách na pozici partnerky v právnické firmě člověk skoro neslyšel. V té době nebyl ani žádný vzor, který by Fiona mohla následovat.

Velmi zajímavé na její zkušenosti je to, že ačkoli kariéru budovala ve světě, kterému dominoval mužský element, nikdy – jak sama říká – se nesetkala s žádnými předsudky ani nevhodnými komentáři. Vždy měla pocit, že klienti a kolegové brali její profesní zkušenosti velice seriózně. Na začátku své kariéry dostala Fiona jednu dobrou radu, a sice aby zůstala sama sebou a aby se k ostatním vždy chovala tak, jak chce, aby se ostatní chovali k ní. Jednoduše proto, že není možné celý život předstírat, že jste někým jiným.

Musím přiznat, že moje osobní zkušenost je velmi podobná. Ale i přesto jsem si vědoma toho, jak důležitá je v rámci naší společnosti cílená podpora žen, ke které se snažíme v CMS přispívat.

V historii CMS se objevuje mnoho významných žen na partnerských pozicích, a to jak ve Velké Británii, tak v kancelářích v celé střední a východní Evropě. Tyto ženy mohou mladým začínajícím právníčkám sloužit jako vzor a především pak pro ně mohou být „rovnocennějším“ partnerem pro jednání. V rámci CMS působí skupina žen známá jako CMS Women's Network, která má v současné době více než 300 členek. Jejím účelem je organizování interních akcí a nabízení podpory všem kancelářím, ať již se jedná o organizování akcí určených pro ženy z řad našich klientů, nebo i pro širší cílovou skupinu.

Dávat mladším ženám příklady toho, jak je možné budoval kariéru a jak současně najít rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem, se ukázalo jako dobrá cesta, jak si ve firmě udržet ženy a podporovat jejich profesní ambice. V neposlední řadě bychom neměli zapomínat na to, že komunikace v rámci vlastní firmy je často přinejmenším stejně důležitá jako navazování nových kontaktů.

Pokud je to možné (a bohužel musím připustit, že ne vždy to možné je), nabízíme našim zaměstnankyním (nejen právníčkám) flexibilní pracovní podmínky. Až příliš často se však diskuse o rovném zacházení omezuje pouze na otázku pružného rozvržení pracovní doby a možností, aby ženy (a bohužel mnohem méně často muži) měly možnost skloubit své pracovní povinnosti s péčí o děti nebo jiné rodinné příslušníky. S vývojem informačních technologií již není tak důležité kde a kdy, ale spíše to, jak plníme své pracovní povinnosti. Pružné rozvržení pracovní doby tak již není otázkou rovnosti pohlaví, ale otázkou generační. A pokud chceme podporovat ženy právníčky, musíme jít ještě dál. Pružná pracovní doba nemusí nutně pomáhat při vytváření klientské základny, která je klíčová pro to, aby se právník mohl stát partnerem.

Jistá nerovnoprávnost se bohužel stále ještě objevuje v podobě toho, čemu často říkáme „členové staré gardy“. Od mladších kolegůň čas od času slyším, že se necítí ve své kůži, pokud se objeví na akci, již se účastní převážně muži, kteří jsou téměř dvakrát starší než ony. Organizování nejrozličnějších školení

sice pomáhá, ale mnoho žen se přesto na mnoha tradičních akcích necítí příliš dobře. Po několika diskusích se ženami z naší kanceláře jsme přišli s myšlenkou pořádání pravidelných akcí určených výhradně pro ženy. Nyní se snažíme o to, abychom tyto neformální akce dokázali pořádat dvakrát či třikrát do roka. Na takové akce vždy zveme nějakého zvláštního hosta, který pak své téma prezentuje všem našim zaměstnancům – mužům i ženám bez rozdílu! Podporování žen totiž není o tom, že bychom chtěli muže zcela vyloučit.

Vzhůru ke světlým zítřkům

Nezáleží na tom, jestli je překážkou v budování úspěšné kariéry problém generační nebo genderový. My, jako vedoucí pracovníci, bychom měli pomáhat tyto problémy překonávat. Pokud nejrozličnějším skupinám (a tedy i ženám) v rámci naší firmy dáme možnost prezentovat své nápady a realizovat je, posílíme tím jejich sebevědomí a zajistíme si jejich loajalitu.

Ženy se mohou těšit také z toho, že nám trh stále více diktuje, že k tomu, aby byly společnosti na současném trhu konkurenceschopné, musí ve všech typech organizací zastávat vedoucí funkce také ženy. A pokud tak firmy neudělají, znamená to v praxi v podstatě pouze to, že samy sebe okrádají o polovinu světového talentu. ♦

HELEN RODWELL

Vedoucí české a slovenské pobočky CMS a vedoucí týmu korporátního práva pro střední a východní Evropu.

Nejen v zaměstnávání žen musí nastat změny, shodují se advokátky Squire Patton Boggs. Jen při dělené zodpovědnosti s muži totiž podle nich nebude pro ženy tak složité uřídit sebe, práci a ještě domácnost.

Kde je svoboda, je i spokojenost

Když svatá Ludmila ztratila na sklonku devátého století svého manžela Bořivoje I., nestáhla se do ústraní, jak bývalo zvykem, ale aktivně se účastnila veřejného dění. Její socha dnes na Václavském náměstí shlíží do oken pražské pobočky Squire Patton Boggs. Vzácný odkaz patronky naší země se promítá i do firemní kultury advokátní kanceláře, která respektuje rodinné poměry svých zaměstnanců a vytváří ideální podmínky pro matky s dětmi. Ženský element kanceláře má vůbec velkou tradici. V jejím čele stálo za téměř třicetiletou historií několik velmi schopných partnerek. Flexibilita, kterou advokátky dostávají, se „Squirům“ vrací v nasazení, motivaci a loajalitě. Důležitá je v tomto směru oboustranná důvěra. Firma musí věřit tomu, že práce bude hotová v požadovaném termínu a kvalitě,

i když dotyčná kolegyně v kanceláři fyzicky není. Výměnou advokátky získávají možnost rozvíjet svůj talent, zkušenosti a nepřerušit svoji praxi. „Naše kancelář se netypicky skládá z nezávislých osobností, což sama firma podporuje. Každý si může zvolit cestu, jakou potřebuje, a pokud se žena rozhodne pro rodinu, zde dostane potřebnou volnost a nezávislost,“ hodnotí situaci partnerka kanceláře Hana Gawlasová. Další z partnerek Danica Šebestová dodává: „Většina žen podobný boj vzdá nebo narazí na přístup firmy, která není ochotná do podobného modelu investovat. U nás je ale neuvěřitelná šance na flexibilní nastavení, což jsem si sama v mateřství vyzkoušela.“ Doplnuje je kolegyně Lenka Nová: „Je skvělé, když mladé advokátky vidí ženy na vyšších pozicích, které jsou na tom podobně.“

Všechny tři právničky se s Právním rádcem podělily o zkušenosti s tím, jak řeší různé rodinné-pracovní problémy a jaké vidí trendy v rovných příležitostech, částečných úvazcích, vztazích na pracovišti či v rozvoji obchodních vztahů. Přestože jde o advokátky, které ve své práci dosáhly nemalých úspěchů a vybudovaly si kariéru, vždy na první místo staví rodinu. Fandí všemu, co podpoří částečné úvazky a dovolí ženám pracovat. Důležité podle nich také je to, aby se do řešení zapojili i muži. Jen při dělené zodpovědnosti nebude pro ženy tak složité uřídit sebe, práci a ještě domácnost.

HANA GAWLASOVÁ

Prorazily jsme skleněný strop

Advokátní kanceláře s americkými kořeny mají výraznějšího pod-

Na každého jsou kladeny stejné požadavky odpovídající jeho pozici. To znamená, že ať už má volný režim žena kvůli dětem, nebo muž kvůli své akademické činnosti, cíle mají shodně nastavené.

nikatelského ducha. Nechají vás rozvíjet vlastní obchodní projekty, a když máte výsledky, moc vám do toho nemluví. Jsem ráda, že pražská pobočka Squire Patton Boggs na tento model navazuje i v individuální rovině. Máme potřebné zázemí, ale nechají na naší samotné proaktivitě, jak s ní naložíme. To velmi konvenuje ženskému pohlaví, když nemůžete sedět v kanceláři od do, ale potřebujete volnou pracovní dobu a organizovat si čas podle sebe. Na druhou stranu jsou na každého kladeny stejné požadavky odpovídající jeho pozici. To znamená, že ať už má volný režim žena kvůli dětem, nebo muž kvůli své akademické činnosti, cíle mají shodně nastavené. Je to až brutálně demokratické, že?

Polohují se v oblasti práva informatických technologií a telekomunikací, často řeším ochranu dat. Dříve jsem na schůzky chodila se samými muži a v tomto oboru bylo žen extrémně málo. Za poslední roky se ale situace změnila o desítky procent! Také mezi klienty se setkávám se stále větším zastoupením dámského pokolení. Podánilo se nám rozbit ten pověstný skleněný strop. Dnes jsou ve firmách mnohem více otevření pracovní flexibilitě, ženy mají možnosti skloubit všechny povinnosti, umí si své potřeby prosadit a tím pádem se dostanou i na vyšší pozice. Je moc příjemné vidět ženský element, který ví, co chce, a jde si za tím.

Na druhou stranu je potřeba si přiznat, že člověk nemůže nikdy mít všechno. Pokud se snažíte stíhat rodinu i práci, je podstatné stanovit si priority, co od života v dané chvíli očekáváte. Důležité je zachovat si zdravý rozum a dostatek spánku, aby vás kombinace péče o děti a pracovní zátěže nevyčerpala. A to není rada jen pro ženy. Od firmy, ve které pracuji, pak „jen“ očekávám, že mi poskytne rovný transparentní přístup a nebudu dostávat žádné zbytečné otázky. A pochopím, že život pracující ženy a matky je běh na dlouhou trať.

DANICA ŠEBESTOVÁ

Klid pro toulavou povahu

Mám hodně toulavou povahu, ale díky dvěma podstatným faktorům dokážu naplnit své touhy i s rodinným životem. Prvním je můj manžel, velmi chápající, se kterým

si skvěle dokážu domluvit režim doma. A pak moje práce. Pro mě se z kanceláře na Václavském náměstí otevřel celý svět. Díky nastavení celé firmy a volnosti, kterou jsem získala, můžu fungovat tam, kde je zrovna potřeba. Pak už zbývá jenom pevná vůle. Protože kde je vůle, tam je i cesta.

Ještě před narozením dětí jsem pracovala v bruselské nebo clevelandské pobočce naší kanceláře a moc jsem si to užívala. S malými dcerkami jsem pak měla pocit, že se cestovat nedá. Než se objevila šance jet do Abú Dhabí. Vzala jsem to a i s dětmi ve věku 5 a 1,5 roku odletěla na pět měsíců do Emiráťů. Bez manžela, jen s chůvou. Bylo to náročné, ale nelituji. Během té doby jsem poznala řadu kolegů z jiných zemí Evropy i USA. Mix kultur a názorů zasazený do arabské krajiny byl fascinující. Jelikož z obou stran byl potom zájem pokračovat, dohodli jsme se na novém režimu. Teď trávím tři týdny v Praze a jeden týden na projektech na Blízkém východě.

A vlastně podobně to funguje i v případě, kdy chcete rozjet úplně nový byznys. Fascinuje mě technologie blockchain, ta jednoduchost podmínek *if-then*, postavená na důvěře, otevřenosti a rychlosti provedení. Vzájemná spolupráce dnešní ekonomice silně chybí a teď se nám nabízí možnost, jak spolu mohou fungovat i konkurenční subjekty. S dalšími partnery jsme proto založili Blockchain Connect Czech Alliance a pracujeme na tom, aby firmy pochopily, jaké jsou výhody této technologie. Mám od své kanceláře maximální podporu a důvěru.

Co mi v byznysu asi nejvíce chybí, je jakýsi lidský rozměr. Aby úspěch nebyl jen kolonky v rozvaze, ale šlo o širší pochopení toho, co přináším firmě, zaměstnancům, klientům a zákazníkům. Když se vrátím k blockchainu, snažíme se trhu vysvětlit, že úspěchem nemusí být pokaždé vyšší zisk, ale třeba jen lepší zkušenost spotřebitele. Protože i to posouvá váš byznys kupředu.

LENKA NOVÁ

Muž má také zodpovědnost

Kdysi jsem četla společenský lexikon z roku 1941. Podle autora bylo hlavní výhodou žen v práci zpříjemnění pracovního prostředí. Škoda, že i dnes od kolegů a obchodních

Aby ženy měly skutečně rovnou startovací čáru v pracovním životě, je potřeba zbořit mýtus, že domácnost s dětmi je zodpovědností matek.

partnerů z převážně mužských pracovních kolektivů slyším „v podstatě mile míněné“ bonmoty. Již takové drobnosti lehce odhalí, jak k ženám přistupuje jejich firma. Ve Squire Patton Boggs se toto nikdy nenosilo. Jde o velmi bezpečné a férové prostředí, kde ženy mají hodně příležitostí a zcela přirozenou cestou se dostávají do vedení kanceláře. Právě rovnoměrné zastoupení žen a mužů na všech pozicích tuto firemní kulturu automaticky vytváří.

Oceňuji, že náš kancelář aktivně vybízí k budování a rozvíjení vlastní sítě obchodních vazeb a klientů, a to od úplně juniorních pozic. V některých oblastech je to snadnější. Ale reality, kterým se věnuji, jsou hodně „mužská“ věc a není jednoduché proniknout do vztahů, které se budují u piva a při sportu. Žena zde musí vyvinout mnohem více úsilí, i když to nelze mít mužům za zlé.

Rozhodli jsme se proto přistoupit k problému jinak a zaměřit svou pozornost právě na ženy. A jde to. Akce pro klienty a obchodní partnery lze upravit – večerní drinky nahradit pozdějšími pracovními snídaněmi, obědy či kávu naplánovat u dětského koutku. Někdy dobře funguje čistě ženský stůl na společenských akcích. Ohlasy jsou zatím pozitivní, tak jsem zvědavá, co to do budoucna přinese.

Aby ženy měly skutečně rovnou startovací čáru v pracovním životě, je však potřeba zbořit ještě jeden mýtus – že domácnost s dětmi je zodpovědností matek. Abychom už v médiích neřešili pracující matky, ale spíše pracující rodiče. Aby články tohoto druhu nebyly vůbec o ženách. Aby muži doma „nepomáhali“, ale normálně plnili rodičovské povinnosti. Věřím, že za 5–10 let budou oba rodiče malých dětí mít zkrácené úvazky. Sníží se tím i rizika spojená s náhlou ztrátou příjmu jednoho z rodičů. Advokacie naštěstí podobný přístup umožňuje – ženám i mužům. Já jsem ani po porodu úplně styk s firmou nepřerušila a poměrně brzy zapojila do péče o syna celou rodinu. Díky tomu jsem získala čas na práci a oní mnohem bližší vztah se synem. Nakonec jsme zvládli první dva roky zcela bez chův a jeslí. Vzor ostatních žen u nás v kanceláři mi byl přitom velkou motivací a pomocí. •

Dovolená za polárním kruhem byla dokonalým odpočinkem

Advokátka Jana Felixová se pro studium práv rozhodla už na základní škole. Tehdy se ale viděla jako soudkyně. Rozhodnutí stát se advokátkou přišlo až po roce 1989, kdy se všem otevřely svobodné možnosti. Na počátku devadesátých let se pak Jana Felixová podílela na zahájení činnosti jedné z prvních poboček mezinárodní právní kanceláře v České republice, pak se stala partnerkou advokátní kanceláře, která nyní patří k nejdéle fungujícím na českém trhu.

Proč jste se stala advokátkou?

Ráda pomáhám, řeším problémy a organizuji. V profesi advokáta to vše mohu propojit.

Jak na dobu po revoluci a začátky svobodné advokacie vzpomínáte?

Štěstí přeje připraveným, a tak jsem se shodou náhod ocitla v pravý čas na pravém místě a mohla se podílet na založení pobočky britské advokátní kanceláře McKenna & Co (nyní CMS Cameron McKenna) v České republice. Byla to velká zkušenost – jazyková, profesní i lidská – a jsem za ni vděčná. Po dvou letech jsem se pak připojila k manželovi a týmu právníků ve Felix a spol., abychom společně budovali kancelář, která je nyní na trhu již 27. rokem. Na první desetiletí naší existence vzpomínám ráda, i když to bylo pracovně velmi náročné období.

Specializujete se na pracovní právo, právo sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění a s tím související oblast práva daňového a mzdovou problematiku. Čemu se věnujete nejraději a proč?

Nejsou to jediné oblasti, kterým se věnuji, ale máte pravdu, jedná se o problematiku, kterou řeším ve své praxi nejčastěji. Společně s kolegou Jakubem Morávkem, který působí i v akademické a legislativní sféře, se nám podařilo vybudovat pracovní právní specializaci na té nejvyšší úrovni a těší mě, že našim klientům umíme poskytnout stoprocentní servis.

Co vše máte v kanceláři na starosti?

Jako partnerka se v kanceláři věnuji organizaci a personalistice, dále mám v gesci charitativní a pro hono činnosti (CSR), jsem soudní překladatelkou a kancelář reprezentuji v rámci tří nadnárodních profesních sítí (Legalink, INBLI a NLI).

Jak je to náročné? Máte vůbec čas odpočívat? Víím, že jste členkou České tábornické unie a věnujete se sborovému zpěvu.

Veškerou práci se snažím dělat s nasazením, odměnou je fungující kolektiv kanceláře a spokojení klienti. Členství v mezinárodních sítích je přidanou hodnotou a stojí za to se budování vztahů se zahraničními kolegy věnovat, jsme pak schopni poskytovat našim klientům efektivní a cenově dostupnou právní podporu téměř ve všech zemích světa. Odpočinek je samozřejmě také důležitý. Kromě zpěvu ve sboru relaxuji sportem a kulturou, letos jsme s manželem a kamarády ušli přes 200 km na cestě Kungsleden za polárním kruhem. Bez elektřiny a bez signálu to byla dokonalá psychická očista.

Jak lze skloubit práci advokátky a rodinu? Vychovala jste dvě děti, nyní úspěšného advokáta a úspěšnou HR manažerku...

Dnes už si všichni zaměstnavatelé uvědomují, že ženy, které zvládnou skloubit rodinu a práci, jsou velmi výkonné a nesporně mají organizač-

ní schopnosti. Když jsou děti malé, musí žena leckdy upřednostnit rodinu, o to více je pak ale efektivnější v pracovním procesu. Je samozřejmě radost vidět, že jsou vaše děti pracovitě a úspěšné a že k tomu přispěl i rodičovský vzor. Pokud jde o mou radu začínajícím advokátkám, dovolím si citovat mou oblíbenou Madeleine Albrightovou: „V pekle existuje zvláštní místo pro ženy, které nepomáhají ostatním ženám.“ Ženy by se měly podporovat navzájem a pomáhat si při zvládání nejen pracovních úkolů. U nás v kanceláři pracují advokátky – matky, kterým se snažíme vytvořit optimální podmínky, zejména je to možnost práce z domova v časech a rozsahu podle individuální situace. •

Zdroj: FELIX A SPOL.

JANA FELIXOVÁ
Advokátka

N | *Harmony Maker*

NATUZZI.CZ

HERMAN MODULÁRNÍ POHOVKA - DESIGN MANZON&TAPINASSI
HERMAN KONFERENČNÍ STOLKY - DESIGN STUDIO MEMO

PRAHA 1, V JÁMĚ 3 - PRAHA 8, RUBÍN OFFICE CENTRE, POBŘEŽNÍ 50/52
BRNO - MODŘICE, SOHO, SVRATECKÁ 989 - BRNO, BUDOVA IBC, PŘÍKOP 4

NATUZZI
ITALIA

Advokacie vás nikdy nezačne nudit

ROZHOVOR

Monika Novotná se letos již počtvrté objevila v přehledu významných právníček měsíčníku Právní rádce. Jak se jí podařilo skloubit rodinu a kariéru? A jak se chce z představenstva České advokátní komory zasadit o větší zapojení žen v oboru?

Paní doktorko, již rok jste v novém představenstvu České advokátní komory. Jaký to byl rok?

Stručně řečeno velmi zajímavý i náročný. Původně jsem předpokládala, že se svým profesním zaměřením na daňovou problematiku se budu více věnovat interním otázkám, ukázalo se však, že se budu muset soustředit i na legislativní problematiku. Právě v oblasti daňového práva se totiž objevily snahy o poměrně zásadní zásahy do oblasti advokátní mlčenlivosti při implementaci směrnice DAC 5, kde se nám podařilo dosáhnout ústavně konformního řešení podobného, jaké již advokáti znají z předpisů proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, nadto omezeného jen na mezinárodní správu daní. V oblasti daně z přidané hodnoty jsem řešila problematiku vyúčtová-

ní DPH při poskytování právních služeb po dobu delší než 12 měsíců, kde stávající úprava dělala vrásky především obhájcem ex offi, nebo problematiku vyúčtování DPH v rámci advokátních sdružení. Tam se bohužel nepodařilo legislativní řešení, snažila jsem se alespoň o výklad maximálně praktický a zjednodušující.

Jedno z předvolebních témat vaší kandidátky bylo posílení diskuse o ženách v advokacii. Proč?

Advokacie je sice složité, ale krásné povolání a byla by škoda, kdyby se jej šikovné dívky vzdávaly jen proto, že se domnívají, že je to povolání těžko slučitelné s rodinou a dětmi. Ve své praxi, především v době, kdy jsem byla členkou kontrolní rady České advokátní komory, jsem se setkala s celou

řadou mladých advokátek, které si díky nezávislosti, kterou tato profese poskytuje, upravily rozsah své činnosti i klientelu a zvládaly i péči o děti. Na druhé straně je velmi málo mladých advokátek, které by se chtěly věnovat i vnitřní činnosti v advokátní komoře.

Plánujete v této oblasti nějaké aktivity?

Pokud jde o profesní činnost mladých advokátek s dětmi, tam si myslím, že např. možností snížení příspěvků na činnost Komory je motivace dostatečná. Pokud jde o jejich interní činnost v Komoře, tam by určitě stálo za zvážení jejich větší zapojení. Nemusí jít jen o činnost v orgánech Komory, mohou se věnovat např. činnosti v odborných sekcích, která není tak časově náročná. Nemohu však říci,

”

Tvrdý přístup nebývá v praxi výhodou, stará praktická poučka tvrdí, že špatná dohoda je lepší než dobrý rozsudek.

že advokátky nemají o Komoru zájem. Velmi mile mě překvapilo, kolik mladých advokátek se i s rodinou zúčastnilo oslav 100 let české a slovenské advokacie v Luhačovicích, a věřím, že si to všechny užily. Těší mě, když mají podobné akce takový úspěch.

V aktuálním představenstvu Komory jsou jen dvě ženy. Jak by se podle vás dala podpořit angažovanost žen v advokacii?

Myslím si, že musí být především samy přesvědčeny, že to má smysl. A k takovému závěru mohou kolegyně dospět jen tehdy, pokud budou informovány o činnosti Komory a jejích orgánů a uvidí, že nejde v žádném případě o prázdné schůzování. K tomu slouží např. rychlé zprávy z představenstva, které se rozšiřují elektronicky.

Je advokacie spíše mužskou profesí?

Nemyslím si to. Znáám řadu výborných advokátek. S advokací je spojeno paradigma časové náročnosti a tvrdého přístupu, který prý ženám není vlastní. Ani jedno nemusí být pravda. Záleží jen na osobním přístupu každého kolegy nebo kolegyně. Nadto ten takzvaný tvrdý přístup nebývá v praxi výhodou, stará praktická poučka tvrdí, že špatná dohoda je lepší než dobrý rozsudek. Začínající lékařky jsou na tom nepochybně, minimálně pokud jde o časovou náročnost, hůř, a nikdo nepochybuje o tom, že medicína je profesí pro muže i pro ženy. Naštěstí už dávno neplatí, co psal Neruda ve svém fejetonu Lékařky, kněžky, právničky: „*Ne snad, že by ženy neměly citu pro právo, ale mají citu příliš mnoho, a právník nemá mít právního citu. Také není právníci příliš slušně zaměstnání pro dámu, neboť je známo, že po každém dokončeném procesu tu stojí jedna strana zcela naha a druhá slevněná až do košile.*“

V čem je pro ženy profesní dráha v advokacii výhodná?

Ženy jsou obecně nadány vyšší mírou empatie, snadněji se vcítí do problémů svého klienta, získají

jeho důvěru a bojují za jeho zájmy. Dívky, které mají takové vlastnosti a nadto i určité analytické myšlení, které jim umožní interpretovat právní předpis a aplikovat jej na konkrétní situaci, budou určité v advokacii úspěšné. Nadto, jak jsem se již zmínila, je to povolání nezávislé, jež umožňuje regulovat čas, který chce každý své profesi věnovat. A v neposlední řadě je to povolání, které je prostě jakýchkoli stereotypů, nemůže začít nudit.

A kdy se podle vás pro ženy advokacie nehodí?

Těžko říci. Pro maminku s malými dětmi bude asi problém věnovat se naplno například trestním obhajobám a jezdit po věznicích za klienty, ale může si najít jinou oblast, která není tak časově náročná. A když jsem mluvila o empatii, nesmí jí být příliš. Je problém, když se advokát nebo advokátka příliš ztotožní s problémy svého klienta a prohraný spor nebo trestní řízení bere jako svou osobní tragédii.

Jak máte v Rödl & Partner nastaven přístup k ženám matkám?

Myslím, že se snažíme být velmi vstřícní. Advokátkám s malými dětmi umožňujeme, pokud o to mají zájem, pracovat z domova. Zajišťujeme jim k tomu techniku, která jim umožní dálkový přístup do firemní sítě, redy i ke spisům nebo právním systémům. Samy si pak určují rozsah, v jakém mají možnost pracovat. Advokátky i asistentky mohou rovněž využít možnosti pracovat na zkrácený úvazek. Samozřejmě nezbytná je i podpora jejich partnera, ale to je vždy, když se chce žena věnovat své profesi, advokacie v tom není žádnou výjimkou.

V loňském rozhovoru pro Právního rádce jste zmínila, že si s manželem někdy takzvané nosíte práci domů a naopak. Dá se proti tomu nějak „obrnit“?

Možná že dá, ale my se o to ani nesnažíme... (smích) Byl by samozřejmě problém, pokud by jednoho z nás práce druhého nezajímala, ale to naštěstí není náš případ.

Jaké právničky vás inspirovaly?

Ted' jste mě zaskočil, protože mě inspirovali muži. Když pomenu mladistvou literární inspiraci, Perryho Masona (dodnes mi je líto, že u nás nemáme křížové výslechy), byl mým vzorem v oblasti práva JUDr. Zdeněk Dítě, můj školitel a vynikající advokát, který se velmi angažoval v obhajobě práv nespravedlivě stíhaných, známá je třeba jeho obhajoba v procesu s členy Plastic People. Díky němu jsem měla možnost v začátcích své kariéry hájit třeba účastníky Palachova týdne. Pokud jde o daně, kterým se dnes věnuji nejvíc, nesmím zapomenout na pana prof. Milana Bakeše. Přátelství s oběma pány mě obohatilo nejen profesně, ale i lidsky. ♦

MONIKA NOVOTNÁ

Ekvity partnerka advokátní kanceláře Rödl & Partner a členka představenstva České advokátní komory působí v advokacii od ukončení svého studia v roce 1989. Od začátku v 90. letech se aktivně věnuje problematice daňového práva v teoretické i praktické rovině. Vedle své advokátní činnosti totiž působí i jako externí vyučující na katedře finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy a věnuje se široce i další přednáškové činnosti. V loňském roce získala ocenění Právník roku v kategorii Finanční právo.

Proč jsem se chtěla stát právníčkou?

Tři koncipientky advokátní kanceláře Taylor Wessing Praha se v rámci projektu Významné právničky zamyslely nad tím, co je vedlo ke studiu práv. Šlo o dětský sen, anebo pragmatické rozhodnutí? A dokáže někoho k povolání právníka přesvědčit seriál Ally McBealové?

Adéla Kučerová

Ze zkušeností dospělých lidí v mém bližším okolí, které jsem tu a tam slyšela, jsem vlastně už jako dítě nabyla dojmu, že právník je někdo, kdo dokáže spoustu věcí v životě zařídit a se spoustou věcí dovede pomoci. Nevěděla jsem sice tehdy, jak přesně to dělá a co přesně dělá ani co k tomu potřebuje; nějakou dobu jsem možná dokonce žila v přesvědčení, že právník/právnička je zkrátka někdo v obleku nebo kostýmku a lodičkách, kdo zná nějaké

tajné triky, jak si poradit v různých životních situacích. Říkala jsem si, že musí být určitě skvěle takovým člověkem být nebo někoho takového alespoň znát, protože spousta věcí musí být jednodušší.

S přibývajícím věkem i vzděláním jsem získávala stále konkrétnější představu a (ačkoliv jsem tehdy slyšela i odrazující názory typu, že studium na právnické fakultě je nikdy nekončící četba sbírek zákonů a učení se paragrafů) rozhodla jsem se podat přihlášku na právnickou fakultu.

Nevěděla jsem samozřejmě, do čeho přesně jdu – zhlédnout pár dílů Ally McBealové nebo poslechnout si pár přednášek či rozhovorů na téma výběru správné kariérní cesty vás na studium na fakultě ani na následnou praxi nepřipraví. Vše zůstává velkou neznámou, kterou člověk pozná až „na vlastní kůži“ a až sám zjistí, zda byl jeho výběr

správný a zvolená cesta je skutečně tou pravou.

Ohlédnou-li se však po několika letech praxe v advokacii zpět, musím konstatovat, že své volby opravdu nelituji. Naplnila se navíc vlastně i moje dětská představa, která, jak se ukázalo, nebyla až tak naivní, jak by se bývalo mohlo zdát. Posláním právníka ve společnosti dle mého názoru je skutečně být tím, kdo je klientům nápomocen a kdo je zasvěcuje do studií a praxí nabytých poznatků. Ty se ve změti právních předpisů a jejich novelizací občas mohou zdát být skutečně oním „tajným trikem“. Spokojenost a děkovaná slova klienta jsou pak oceněním k nezaplacení, které nás ujišťuje o tom, že svoji roli plníme dobře.

Barbora Skolková

Na úvod bych měla přiznat, že studium práva nebylo mým dětským snem. Rozhodnutí podat si po maturitě přihlášku na právnickou fakultu provázela spíše pragmatiká

ůvahy - Orientace ve spletné džungli právních předpisů a univerzální vzdělání rozhodně není k zahzení. Nabyté znalosti právník uplatní nejen ve svém profesním životě, ale i při řešení nejrůznějších životních situací. Právní regulace nás provází na každém kroku, ať jde o nájem či koupi bytu, reklamaci zboží nebo pronájem auta na dovolené. Díky orientaci v právu člověk v takových chvílích předejde nejednomu budoucímu problému.

Projde-li uchazeč o studium práva sítím přijímacích zkoušek, čeká na něj v prvním ročníku pražské právnické fakulty obecný úvod do studia v podobě teorie práva, státovědy, politologie a také exkurz do českých i světových právních dějin. Byť jsou tyto obory poněkud odtržené od „živého“ práva, poskytnou základ pro hlubší studium jednotlivých oborů platného práva. V dalších ročnících se již otevírá možnost specializace v rámci volitelných předmětů a student začíná získávat představu, kam by se rád ubíral po ukončení studia ve svém profesním životě.

Právnická fakulta nabízí během mého studia mnoho možností, jak nabyté teoretické znalosti rozšířit o poznatky z praxe a připravit se tak na své budoucí povolání – ať už formou odborných stáží, simulovaných soudních řízení (tzv. *moot courtů*) nebo zahraničních studijních pobytů či stáží. Především si tak cením možnosti absolvovat roční studijní pobyt na univerzitě v Německu, který mi poskytl vhled do cizího právního prostředí a schopnost jednat s německy hovořícími klienty.

Byť uplatnění absolventů práv na trhu práce není omezeno pouze na právnickou profesi, již během studia jsem se utvrdila v přesvědčení, že bych se svému oboru ráda věnovala i profesně. Vybrala jsem si advokacii, ve které jsem v neustálém kontaktu s klienty, jejichž zájmy pomáhám hájit. Advokacie je navíc dynamické prostředí, ve kterém se neustále učím. Průběžně sleduji změny právních předpisů a studuji judikaturu. Učím se díky každodennímu kontaktu s klienty a díky vzájemné interakci se tak navzájem obohacujeme o znalosti ze svých oborů.

Uvědomuji si, že příslušnost k advokátnímu stavu je určitým morálním závazkem. Průměrný advokát klientovi poskytne právní služby. Dobrý advokát pomáhá klientovi orientovat se ve složitém právním řádu a nadto se mu stává partnerem a rádčem v jeho životní situaci. A já vidím, že mé pragmatické rozhodnutí zase nebylo tak špatné a že můj výběr na začátku byl správným směrem.

Jana Marková

Důvod, proč jsem se jako 18letá studentka rozhodla jít na práva, byl neromantický, založený na ryze pragmatických důvodech – vybrala jsem něco, co by mi mohlo jít a co mě finančně zajistí. Také jsem si myslela, že být právničkou je něco strašně důležitého a speciálního, že je to jasná cesta k úspěchu.

Dojem, že studovat práva je něco speciálního, jsem ztratila již velice brzo, a to když jsem nastoupila do prvního ročníku s dalšími 500 studenty. Postupně se můj vztah k právu měnil s přibývajícím lety a zkušenostmi a zřejmě se bude posilovat i nadále. Neodpovídám zde tedy tolik na otázku, proč jsem se jako mladá a nezkušená rozhodla stát se právničkou, ale na otázku mnohem zásadnější – proč jsem a proč chci zůstat právničkou.

V průběhu studií a praxe jsem si uvědomila aspekty právníčiny i sama sebe, které mě utvrdily, že právo byla jedna ze správných voleb. I v tomto jsem málo romantická – nevěřím, že je na světě jen jedno povolání, pro které se člověk narodí, ale že spokojenost a úspěch v práci je kombinací vždy vícera aspektů, které mohou být přítomny hned v několika i zcela odlišných profesích. Pro mě jsou těmito aspekty především možnost neustálého učení, pocit, že dělám něco, co

nezvládne každý, smysl a částečně i potřeba jistoty a bezpečí.

Advokacie, ve které jsem v současnosti činná, na první pohled nepředstavuje to „nejbezpečnější“ povolání. Ohavné vzato, abychom uspěli v silné konkurenci, je třeba se stále zlepšovat, nezakrňet, hledat nové cesty. Právo samo ale ve své ideální formě jistotu představuje. Vymysleli jsme jej, abychom dali věcem řád, abychom se mohli na něco spolehnout, abychom se dokázali ve svém okolí lépe orientovat. Jako potřebu určitého řádu. Sama, ač se považuji za svobodomyšlnou a nezávislou, potřebuji pravidla přinejmenším jako určité orientační body. Právo nám sice přináší jistotu jen částečně – jako konstrukt lidských bytostí je občas nedokonalé. Ale právník poskytuje v tomto nedokonalém a složitém řádu orientaci, pomáhá jedincům či společnostem dosahovat pomocí tohoto řádu (či jemu navzdory) jejich cílů.

Sám o sobě, bez klienta, postrádá právník smysl. Z této vzájemné závislosti se odvíjí jeden z krásných aspektů našeho povolání – možnost pomáhat růst a růst společně s klienty, pomáhat tvořit, transformovat, vyrábět, snižovat rizika a hledat příležitosti. V celém procesu jsme malé kolečko stroje, které umožňuje hladké fungování celku. Je to krásný a hřejivý pocit, když slyšíte o vašem klientovi v televizi, když se o něm píše v novinách či když jen při procházce městem narazíte na ulici na jeho logo a můžete si v duchu říct, u jeho zrodu jsem stála, s tímhle projektem jsem pomáhala nebo jen hrdě – tohle je náš klient.

Dalším zásadním aspektem je možnost se neustále učit – možnost učit klienty a učit se od nich, z jejich byznysu, hledat nová a lepší řešení. Proces učení nemůže dojít nikdy ke konci, stejně jako byznys našich klientů i my a samo právo se neustále měníme, rozvíjíme. Právní řád je tak složitý, že bychom jej i po sto letech neměnnosti stále mohli poznávat. Vím, že ve své práci nikdy nedojdu do fáze, kdy budu vědět všechno. Vím však, že nikdy nedosáhnou hranice, kdy si uvědomím, že už nemůžu být lepší. Je tu zkrátka tak moc co se učit a objevovat! ♦

”

Sám o sobě, bez klienta, postrádá právník smysl. Z této vzájemné závislosti se odvíjí jeden z krásných aspektů našeho povolání – možnost pomáhat růst, tvořit, transformovat, vyrábět, snižovat rizika a hledat příležitosti.

Pražská advokátní kancelář DLA Piper získala v rámci osmého ročníku Europe Women in Business Law Awards v Londýně ocenění jako nejlepší kancelář v České republice. Posláním prestižního žebříčku, který sestavuje Euromoney Legal Media Group, je ocenit úspěchy společností, které dlouhodobě podporují ženy v právní praxi. Jaká je pozice žen ve světě práva? Odpovídá Miroslav Dubovský, Country Managing Partner DLA Piper v Česku.

Genderová rovnoprávnost je jedním z našich hlavních poslání

DLA Piper Prague uspěla v soutěži Europe Women in Business Law Awards. Jak to vnímáte?

Velmi nás to těší a jsme rádi, že naše úsilí v prosazování genderové rovnosti nejen u nás, ale v rámci celé sítě DLA Piper bylo oceněno. Věříme, že jdeme ostatním příkladem z hlediska vytváření příležitosti a začlenění žen na nejvyšší úrovni v právní oblasti, a jsme odhodláni v tomto úsilí pokračovat i nadále, protože to považujeme za nesmírně důležitou oblast. Stejněho úspěchu jako v České republice jsme dosáhli také v Norsku, Polsku, Rumunsku a na Ukrajině a popáté v řadě jsme zvítězili v sekci oceňující iniciativu v oblasti genderové diverzity u mezinárodních společností. Celkově spadá tato oblast do firemních priorit a věnujeme se jí dlouhodobě. A právě tato kontinuita má z mého pohledu zásadní podíl na našich dosavadních úspěších.

Co podle vás stojí za vašim úspěchem?

Rovnoprávnost je jednou z našich klíčových hodnot. Ale diverzitu nechápeme pouze jako něco vizuálního. Představuje pro nás především kombinaci dovedností, zkušeností, vizí a perspektiv, které dělají každého z nás jedinečným. Zásadní je, aby tyto hodnoty měly z hlediska kultury a pracovního prostředí skutečný význam, aby nebyly jen na papíře. Přispíváme k rozvoji této myšlenky rovněž v rámci našeho celosvětového působení.

Naším cílem je zaujmout a udržet si všestranně talentované zaměstnance a přispívat k jejich psychické i fyzické spokojenosti a jejich rozvoji, a to bez ohledu na pohlaví. Svým zaměstnancům se snažíme vycházet maximálně vstříc. Je tomu tak například také v případě rodičovské dovolené. Ženám, ale i mužům v případě, že se rozhodnou odejít na rodičovskou dovolenou, umožňujeme zkrácené úvazky a nabízíme home office tak, aby i nadále mohli pokračovat ve své kariéře.

Co přináší ženy do právního světa?

Ženy nejsou ve světě práva žádnou novinkou, ale máte pravdu v tom, že mají mnohdy jiný přístup.

Jaký je podíl žen v pražské kanceláři?

Aktuálně je rozložení žen a mužů v pražské kanceláři zhruba 40:60, ale stav se organicky mění. Součástí našeho týmu je i Eva Dobrohušková, of counsel, jedna z předních českých odbornic na územní plánování, výstavbu a s tím spojená správní řízení, která se objevuje v letošním prestižním žebříčku významných právníček vašeho měsíčníku. Nicméně významné právničky najdete i mimo ČR a řadu z nich i na nejvyšších manažerských pozicích firmy. Rád bych zmínil Sandru Wallace, která působí jako Country Managing Partner v Británii a vede aktivity DLA v regionu CEE. Sandra získala řadu mezinárodních

ocenění, jedním z posledních bylo ocenění pro přední světové právní poradce v rámci nezávislého hodnocení Acritas Star.

Významným tématem bývá odlišné odměňování žen a mužů. V některých státech je to již dokonce nelegální. Jak se staví DLA Piper k této problematice?

My se při domlouvání finančních podmínek nedíváme na to, zda jde o právníka, nebo právničku. Zajímá nás, co ten člověk umí, jaké má zkušenosti a jakou pozici bude vykonávat. ♦

Zdroj: DLA PIPER

MIROSLAV DUBOVSKÝ
Country Managing Partner DLA Piper

Zaručený způsob, jak ochránit svou největší investici.

Nový Touareg.

Podnikejte s rodinou velké věci.

Volkswagen Touareg krásně zapadne do vašich rodinných i business plánů. Výbava, kterou od něj očekáváte, je pro něj samozřejmostí. Navíc nabízí zcela novou digitální přístrojovou desku Innovision Cockpit, asistenta nočního vidění Night Vision, LED-Matrix světlomety IQ. Light nebo systém aktivní stabilizace náklonu. Takže s přehledem ustojíte jakékoliv dobrodružství, do kterého se pustíte.

Nečekáme na budoucnost. Tvoříme ji.
www.volkswagen.cz/touareg

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ modelu Touareg: 6,6–6,9 l/100 km, 173–182 g/km.
Vyobrazený model může obsahovat prvky příplatkové výbavy.

Volkswagen

Autorizovaný prodejce Volkswagen Auto Podbabská

Pod Patankou 217/1, 160 00 Praha 6, tel.: 234 700 260, www.autopodbaba.cz, e-mail: vw@autopodbaba.cz

1901820

ANKETA

V práci zastupují klienty ve složitých kauzách a vyhrávají soudní spory, ve volném čase pečují o své nejbližší. Podařilo se jim proniknout do vlivného světa, v němž dominují muži, a uspět v něm. Řeč je o právničkách, které si s maximálním nasazením vybudovaly vlastní kariéru, kterou dokázaly spojit se spokojeností v osobním životě.

Úspěšné právničky by měly svými příběhy podporovat další ženy

Většina z právniček, které působí v advokátní kanceláři Kocián Šolc Balaštík (KŠB), se stala uznávanými profesními osobnostmi, ke kterým vzhlíží další generace právníků.

„Mužští kolegové si jich váží pro bystré úsudky, instinkty, empatii a sociální citění. Je proto namístě dát úspěšným právničkám současnosti prostor, aby svými slovy podpořily další ženy, které se rozhodnou působit v tomto oboru. Osobní příběhy českých advokátek mohou být pro ostatní velmi inspirativní,“ tvrdí řídící partnerka kanceláře Dagmar Duhečková, která se prostřednictvím Právního rádce zeptala dalších významných ženských tváří KŠB na tři následující otázky:

1. Jakou oblast práva máte nejraději a proč?
2. Proč jste se rozhodla pro právnickou profesi?

3. Co je největším problémem české justice?

Sylvie Sobolová
partnerka

1. Mám ráda oblast, kterou bych nazvala širší právo hospodářské soutěže, zahrnující nejen samotné soutěžní právo, ale též právo veřejných podpor, veřejné zakázky, nekalou soutěž a duševní vlastnic-

tví. V této oblasti je obecně velký prostor pro kreativní argumentaci a zapojení intuice, což je naopak důvodem, proč řada kolegů tyto oblasti ráda nemá.

2. Pokud si vzpomínám, jednalo se spíše o spontánní rozhodnutí než nějaký promyšlený krok, do poslední chvíle jsem váhala mezi medicínou a právnickou fakultou. Zato ale vím, proč jsem se rozhodla pro advokacii. Na advokacii mě lákala velká různorodost práce, příležitost cestovat, setkávat se s lidmi, používat cizí jazyky a možnost využít mé poměrně specifické zaměření na právo Evropské unie, duševní vlastnictví a hospodářskou soutěž.

3. Těch problémů je určité více. Za všechny bych ale uvedla, že pod vlivem různých zájmových skupin a médií se v poslední době rozšířila snaha trestně stíhat různé formy

Konečně jsme v soukromém právu dospěli do přirozeného stavu, kdy smluvní volnost a vůle stran mají přednost před striktním formálním „vrchnostenským“ výkladem.

jednání v hospodářské oblasti, které by za trestné činy považovány být podle mého názoru neměly. Týká se to zejména veřejných zakázek a podpor.

Radka Felgrová
advokátka

1. Soukromé právo. Je to široký pojem, ale po rekodifikaci se mi líbí možnost hledat nové výklady a řešení v nových, mnohem volnějších mantinelech. Těší mě, že jsme konečně dospěli do přirozeného stavu, kdy smluvní volnost a vůle stran mají přednost před striktním formálním „vrchnostenským“ výkladem. Prakticky se již nedostáváme do situací, kdy musíme vysvětlovat klientovi, že něco logického nelze provést, protože by to v očích soudu bylo neplatné.

2. Skutečné rozhodování přišlo až po ukončení vysoké školy, protože mám vystudovanou ještě VŠE. Rozhodlo to, že v advokátní kanceláři mi nabídli hezkou klasickou kancelář, kdežto u ekonomických konzultantů byl jedinou možností openspace.

3. Pokud se bavíme o justici v užším slova smyslu, tj. o soudnictví, vidím dlouhodobě dva problémy. Tím prvním je kariérní systém v soudcovské profesi. Rozhodnutí být soudcem padne prakticky ihned po absolutoriu právnické fakulty. Stačí projít výběrovým řízením, které je zcela v režii jednotlivých předsedů krajských soudů, a tedy v rámci republiky značně nejednotné, a následně udělat justiční zkoušku. Nic z toho nezaručí, že daná osoba bude jak po odborné, tak po morální stránce kvalitním soudcem. Profese soudce by ovšem měla být vrcholem právnické kariéry, jak je tomu například ve Velké Británii. Měla by se tedy prosadit větší prostupnost ostatních právnických

profesí na soudy všech stupňů. S tím souvisí druhý problém. Soudci by se měli věnovat pouze souzení. Každý z nich by měl mít k ruce kvalitního asistenta pro odbornou práci a asistenta pro úkony administrativního charakteru. K tomu by ovšem bylo zapotřebí značně posílit soudní aparát, což je běh na hodně dlouhou trať. Pokud se bavíme o justici v širším slova smyslu, tj. o spravedlnosti a právním řádu, pak největší problém vidím ve všeobecně nízkém povědomí o právu. Výuka na základních ani na středních školách, až na drobné čestné výjimky, prakticky neobsahuje předměty, které by se věnovaly právu, resp. základním právním předpisům. Jedná se přitom o zásadní praktické vědomosti, které v životě použije každý. Pamatuji si, že když jsem studovala v Německu, několik měsíců se na žebříčku bestsellerů v kategorii odborná literatura držel komentář k občanskému zákoníku. U nás, bohužel, něco nepředstavitelného.

Hana Heroldová
counsel

1. Nejzajímavější se mi jeví náhoda škody v klasickém civilním právu i v obchodním právu, a to jak z pohledu poškozeného, tak i škůdce. Každá taková kauza má svůj vlastní, více či méně unikátní příběh, který zpravidla není černobílý. Hledání a nalézání příčin, jejich vzájemného působení a míry významu pro škodní následek a odpovědnost rozhodně není jednotvárnou právní disciplínou.

2. Já se nerozhodla pro právnickou profesi jaksi obecně, já se rozhodla pro advokacii.

3. Neumím pojmenovat „největší problém“, nežiji uvnitř justice, jsem pouze takovým kvalifikovaným pozorovatelem. Zastupuji zájmy klien-

Profese soudce by měla být vrcholem právnické kariéry, jak je tomu například ve Velké Británii. Měla by se tedy prosadit větší prostupnost ostatních právnických profesí na soudy všech stupňů.

tů, kteří mnohdy jsou zákazníky české justice. Nepovažuji za správné, že se „rychlost rozhodování“ stává politickou mantrou. Nejsem si jistá, že hojně publikované přehledy o tom, kolik dní či týdnů trvá řízení u toho kterého soudu prvního stupně vystihuje kvalitu české justice. Vedle údajů o rychlosti vyřizování žalob by byla zajímavá statistika počtu zrušených rozhodnutí a důvodů rušení rozhodnutí v odvolacím a dovolacím řízení, to by mohlo něco vypovídat i o kvalitě rozhodování.

Za poněkud zlobné považuji mnohdy arrogantní a lidově libivé komentáře, které čas od času se vši vážnosti svého úřadu pronášejí rozliční čeští státníci, poslanci a politici na adresu soudů i konkrétních rozhodnutí. To ovšem nelze označit za problém justice jako takové.

Petra Mirovská
advokátka

1. Jednoznačné litigace – vedení sporů. Je to „živá“ oblast práva, která vyžaduje kombinaci znalostí jak z oblasti hmotného, tak i procesního práva. Je to přitom značně adrenalinový sport, u kterého přes zásadu předvídatelnosti práva a legitimitního očekávání účastníků řízení nikdy nevíte, s jakým výsledkem dopadne.

2. Pokud bych měla být stručná a vyjádřit se jednou větou, pak kvůli silnému smyslu pro spravedlnost a fair play.

3. Z oblasti litigace je to délka vedených soudních řízení. Byť se tuto délku daří postupně zkracovat, je přetíženost některých soudů (zejména ve správním soudnictví) tak velká, že se věc dostane poprvé na pořad jednání po dvou až třech letech od podání žaloby. To je doba, která není a nemůže být akceptovatelná. ♦

Advokátní kancelář Schönherr je ve srovnání s jinými mezinárodními advokátními kancelářemi v oblasti spolupráce se ženami právníčkami velmi progresivní. V současné době jsou zde ženy dokonce v početní převaze. Rovněž má vstřícný postoj k flexibilním úvazkům, a tak advokátkám i advokátům umožňuje budování kariéry v právním byznysu a její skloubení se soukromým životem.

Jak skloubit pracovní a osobní život? Chce to dobrý time management

Jedno z významných témat současné doby je úsilí o rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem. Obecně panuje přesvědčení, že v mezinárodních advokátních kancelářích je pracovní nasazení tak velké, že soukromý život prostě musí jít stranou. Jak se daří advokátkám v Schönherru skloubit náročnou práci s jejich osobním životem a co to podle nich vyžaduje?

Natálie Rosová

Myslím, že Schönherr nabízí vhodné podmínky pro kombinaci pracovního a soukromého života, zejména prostřednictvím flexibilních pracovních úvazků a různých ad hoc forem flexibilní spolupráce – vlastně tím nabourává zažitě konzervativní přístupy většiny advokátních kanceláří. Jak se mi daří skloubit práci a osobní život je věc druhá, vyžaduje to určitý nadhled a pak dokonalou týmovou práci jak v kanceláři, tak doma. To, že je v Schönherru převaha žen, není v mezinárodní advokacii zrovna běžné a dle mého to svědčí o tom, že podstatný je zde talent a profesní kvality, což by mělo být automatické, nicméně v advokacii, ve které je celosvětově gender gap výraznější než v jakýchkoli jiných odvětvích, je to úspěch sám o sobě.

Jitka Kadlčíková

Pomínu klíše o prioritizaci, toleranci nebo to, že otázka implicitně předpokládá, že muži náročnou práci se soukromým životem skloubit

nemusí, což je myšlenka otevírající mi pomyslný zavírací nožik v kapse.

Zavřu tedy nožik a hodnocení toho, jak se mi daří houpačku práce a nepracice vyvažovat, nechám na svém okoli. Na tomhle kolotoči máme jen jednu jízdu (díky za inspiraci Romanu Vaňkovi) a teď už vím, že spoustu věcí nemusím dělat sama a spoustu věcí nemusím dělat vůbec. Důležité problémy řeším pokud možno hned, nad nedůležitými, kterých je s přibývajícím věkem čím dál víc, mávám rukou, prosím, děkuji, a když se něco nepovede, omlouvám se. A to jak dospělým, tak dětem. Občas se řídím hlášením, které slyšíme v letadlech – rodiče nejdříve nasadí kyslíkovou masku sobě a pak teprve pomohou dětem... Taký jsem odložila boty na podpatku, protože v teniskách se lépe běhá, a místo kabelky mám batoh, kam se víc vejde.

Helena Hangler

Lepší time management. Trpělivost a pochopení. A nadhled. To je jen pár věcí, které mi přinesl rodinný život a mateřství. A taky pár humorných situací, zejména když jsem se snažila skloubit urgentní telefonát klienta v mé „nepracovní dny“ s výchovou mého malého blondáčka. A všechno to mě posunulo lidsky i profesně dál. Nikdy to nebylo vnímáno jako překážka mé práci, naopak jí to dalo určitý lidský rozměr. A ten je v pracovním právu, kterému se věnuji, velkou devízou. Samozřejmě by to ale nebylo dost dobře možné bez podpory a poro-

zumění manžela, akčních babiček a dědečků a umožnění flexibilní práce ze strany advokátní kanceláře. Všem jsem vděčná a touto cestou děkuji. A budu dál, stejně jako mnoho dalších žen a mužů (ano, i muži mají děti!) propojovat, s větším či menším úsilím, práci a rodinu. Protože to prostě dává smysl.

Claudia Bock

Skloubení práce se soukromým životem se mi u Schönherru podařilo na výbornou, a to vlastně hned dvakrát. Profesně (a osobně) mě to po stáží v Evropské komisi táhlo do Bruselu. Tam nyní i v rámci našeho týmu zaměřeného na právo na ochranu hospodářské soutěže polovinu svého času působím. Druhou polovinu pak trávím v naší pražské pobočce. Toto nastavení mi tak umožnilo na jedné straně získávat cenné pracovní zkušenosti na evropské úrovni, které pak mohu předávat dál a uplatňovat v rámci naší pražské pobočky, a na druhé straně udržet si soukromý život v Bruselu a zároveň neztratit pravidelný kontakt k rodině a přátelům v Čechách. S pomyslnou rovnovouhou mezi soukromým a osobním životem už to je ale horší. Příznám, že se stále učím a snažím se řídit standardními radami – prioritizace, delegace atd. Věřím, že se mi to ale podaří. Obzvláště když v rámci kanceláře mám tolik kolegyní, které mi jsou vzorem a inspirací. ♦

Zdroj: Schönherr

Jsem více manažerka než právnička. A firmě to svědčí...

Dnes jsem již určitě více manažerka než právnička. A myslím, že to naši advokátní kanceláři pomohlo. Firmu jsme zakládali v roce 2005. Další dva roky si vlastně téměř nepamatuji. Z původních osmi lidí, z nichž žádnému nebylo ještě ani třicet let, jsme během 13 let vybudovali firmu s více než třicetiletým týmem.

V roce 2007 se nám s manželem narodila dcera a jako spousta rodičů jsme nevěděli, co nás čeká. Po ne úplně lehkém zvažování jsem se rozhodla, že klienty, kterým jsem se do té doby věnovala, budou mít na starosti mí dva společníci v advokátní kanceláři, Jiří Ctibor a můj manžel. Moje vrozená činnost mi ale nedovolila „být pouze doma“ a firmu jsem v té době řídila tak trochu na dálku.

Svou energii jsem nově mohla směřovat do profesionálního nastavení interních procesů a hlavně do větší péče o náš rozrůstající se tým.

Začali jsme používat profesionální timesheetový a reportingový systém. Vytvořili jsme manuály, které všem nováčkům výrazně usnadňují rychlé začlenění do týmu. Pravidelně necháváme externími firmami provádět audity firemních procesů. Zavedli jsme setkávání, kterých se účastní celý tým a kde se řeší opravdu vše – od právních předpisů přes nové vzory dokumentů až po nepořádek v kuchyňkách. Účast je vždy téměř stoprocentní. Organizujeme nepřeberné množství přednášek, počínaje prohlubováním uživatelských znalostí Office přes školení v užívání firemních softwarů a sérii přednášek odborníků z praxe konče. Vytvořili jsme nové

webové stránky a novou corporate identity, která více odráží naše mezinárodní aktivity. Jako jedna z prvních kanceláří jsme začali aktivně působit na sociálních sítích. Stali jsme se členy mezinárodní aliance nezávislých advokátních kanceláří TAGLaw a v loňském roce jsme se stali zakládajícími členy čínské obchodní komory CEE – China Chamber of Commerce. Radíme čínským investorům při vstupu na český trh a stejně tak pomáháme klientům orientovat se ve složitých procesech trhu čínského.

Pro firmy je klient vždy na prvním místě. My to máme samozřejmě také tak. O první místo se však s našimi klienty rovným dílem dělí i všichni členové našeho týmu. Advokátní kancelář podobně jako řadu dalších firem – tvoří různé pracovní skupiny – asistentky, advokáti, koncipienti, právní asistenti. V Z/C/H Legal k tomu ještě navíc patří tým insolvenčních specialistů.

Je proto nesmírně důležité, aby všechny pracovní skupiny chápaly důležitost činnosti ostatních. To jsem si dala za cíl. Právníci vědí, že bez perfektně fungujícího back office by se jim pracovalo mnohem hůř. Asistentky si dokáží zorganizovat práci, i když na stole běžně mívají deset rozmanitých úkolů od deseti různých kolegů. Právníci jsou kdykoliv připraveni odborně pomoci insolvenčnímu týmu.

Prioritou pro mě je, aby v kanceláři vládla dobrá nálada a žádným směrem nevázla komunikace. Pokud dojde ke konfliktu, snažím se ho co nejdříve řešit.

Osobní rodičovská zkušenost mi dává mnohem více pochopení pro všechny rodiče. Každé kolegyni, která za mnou přijde s tím, že s ní mohu už šest týdnů po porodu počítat, říkám: „Počkejte až po porodu, pak uvidíme. Řekněte mi nyní svoji představu, ale nehojte, když se

situace změní, neberu to jako porušení dohody.“ A možná proto jsou mé kolegyně v pohodě a všechna nastavená pravidla fungují. Jedna kolegyně se dvakrát vrátila po půlroce na poloviční úvazek a převzala jen tolik klientů, aby žádný z nich neměl pocit polovičního servisu. Jiná, která si na poloviční úvazek ještě netroufá, pracuje z domu v rozsahu, v jakém se vždy předem domluvíme.

Pro mě je budování a fungování naší advokátní kanceláři opravdovou vášní. Mám neustále hlavu plnou nápadů a jen nedostatek času mi brání v jejich rychlejší realizaci. Kromě toho, že jsem manažerka, jsem totiž taky maminka dvou dětí, které mě stále dost potřebují. V kanceláři jsem dnes sice téměř každý den, ale čas půlnočních e-mailů pro mě ještě neskončil. Toto nastavení mi však umožňuje jít se synem odpoledne na volejbal nebo podpořit dceru při tenisovém zápase. A čas věnovaný rodině je moje druhá vášně. ♦

Zdroj: Z/C/H LEGAL

JANA HLADKÁ ZILVAROVÁ
partnerka Z/C/H Legal

Inspirujme se těmi, kteří se nevzdávají

Ankety a ocenění, jež se zaměřují výhradně na ženy, oprávněně vyvolávají otázky, zda ženy tyto ankety opravdu potřebují. Navozují zdání, že ženy samy mají pochyby, zda by se mezi mužskými protějšky prosadily. Na druhou stranu, jaké emoce by v naší „korektní“ společnosti vyvolalo ocenění zaměřené výhradně na muže?

Ocenit významné ženy v určité profesi, jak to činí např. anketa významné právničky, je nelehký úkol. Co odlišuje ženy, které se do ankety nominovaly, a máme takové, které by obstály i v mezinárodním srovnání?

Světový příklad

Mezi jednu z nejvýznamnějších světových právniček patří Hillary Clintonová, jejíž kariéra je doslova protkaná strými zvestupy a pády. Znamější je sice její politická část, nicméně málokdo ví, že již šest let po absolutoriu na Právnické fakultě Yaleovy univerzity byla v roce 1979 jako první žena jmenována partnerem v právnické kanceláři Rose Law Firm a dvakrát byla uvedena v seznamu jednoho sta nejvlivnějších amerických právníků.

Její další životní cesta ji nasměrovala do politiky. Stala se první dámou, později senátorkou, ministryní zahraničních věcí a nakonec první ženskou finalistkou v posledním boji o prezidentské křeslo Spo-

jených států. V něm byla „poražena“ Donaldem Trumpem. Popáté v historii došlo v amerických volbách k fenoménu, kdy vítězný kandidát měl méně hlasů než kandidát, který prohrál. Donalda Trumpa volilo o několik set tisíc lidí méně než Hillary Clintonovou, on ale získal více volitelů. Naposledy se tak stalo v roce 2000, kdy svůj první prezidentský mandát získal republikán George W. Bush, ač měl méně hlasů než demokrat Al Gore.

Česká paralela

Česká republika je oproti Spojeným státům malá země a zanedbatelný hráč ve světové politice, těžko bychom proto mezi námi našli právničku, která by dosahovala takové světové pozornosti a proslulosti jako Hillary Clintonová. Nepochybně ale máme v naší historii významné právničky, jejichž životní osud byl skutečným hrdinským příběhem a byl inspirací mnoha lidem, nejen ženám.

Za všechny bych chtěla při této příležitosti vzpomenout na Miladu Horákovou, českou právničku, političku a bojovnici za lidská práva a práva žen, která se stala jedinou ženskou obětí justiční vraždy během komunistických politických procesů v 50. letech minulého století za vykonstruované spiknutí a velezradu a která se kvůli své neústupnosti během svého soudu stala symbolem odporu proti totalitě vládnoucí komunistické strany.

Jmenovat bych chtěla také letos zesnulou JUDr. Dagmar Burešovou, která byla a zůstává mou osobní inspirací. V období normalizace zastupovala osoby stíhané totalitním režimem, jejím nejznámějším případem bylo zastupování matky Jana Palacha v procesu s komunistickým poslancem, jenž pronášel lživé teorie ohledně smrti jejího syna. I přesto, že Dagmar Burešová od začátku věděla, že to pro ni a její rodinu nebude jednoduché, rozhodla se případu ujmout a bojovat za pravdu.

“

Rodina Dagmar Burešové byla v důsledku její práce perzekvována, avšak Dagmar nikdy neli-tovala, že se případu ujala. Jejím heslem bylo: „Zbabělost by měla být trestná.“

HILLARY CLINTONOVÁ

Americká právnička a demokratická politička je bývalou první dámou USA za vlády Billa Clintona (1993–2001), senátorkou za stát New York (2001–2009) a ministryní zahraničních věcí ve vládě Baracka Obamy (2009–2013). V roce 2008 se ucházela o demokratickou nominaci do amerických prezidentských voleb, ale porazil ji Barack Obama. Kandidátkou Demokratické strany na prezidenta se tak stala až ve volbách v roce 2016, kdy ji ovšem porazil republikánský kandidát Donald Trump.

DAGMAR BUREŠOVÁ

Advokátka a polistopadová politička Dagmar Burešová patřila jako ministryně spravedlnosti v letech 1989–1990 a předsedkyně České národní rady v období 1990–1992 k předním osobnostem éry návratu Československa k demokracii. Už za komunistické normalizace byla úspěšnou obhájkyňí odpůrců režimu. Například v roce 1969 energicky obhajovala Libuši Palachovou ve věci ochrany osobnosti jejího syna Jana. Později zastupovala kolem sta osob stíhaných totalitním režimem, mezi nimi i Milana Kunderu, Ivana Medka nebo Karla Kynclů.

Její rodina byla v důsledku její práce perzekvována, avšak Dagmar Burešová nikdy nelitovala, že se případu ujala. Jejím heslem bylo: *„Zbabělost by měla být trestná.“*

Ne tak slavných, ale jistě silných, odvážných a inspirativních žen bychom v našich právnických vodách našli jistě vícero.

Co žena, to příběh

Přehled významných českých právniček přináší jména skvělých

profesionálek – advokátek, notářek, podnikových právniček, soudkyň, státních zástupkyň. Všechny spojuje nejenom úspěšná kariéra, ale také maximální nasazení a vliv. Kolik vzletů a pádů prožily ony? Co žena, to příběh, co profese, to jiná úskalí. Určitě i v jejich životě nastaly chvíle, kdy měly chuť se vším praštit či na své vysněné cíle a plány rezignovat.

Není právě statečnost, vůle nevzdávat se a jít za svým cílem tím,

co odlišuje úspěšné od neúspěšných (a to nejen ženy a nejen právničky)? Možná jsou to klišé, ale podívám-li se na příběhy známých právniček, mám pocit, že to funguje. A jistě to funguje i mezi mužskými kolegy. Ti, kteří umí najít sílu, nenechávají se srazit neúspěchem, zůstávají pozitivní a jdou v životě dál, si zaslouží naší úctu a uznání. To jsou ti, jejichž příběhy a osudy jsou pro nás inspirací. ♦

Mění se trh právních služeb a my s ním...

Přestože se může zdát obtížné změnit něco tak tradičního, jako je právní profese, toto odvětví čelí v současnosti nebývalým změnám, ať už v oblasti inovativních technologií či flexibilních pracovních úvazků. Jak tyto nové trendy vnímají právníčky kanceláře Allen & Overy? Odpovídají v anketě Právního rádce.

 ANKETA

Silvie Horáčková counsel

Jsem velkým zastáncem flexibilních pracovních úvazků. Jediné, co potřebujete, je ochota i na druhé straně (u kolegů a klientů) přijmout tato pravidla hry. Já jsem měla velké štěstí, že po návratu z první mateřské naše tehdejší řídící partnerka Jane Townsendová jejich zavedení významně podpořila. Někteří klienti dlouhou dobu vůbec nevěděli, že některé dny v týdnu nepracuji. Prozradila jsem jim to až později a takto jsem pracovala sedm let. Nesmírně se zefektivníte a zrychlíte, přestanete řešit maličkosti a soustředíte se na to podstatné.

Markéta Císařová seniorní advokátka

Teprve při zpětném pohledu mi dochází, o jak zásadní změny se jedná. Když jsem před 17 lety v A&O začínala, neměli jsme celofiremní IT systém a naše spisy se vedly v papírové podobě, někteří partneři komentáře k dokumentům nahrávali na diktafon, používali jsme fax a o e-mailu v telefonech se nám mohlo jen zdát. I přes všechny technologické vymoženosti se ale neobávám, že by naši práci počítače převzaly úplně. A možnost zkrácených úvazků, která se u nás netýká

jen žen, je jen dalším pozitivním dopadem zapojení moderních technologií, které nám tuto alternativu práce z kanceláře významně ulehčují.

Petra Myšáková seniorní advokátka

Žijeme ve skutečně převratné době pro právní profesi – řada stereotypů ohledně naší práce se mění a je skvělé být u toho! Moderní právník dnes již není nezbytně nucen sedět připoután k židli ve své kanceláři – prvotní a nejdůležitější je jeho dostupnost pro klienta a ta ne nutně souvisí s tím, odkud svou práci odvádíme. Flexibilita je z mého pohledu zcela zásadní, ale může fungovat jen v prostředí, jež je vybudováno na vzájemné důvěře. Díky moderním technologiím jsme schopni klientům dodávat vysoce kvalitní produkty v rekordně krátkém čase a toto zefektivnění nám umožňuje soustředit se na složitější právní otázky a nové produkty.

Ivana Halamová Dobišková seniorní advokátka

Nové technologie přinášejí nové zajímavé právní otázky. A ty vyvstávají i v oblasti správního a procesního práva. Na vývoj technologií totiž

reagují, byť svým tempem, i soudní orgány používáním nových investigativních nástrojů k odhalování zakázaných jednání. Co se týče pracovního prostředí, pro spoustu advokátních kanceláří může být inovací jen to, že dají šanci ženám pokračovat v právní praxi poté, co mají děti. V tomto ohledu má A&O náskok celou jednu dekádu.

Jana Maršálková seniorní advokátka

Není to tak dávno, co jsme za vrchol moderních technologií považovali odeslání e-mailu z mobilu. Dnes se bez toho neobejdeme. Jsme na prahu digitalizace, automatizace a nahrazování lidské síly roboty. Jsem fanďa všech inovací, ale doufám, že k nahrazení naší profese umělou inteligencí jen tak nedojde. Mám svou práci velmi ráda a těším se na další transakce, práci a osobní kontakt s klienty.

Eva Kubálková

know-how právník pražské kanceláře V průběhu let je cítit, jak je práce stále více globalizovaná. Know-how tým napříč kancelářemi více spolupracuje, už to není jednostranný tok znalostí z Londýna, ale spolupráce a inspirace jdou oběma směry. Náš tým je čím dál více vidět na pro-

Silvie Horáčková

Markéta Císařová

Petra Myšáková

Ivana Halamová
DobiškováJana
Maršálková

Eva Kubálková

Jana Vydrová

Iva Bilinská

Jana
ChwaszczTereza
VeverkováLucie
Černá

jektech ve „Fuse“, technologickém prostoru A&O v Londýně, kde se kolegové zapojují do hledání možností využití technologií v právu. V neposlední řadě je naše práce ovlivněná politickými událostmi, jako je britské hlasování o brexitu, kdy kromě nové legislativy sledujeme i samotné vyjednávání a modelujeme možné scénáře dopadu různých typů „pobrexiových“ uspořádání na obchodní vztahy mezi Českou republikou a Velkou Británií a možnosti britských společností nadále podnikat v ČR – a za jakých podmínek.

Jana Chwaszcz advokátka

Díky inovativním technologiím lze ušetřit spoustu času při revizích a psaní jednoduchých a často se opakujících smluv a soustředit se místo toho více na praktické aspekty transakcí. Právníci tak mají možnost pochopit klientovy záměry a předvídat právní překážky. Chytré technologie tak možná částečně nahradí naši práci, ale bude zde stále prostor pro intuici a improvizaci právníků, kteří budou stále více žádanými transakčními poradci.

Iva Bilinská advokátka

Pozitivně. Rutinní práci postupně přebírají inteligentní softwary a my se můžeme soustředit na právo. Jako matka oceňuji, že mohu pracovat i na částečný úvazek či z domova. Nicméně si nemyslím, že flexibilní pracovní úvazky jsou uplatnitelné pro všechny obory naší práce, byť některé zaměstnané ženy a muži toto úspěšně popírají a zvládají na částečný úvazek i čistě transakční práci.

Jana Vydrová advokátka

Inovativní technologie a automatizace jsou velkým přínosem pro efektivitu a při přeshraničních projektech výrazně zrychlují komunikaci a procesy napříč kanceláři v jednotlivých jurisdikcích. Také nám to umožňuje soustředit se na řešení komplikovanějších právních a komerčních otázek, což je práce sice náročnější, ale současně i mnohem zajímavější. Jako ve všem je ale důležité zachovat rovnováhu, aby se z advokacie kvůli technologiím a flexibilním pracovním úvazkům nevytratil lidský kontakt, a to jak s klienty, tak s kolegy.

Tereza Veverková, koncipientka

Do A&O mě mimo jiné přilákala pověst firmy jako inovátora. Jako součást týmu pro automatizaci smluv mohu být nejen právníkem, ale i programátorem – a díky našemu programu iFlex klidně i doma z gauče. Automatizace smluv je logickým důsledkem vývoje v oblasti IT a my jsme přesvědčeni, že může ovlivnit celý právní sektor. Navzdory tomu, že zavádění nových technologií v konzervativním právním odvětví často znamená vydat se neprošlápnými cestami, „když se chce, všechno jde“ – a my rozhodně chceme.

Lucie Černá koncipientka

Právní služby podléhají globalizaci stejně jako ostatní odvětví. Dennodenně přicházíme do styku s mnoha situacemi, které vyžadují flexibilní přístup. V praxi je již běžné, že strany spolu vyjednávají přes videokonferenci a přitom jsou na opačných koncích světa nebo že veškerá konverzace probíhá v cizím jazyce. V mém případě to znamená, že mohu při jednáních kromě angličtiny také zužitkovat svou znalost čínštiny. ♦

ŽENY V PIERSTONE

VÝJIMEČNÉ PRÁVNÍČKY PRACUJÍ
PRO JEDINEČNÉ KLIENTY

PIERSTONE

© Michaela Karásek Čejková

Pierstone je advokátní kancelář založená před 15 lety, vyhledávaná korporátními klienty stejně jako klienty z veřejného sektoru či úspěšnými startupy pro poradenství v oblasti nových technologií, médií a telekomunikací. U jejího zrodu stála žena, v současnosti jedna z významných právniček v oblasti technologií. A ženy, právničky, jsou v Pierstone nadále významně zastoupeny na všech úrovních seniority.

Zleva * ► Olga Slipetska, Jana Pattynová, Adéla Pinkavová,
Tereza Pšenčíková, Teodora Drašković,
Lenka Suchánková a Iva Zothová

* Na fotografii chybí **Michaela Milatová**, na mateřské dovolené se synem Teobíšem, specialistka na pracovní a korporátní právo.

PRÁVNÍČKY V PIERSTONE V ČÍSLECH

10 dětí

9 univerzit

8 světových
jazyků

305 klientů

32 pro bono
projektů

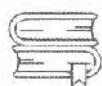
68 transakcí za více než
miliardu korun

27.542 dnů
v kanceláři

79 let
praxe

70 publikací

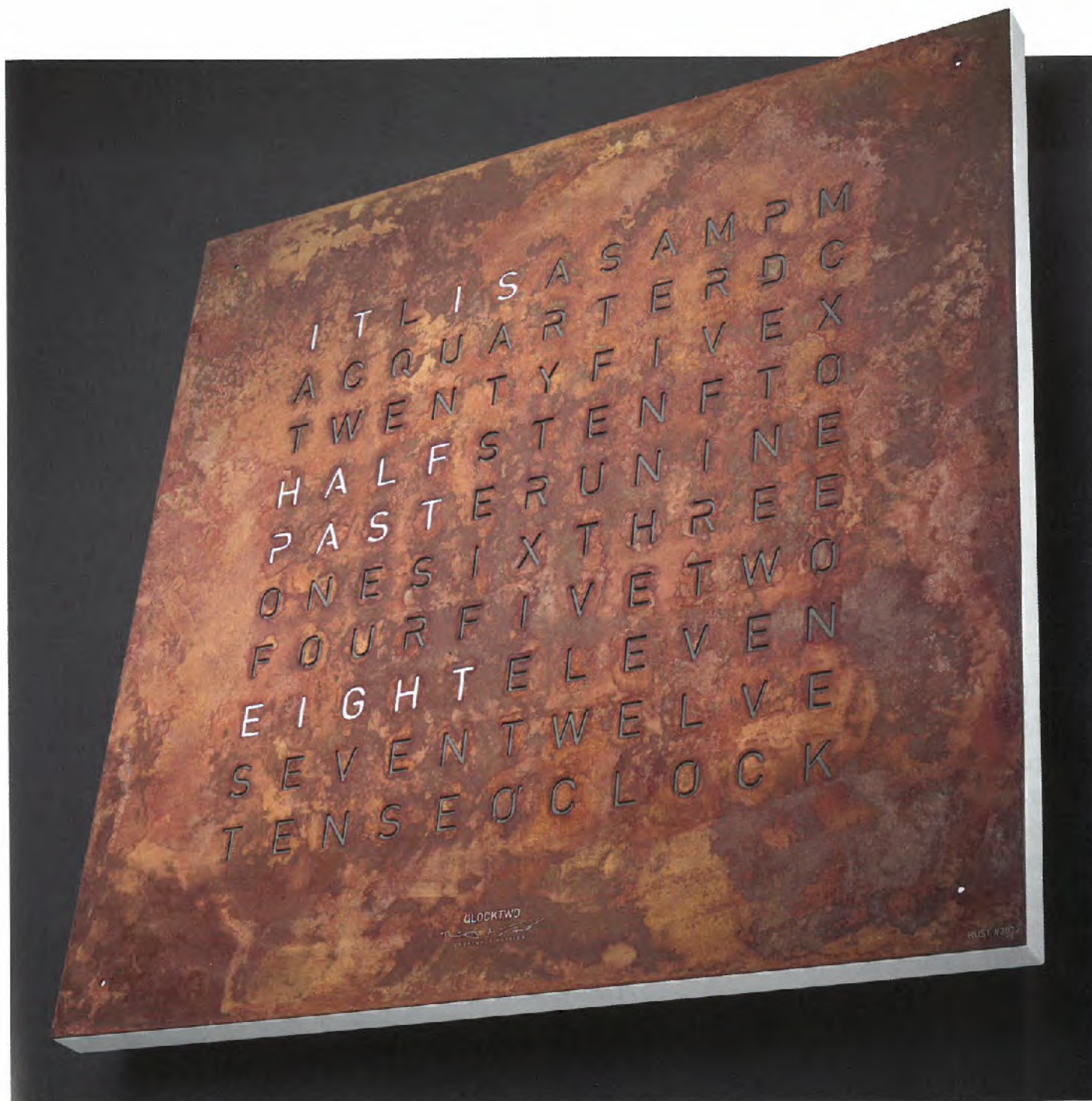
1.525 dnů
dovolené

12 zemí, které
byly domovem

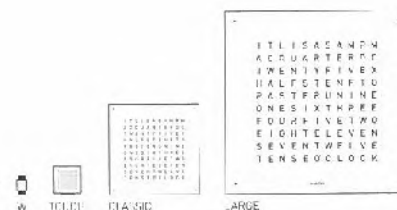
415 zahraničních
pracovních cest

Čas vypráví ty nejúžasnější příběhy.

QLOCKTWO® CLASSIC CREATOR'S EDITION RUST

QLOCKTWO® oznamují čas pomocí slov. Každých pět minut se nápisy změní a rozsvícená tečka v každém rohu přidá k zobrazenému času ještě další minutu. Hodiny QLOCKTWO® získaly mnohá ocenění za design a jsou dostupné v různých velikostech, několika barevných variantách a materiálech a více než 20 světových jazycích. Vyrobeno v Německu. www.qlocktwo.com

Dusák
HODINÁŘ & ZLATNÍK

NA PŘÍKOPĚ 17
PRAHA 1
www.dusak.cz

QLOCKTWO®

Nečiňme zbytečné kompromisy, když jde o výsledek

Jitka Piňosová působí už více než čtyři roky ve společnosti Lego, kde zajišťuje právní podporu továrně v Kladně a zemím v regionu REEMEA. Pro aktuální vydání Právního rádce se zamyslela nad čtyřmi tématy „podnikových právníček v Česku“.

Jak se měří úspěch podnikového právníka

Svým způsobem je práce podnikového právníka činností průvodce, který má zaručit, že firma projde „minovým polem“ nástrah přebujelé právní džungle bez úhon. Má-li být firma úspěšná ve svém oboru a dosahovat pokroku eticky, dlouhodobě udržitelně a v souladu se stanovenými pravidly, potřebuje k tomu dnes už menší či větší družinu strážců pravidel. Poradců, kteří upozorní na rizika. Usměrní rozhodování, aby se firma neocitla na hraně či za hranou správného. Případně se neobejde bez odborníků, kteří pomohou s řešením konfliktů.

Podnikoví právníci jsou primárně experty na právní systém dané země. Ale mnohdy jsou v rámci firmy zapojeni i do procesů či řešení situací, které sice mají základní rámec v právních předpisech, ale kde role právníků přesahuje do jiných oblastí či oborů. Kolikrát mám pocit, že spíš než právní radou kolegům lépe posloužím trpělivým

vyslechnutím a laickou psychologickou intervencí.

Způsoby řízení interních právních zdrojů ve firmě se mohou v jednotlivostech lišit. Společné ale dle mého názoru mají to, nakolik jsou nápomocní zajistit svému zaměstnavateli nerušený řádný výkon jeho podnikání. A mnohdy současně i moderovat interní diskuse. Interní právníci přinášejí přidanou hodnotu, pokud proaktivně rizika podnikání své firmy eliminují. Aby následně případně jen v nutných zbývajících případech zasáhli reaktivně a byli nápomocní k efektivnímu ukončení sporu. Možná různě v závislosti na firemní kultuře mohou být vnímání jako méně či více viditelní hybatelé interního dění. Předchozí ministr spravedlnosti Robert Pelikán při příležitosti letošního udělování ocenění Podnikový právník hovořil o „neviditelných“ firemních expertech. Osobně kolegům zdůrazňuji, že je lepší, pokud právníka vlastně vůbec nepotřebují (příčemž nemám potřebu zdůrazňovat, že tak odvážné tvrzení si lze dovolit,

pokud právník na začátku spolupomáhal nastavit procesy a třeba dokumentaci v dané oblasti).

Jestli se liší přístup či míra úspěchu podnikových právníků a podnikových právníček, toť otázka. Vypovídající jsou statistiky, které reflektují velmi silné zastoupení žen ve vedení interních právních oddělení. Za jejich úspěchem je jistě nejen jejich formální odborné vzdělání a erudice. Ale i schopnosti, často z oblasti tzv. měkkých dovedností (*soft skills*), které jsou právě ženám – paušalizujeme-li – vlastní: týmová práce, empatie při vedení lidí, důraz na komunikaci, toleranci apod.

Co mohou nabídnout podnikové právníčky

Napojení na vedení firmy je podle mě stěžejní. A to celé právní funkce jako takové. Aby firma jasně deklarovala a potvrzovala to i v žité realitě, že sdílení hodnot podnikání podle pravidel je jí vlastní. Podnikoví právníci potřebují „být u toho“, když se rozhoduje o strategických věcech. Nezprostředkovaně, akurátní a včasné informace jsou nezbytným základem pro kvalitní právní analýzy a doporučení dalšího postupu. Firmě to může ušetřit dodatečné náklady. Například když by až v pozdější fázi projektu bylo identifikováno (právní) riziko, které by mohlo projekt zastavit, podstatně zdržet nebo modifikovat. Nebo když by se – dříve neodhalené – právní riziko realizovalo a vyžádalo si např. vedení sporu s protistranou nebo obhajobu v rámci řízení s příslušným kontrolním orgánem. Vyčíslit se rovněž dají náklady na ochranu značky, náklady související s poškozením reputace firmy. Zejména ty mohou v důsledku výrazně přesáhnout investici do kvalitního interního procesu řízení právních rizik.

Chytrá investice do interního právního týmu přináší benefity. Jako u všeho – aby bylo dosaženo dobrých výsledků, musí být kvalitní vstupní parametry. Je potřeba mít jasno, jak firma právní rizika hodnotí a jak musí mít kvalitní systém jejich řízení. A pak zvolit např. tomu odpovídající velikost a strukturu interního právního týmu. U globálních korporací či u větších domácích společností s rozsáhlým regionál-

ním pokrytím je potřeba provázat interní právní podporu mezi těmito úrovněmi (globální versus lokální, centrála versus pobočky). Firma potřebuje také ujasnit, zda je pro ni efektivnější profilace expertů na jednotlivé dílčí právní oblasti, či nakolik uplatní spíše generalisty. Měla by je náležitě ohodnotit, jistě bude v jejím zájmu atrahovat talenty, nicméně je také potřeba podporovat jejich další rozvoj.

Vedení týmu sestaveného z takto silných osobností mnohdy není snadné. Je ale snad už vlastní práci a charakteru právníka, resp. právníčky, že by měli být nadání uměním dosahování smírného výsledku. Jak podporujeme protistrany, aby přistupovaly k řešení v duchu *win-win* metody, stejně by vedoucí právní osobnost ve firmě měla být ctěnou autoritou, která ze svého týmu dokáže dostat maximální výkon ve prospěch firmy a jich samotných.

Jak se podnikové právníčky prosazují

Už jsem zmínila některé dovednosti, které jsou obvykle ženám vlastní a které jistě podnikovým právníčkám pomáhají při vlastním prosazování se. Je ceněno upozadění vlastního ega ve prospěch úspěchu celého týmu, resp. celého projektu. Přínosem je nechat po zásluze zazářit i ostatní, a naopak nečinit zbytečné kompromisy, když jde o výsledek. Fungování v rámci firmy či korporace je o týmové spolupráci. Prosadí se, kdo má schopnost kvalitně a rychle analyzovat stav, nalézat odpovědi na vyvstálé otázky, pozitivně přispívat k řešení komplikací. Z vlastní zkušenosti bych ráda zdůraznila nutnost mít přístup „vymyslet, jak by to šlo“, a nikoliv jen „řict, že něco nejde“. A umět komunikovat s ostatními (*stakeholders*). Kolegům vždy zdůrazňuji, aby se vyjadřovali srozumitelně – lidsky, a ne právnícky. Naši interní klienti neocení, pokud by jim právníci – spíše než odpovídali na jejich dotazy – zdůrazňovali, odvolávali se na latinské formulky, kdo je ve firmě tím opravdu moudrým.

Klíčové vlastnosti úspěšných podnikových právníček

Jako platí i u ostatních vrcholných manažerů – taková právníčka

musí umět řídit svoji oblast (včetně lidí, zdrojů, rozpočtu, nových výzev, probíhajících změn) a dodat kvalitní a efektivní výsledek. Musí přispět k úspěchu firmy. A přitom musí být schopna reflektovat vývoj, nezůstávat pozadu za obecnými trendy (mám na mysli např. stále častější zapojení technologií v právní oblasti). Ideálně by se měla aktivně zamýšlet nad případnými změnami vžitých postupů a podporovat inovaci.

Čím osvěcenější zaměstnavatel, tím je skloubení pracovního a rodinného života menším tématem. Navíc společenský život a očekávání lidí se vyvíjí. Poměrně výrazné rozdíly se dají vypořádat mezi jednotlivými generacemi. Věřím, že firma může být dlouhodobě úspěšná, jen když se náležitě věnuje jednomu ze svých nejcennějších aktiv – svým lidem. Proto je-li firmě a její firemní kultuře vlastní, že podporuje své zaměstnance, podporuje i skloubení pracovního a rodinného života. Může to být formou cílených zaměstnaneckých benefitů (firemní školka nebo finanční příspěvek na zabezpečení hlídání či vzdělání dětí), formou podpory flexibilní práce (práce z domova, pružná pracovní doba, sdílená pracovní místa). A v neposlední řadě je důležitá podpora hodnot, jako jsou rodina a osobní seberealizace. Doprovázená činy. Dovolím si poukázat na u nás bohužel běžný nešvar ukončování kariér mladých maminek, kterým firma nedovolí vrátit se zpět do pracovního procesu po období péče o dítě.

Z osobní zkušenosti práce pro mezinárodní společnost z oblasti Skandinávie mohu jako dobrý příklad uvést praxi, kdy ženské kolegyně zůstávají doma s miminkem jeden rok a během té doby ji firma dočasně nahradí někým ze spolupracujících advokátní kanceláře (*secondment*). A také mužští kolegové využívají svého práva péče o dítě, obvykle v rozsahu týdnů až měsíců. I takový „výpadek“ firma snadno vstřebá. A odměnou jí je tým loajálních zaměstnanců vážících si práce pro takového zaměstnavatele, který chápe podporu svých zaměstnanců a jejich rodin jako jednu ze svých základních hodnot. ♦

Čím osvěcenější zaměstnavatel, tím je skloubení pracovního a rodinného života menším tématem. Navíc společenský život a očekávání lidí se vyvíjí.

Jaroslava Kračúnová se letos stala novou partnerkou kanceláře Deloitte Legal. A to hlavně proto, že svým přístupem a nasazením posunula tradiční hranice právních disciplín do specializovaných oblastí poradenství.

Vhled do technických oborů je klíčem moderního advokáta

Jaroslava Kračúnová radí klientům během vyšetřování hospodářské a finanční kriminality v oblasti přístupu a prověřování informací, jakož i při jejich vyhodnocování. V týmu spolupracuje s IT analytiky a business analytiky při nastavování ochrany osobních údajů v korporacích. S eDiscovery týmem řeší získávání, zpracování a analýzu elektronických dat, kde a jak konkrétní osobní údaje v systémech a úložištích najít a jak je analyzovat.

„Baví mě dělat právo s přesahem do jiných disciplín, vnímat problémy z různých perspektiv a integrovat je do jednoho komplexního řešení,“ říká Jaroslava Kračúnová, partnerka a advokátka Deloitte Legal, která vede tým s názvem Business Integrity. V rozhovoru pro Právního rádce dodává, že „klíčem k úspěchu bylo najít společnou řeč a společný cíl s ostatními odborníky a získat vhled do technických oborů, jako jsou forenzní vyšetřování ekonomické kriminality, analýza strukturovaných dat, správa a řízení společností, řízení rizik a další“.

Co si můžeme pod pojmem Business Integrity představit?

Obdobně jako integrita člověka, je i integrita firem klíčová pro jejich bezproblémové a dlouhodobé fungování. Vnější i vnitřní faktory však mohou firemní integritu značně narušit. Klientům, zejména tedy firmám, radíme v situacích, kdy je integrita jejich firem narušena, aby opět mohly fungovat v rámci „business as usual“. V posledních pěti letech jsem měla možnost podílet se jako advokátka na interdisciplinárních projektech, a být tedy součástí týmů složených z různých odborníků. Ve specifických disciplínách jsem našla největší pracovní inspiraci a z nasbíraných zkušeností bylo možné vytvořit další zajímavé specializace.

Jaké situace mohou tedy integritu firem narušit?

Jsou to situace, o kterých si můžeme kdykoliv přečíst v novinách: například aktuálně medializovaná kauza praní špinavých peněz, která se táhne napříč kontinentem

od Dánska přes Litonsko, Švýcarsko až do Velké Británie. Firemní integrita je však důležitá i pro lokální české společnosti, které řeší i jiné životní situace: interní podvody, zpronevěra, porušení práv k duševnímu vlastnictví, úniky a krádeže citlivých dat a know-how, úplatkářství nebo další formy tzv. kriminality bílých límců mohou společnost, ale i jejich společníky značně finančně i reputačně poškodit, a v určitých případech vést dokonce k úpadku.

Jak se firmy k těmto problémům staví? Jak je řeší?

Je téměř pravidlem, že firmy se problémem začínou zabývat až v situaci, kdy nabyde gigantických rozměrů a trvá příliš dlouho. Nebo se daná kauza se začne medializovat, případně začne vyšetřování policií. Vzniklá škoda je už v tomto momentu nepřehlédnutelná, nejedná se o pár tisíc, ale o řady milionů nikoliv korun, ale eur. V takové situaci se na nás klient obrací, chce reagovat okamžitě,

”

Integrita firem je klíčová pro jejich bezproblémové a dlouhodobé fungování. Vnější i vnitřní faktory však mohou firemní integritu značně narušit.

JAROSLAVA KRAČÚNOVÁ

Jaroslava vede tým Business Integrity, který propojuje právní služby se službami ostatních poradců Deloittu tak, aby co nejvíce odpovídaly praktickým potřebám klientů a byly využitelné v rámci komplexnějších IT, technologických a regulatorních projektů. Letos byla v rámci projektu Innovative Legal Services Forum vyhlášena mezi inovativními právníky v ČR.

získat bližší informace o rozsahu a dopadu problému, zda se riziku vystavuje i samotné vedení společností nebo společnost jako taková. Z tohoto důvodu má klient zájem podezření nechat hloubkově prošetřit. Náklady na takové šetření včetně výše možné škody jsou několikanásobně vyšší, než by bývala investice do nastavení či prověření preventivních a kontrolních opatření.

Znamená to tedy, že české firmy nejsou dostatečně obezřetné a že žádná prevence neexistuje?

To by byl příliš kategorický závěr. Většina firem určité kontrolní a preventivní mechanismy zavedeny má, zejména pokud hovoříme o dlouhodobě fungujících a prosperujících podnicích. Složitější to však je u společností, které měly před pár lety jednotky zaměstnanců, kteří spolu seděli v jedné kanceláři a nyní jsou tyto firmy tak úspěšné, že mají desítky zaměstnanců, neznají se navzájem a jejich obraty se zněkolikanásobily.

Například?

Typicky sem patří start-upy a technologické společnosti, společnosti, které přichází na trh s nějakým přelomovým a inovativním řešením. Jsou úspěšné, ale vyrostly tak rychle, že nestihly implementovat ty nejzákladnější procesy, které jsou třeba v naší společnosti samozřejmostí. Zajímavé je i to, že tyto firmy mnohdy vybudovaly svůj úspěch na myšlence, která dosud nebyla po právní stránce regulována, takže našly mezírku v zákonech. S tím může souviset nedostatečná motivace těchto firem dodržovat právní předpisy, které podnikání spíše komplikují, než že by je zjednodušovaly. Obdobné je to s motivací zavádět postupy, které zákony nebo státní orgány výslovně nevyžadují a nevymáhají, tedy programy etického chování, compliance programy a podobně. Integrita těchto společností může být tedy značně oslabena a vystavena riziku narušení.

Jak by tedy společnosti měly postupovat, aby se co nejvíce ochránily?

“

Vedení firem, kde funguje dialog a komunikace s podřízenými, se o problémech dozví včas, na rozdíl od společností, kde vertikální výměna informací nefunguje dostatečně.

Existují samozřejmě i postupy, které nic nestojí a jsou účinné. Po rozhovorech s klienty jsme dospěli k závěru, že právě top management a vlastníci firem mají vždy nejlepší povědomí o tom, co je pro společnost rizikové, kde jsou její nejslabší místa. Na ty je nutné se soustředit. Velice důležitá je i informovanost vedení o dění ve společnosti. Vedení firem, kde funguje dialog a komunikace s podřízenými, se o problémech dozví včas, na rozdíl od společností, kde vertikální výměna informací nefunguje dostatečně. Za narušením firemní integrity je buď selhání jednotlivce – ten lepší případ –, nebo selhání systému – ten horší případ – například na principu „ryba smrdí od hlavy“. Pokud zaměstnanci na nekalé jednání opakovaně upozorňují, ale následně zjistí, že se problém neřeší, nejsou dále motivováni na další nebo opakovaná porušení reagovat. Vybudování vhodné firemní kultury je klíčové pro udržení firemní integrity a koneckonců moc nestojí. ♦

AKTA

Finanční krize není minulostí, dál přepisuje zákony

ANALÝZA

Od vypuknutí finanční krize, která otřásla bankami i státy a přelila se v hlubokou ekonomickou recesi, uplynulo na konci září deset let. Ačkoliv Evropa zažívá období růstu, stále se ještě vyrovnává s následky kolapsu. Cítit je to v bankovníctví, na realitním trhu, ale hlavně v legislativě. Zákonodárci třeba stále jednají o předpisech, k jejichž vzniku dala krize impuls. Náklady pokrizových právních novinek se v českých podnicích počítají ve stovkách milionů korun.

Bylo 15. září 2008 ráno, když se do světa rozletěla zpráva, že Lehman Brothers, čtvrtá největší investiční banka ve Spojených státech požádala o ochranu před věřiteli. Šlo o největší bankrot v dějinách Spojených států. Bankovní krize, jejíž první známky do té doby doutnaly pod povrchem, vyrazila s enormní silou na povrch a odstartovala největší depresi od velké hospodářské krize ve 30. letech 20. století.

Svět bezprostředně zareagoval sanací problémových bank, a v Evropě poté dokonce celých států. To ale byla jen první, nejviditelnější reakce na krizi. Další opatření, která měla opakování problémů zabránit, se vzápětí začala promítat do právních předpisů. V řadě případů ovlivnila i právní akty, na nichž zákonodárci začali pracovat dávno před krizí. Příkladem jsou třeba pravidla pro pojišťovací sektor zahrnující například výpočet kapitálové přiměřenosti shrnutá do směrnice Solvency II. První zmínky o ní se objevily už

v roce 2000, teprve finanční krize ale poptávku po novém předpisu umocnila. V účinnost Solvency II vstoupila v lednu 2016.

Seznam legislativních aktů, jejichž vznik iniciovala krize, ale čítá mnohem více než jednu směrnici. „Mezi nejpodstatnější nová nebo zásadně zpřísněná regulační opatření, která mají snížit pravděpodobnost, rizika a dopady případných dalších finančních krizí, patří zejména upravená pravidla pro finanční instituce na kapitálové požadavky, přísnější povinnosti týkající se řízení likvidity a rizik a remunerační pravidla tzv. risk takerů,“ říká partner PRK Partners a specialista na bankovníctví a insolvence Robert Němec. Tato základní pravidla přinesl balík bankovní regulace v odborných kruzích známý pod zkratkami CRD IV a CRR. Ta v evropských podmínkách zavedla kapitálová pravidla dohodnutá v roce 2010 na úrovni G20, tedy tzv. Basel III.

Měnila se ale i pravidla pro poskytování úvěrů obsažená například

ve směrnici o smlouvách o spotřebitelském úvěru a novou regulaci investičních služeb a nástrojů přinesla směrnice MiFID II. Směrnice označovaná jako BRRD – přijatá na jaře 2014 – pak stanovila jednotná pravidla pro krizové řízení bank, které by se dostaly do podobných problémů jako Lehman Brothers, a jejich oddlužení. V českých podmínkách vyústila v přijetí nového zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a posílila roli centrální banky v případě eventuálních kolapsů významných finančních institucí. „Pokud teď orgán dohledu identifikuje krizovou situaci, může například přejít k odprodeji části obchodních činností regulovanému společenství či zřídit takzvanou překlenovací instituci, která by pokračovala v nejdůležitějších projektech. Stejně tak může vyměnit vrcholový management nebo jmenovat dočasného správce,“ popisuje hlavní myšlenku normy partner advokátní kanceláře Havel & Partners Petr Sprinz.

Krize se však promítla nejen do počtu nových zákonů, ale mnohdy i do jejich složitosti a obsahu. „Bohátství regulace je možno dokumentovat tím, že Basel I obsahoval 10 492 slov, Basel II 150 309 slov, Basel III i s dodatky více než jeden milion slov,“ vypočítává výkonný ředitel České bankovní asociace Pavel Štěpánek a dodává: „Mimořádný rozsah regulace, která se navíc stále mění, vede k růstu útvarů, jako je compliance, řízení rizik, právní a rovněž top management věnuje stále více času problematice regulace.“

Právě bankovní sektor, jehož morální hazard a nezdravé investování stály v Americe u zrodu krize, zasáhla regulace nejvíce. Náklady, které to i zdravým českým bankám přineslo, nebyly malé. Česká spořitelna – největší banka na českém trhu – je počítá ve stovkách milionů korun. „Do této chvíle měla největší dopad na banky nejspíš směrnice CRD IV spřažená s nařízením CRR, protože vedla ke zřetelnému růstu požadavků na bankovní kapitál. Stačí zmínit nově zavedený kapitálový polštář pro systémově významné banky a polštář proticyklický,“ říká k tomu analytik České spořitelny Michal Skořepa.

Kromě už zmíněných kapitálových pravidel připravila CRD IV alespoň na čas topmanažery

Pokud teď orgán dohledu identifikuje krizovou situaci, může například přejít k odprodeji části obchodních činností regulované společnosti. Stejně tak může vyměnit vrcholový management nebo jmenovat dočasného správce.

finančních ústavů o odměny.

„U vyššího a topmanagementu dochází k odkládání bonusů, a to až na dobu pěti let, a výplata odložených odměn je vázána na to, zda se v následujících letech neprojeví důsledky nevhodných rozhodnutí a nedostatečného řízení rizik,“ připomíná specialista PRK Partners na bankovní právo a právo kapitálového trhu Martin Frolík. Nově navíc nesmí být odměny ředitelů navázány jen na objem transakcí, ale také na kvalitu poskytovaných služeb. Ovlivňuje je tak třeba míra stížností nebo úvěrových selhání. Pokud se ukáže, že v důsledku riskantního rozhodnutí v následujících letech instituce utrpí ztrátu nebo dostane pokutu, může o odměnu z minulých let manažer dokonce přijít.

Dvojitý test pro věřitele

Jinde už nové zákony jen dobíhaly pravidla, která si finanční sektor tváří v tvář krizi nastavil sám. Týka-

lo se to například zpřísnění pravidel pro posuzování bonity dlužníků. „Zpřísnění podmínek pro poskytování spotřebitelských úvěrů bylo v případě solidních věřitelů výsledkem především jejich vlastního racionálního rozhodnutí. Legislativní potvrzení správnosti tohoto postupu přišlo až v roce 2016 přijetím zákona o spotřebitelském úvěru, kterým se dnes musí řídit všichni poskytovatelé úvěrů,“ uvádí příklad takové regulace předseda Asociace věřitelů Pavel Staněk.

V českých podmínkách přitom věřitelé během krize stáli v nelehké situaci. Insolvenční zákon byl v roce 2008 zcela nový, poprvé se v něm objevil osobní bankrot. A jak věřitelé, tak insolvenční správci a soudy se v čase největších hospodářských turbulencí a krachů teprve učili s novinkami žít. Nová norma nakonec v náročném praktickém testu obstála. „Praxe se naučila pracovat zejména s reorganizací. Máme ▶

OBCHODNÍ KORPORACE

- aktuální soubor právních předpisů
- rejstřík k ZOK
- změny dvou právních předpisů

Více informací na www.zok.sagit.cz

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- zásadní změny zákona o ochraně ovzduší a zákona o vodách
- menší změny dalších zákonů

Více informací na www.zpr.sagit.cz

► samozřejmě také sofistikovanější dlužníky a insolvenční správce, tedy někdy je insolvenční řízení skutečně forem, kde se věřitelé s dlužníkem dohodnou tak, aby bylo dosaženo rozumné ekonomické výtečnosti,* míní Bohumil Havel, of counsel PRK Partners. Příkladem nového přístupu k insolvencím je podle něj reorganizace společnosti MPOWER Engineering.

Soumrak daňového plánování

Propad ekonomiky způsobený finanční krizí se odrazil i na rozpočtových příjmech států. Viníkem přitom nebyl jen propad firemních zisků vyvolaný poklesem poptávky a zhoršenou dostupností úvěrů, ale i agresivní daňové praktiky některých podnikatelů motivované především snahou uchránit si pro sebe co nejvíce peněz. „Problém byl v tom, že mezinárodní daňový systém, který byl navržen téměř před stoletím, aby zabránil dvojímu zdanění, byl překonán moderními obchodními metodami. Společnosti mohly přesouvat zisky do a z jurisdikcí s cílem snížit daňovou zátěž,“ vysvětluje daňový poradce Havel & Partners Martin Bureš.

Po prvotních ostrých prohlášeních G20, že éra bankovního tajemství umožňující ukrývání výdělků před úřady skončila, bylo tak jen otázkou času, kdy se turbulence promítnou i do daňových zákonů. V rámci mezinárodní spolupráce byla prvním hmatatelným výsledkem iniciativa Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj proti vyhýbání se daňovým povinnostem, tzv. BEPS. Ta v evropských podmínkách už v roce 2011 vyústila v přijetí směrnice DAC.

„Tato směrnice se týká různých nástrojů spolupráce, jako jsou výměna informací na žádost, výměna informací z vlastního podnětu, automatická výměna, účast při úkonech správy daně, souběžné daňové kontroly a doručování,“ popisuje Bureš. Směrnice od té doby prošla několika novelizacemi. Ta poslední – pátá – se do českých zákonů dostala letos v červnu. A vzbudila bouřlivou debatu o tom, zda pod rouškou boje proti daňovým únikům stát až příliš neprolamuje třeba advokátní mlčenlivost. Na evropské úrovni už je schválená DAC 6, která ukládá daňovým poradcům a advokátům novou oznamovací povinnost

u přeshraničních uspořádání. České státy musí novinku zakotvit do konce příštího roku.

Další daňová novinka, k jejímuž vzniku dala impuls krize, je nyní v Česku v legislativním procesu. Daňový balíček, který má podle plánů ministerstva financí začít platit od ledna příštího roku, přenášá do českého práva evropskou směrnici proti agresivnímu daňovému plánování ATAD. Ta mimo jiné omezí daňovou uznatelnost úroků v rámci holdingů. „Nadměrné výpůjční náklady převyšující 80 milionů korun by mohly být považovány za daňově uznatelné pouze do výše 30 % daňového provozního zisku před úroky, zdaněním a odpisy,“ upozorňuje na hlavní novinku Bureš.

Dopad to bude mít hlavně na velké společnosti. Podle studie poradenské společnosti BDO jen firmy z automobilového průmyslu ročně na daních zaplatí o 304 milionů korun více. A například developéři do státní pokladny odvedou zhruba o 152 milionů korun za rok navíc.

Další předpisy, které mají ve vlnku reakci na krizi, na sebe zřejmě nenechají dlouho čekat. „Nejvíce zůstává nedoděláno na straně legislativy, která plně oddělí a stabilizuje vztah státu a bankovního sektoru zejména tím, že ještě nebyl plně přijat třetí pilíř bankovní unie v podobě společného pojištění vkladů,“ upozorňuje na jeden z nedodělků státní tajemník pro evropské záležitosti Aleš Chmelař. Stále tak podle něj ještě existuje vysoké riziko, že run na banky v jedné evropské zemi se rozšíří do ostatních států unie. Nicméně dokončení legislativy v této oblasti je teď spíš politickou otázkou než právní, tvrdí insideři.

Krize jako maskovací manévr

Na druhou stranu některé zákony přijaté v reakci na otřesy finančního sektoru hmatatelný efekt nepřinesly a podle expertů při jejich psaní zákonodárci krizi „zneužili“ jen jako záminku ke zpřísnění regulace. Z recitálu k MiFID II se tak například dočítáme, že z poznatků získaných během finanční krize bylo zapotřebí například zásadně rozšířit předsměrní informační povinnost pro investory, aby každý investor byl předem dostatečně obeznán s charakterem investice. „Tato bohubilá myšlenka nabobtnala do absurdních proporcí. Pokud

Nová směrnice proti agresivnímu daňovému plánování bude pro holdingy drahá. Jen tuzemské firmy z automobilového průmyslu kvůli ní zaplatí ročně na daních o 304 milionů korun víc, tvrdí studie.

si dnes budete chci koupit fond, dostanete desítky stran informací, které si stejně nejspíše nepřečtete, ale zákon to tak vyžaduje,“ upozorňuje na úskalí Robert Němec.

A podle jiných expertů se to netýká zdaleka jen investic. Zasaženo je i bankovníctví a v poslední době také pojišťovnictví. „Celkově všechny zákony vztávané na finančním trhu přinesou vzdělanější poradce a větší sadu dokumentů pro klienty. Další povinnosti vyplývající z těchto zákonů jako registrační nebo akreditační pomohou zpřehlednění trhu, jejich protikrizový potenciál ale nevnímám, protože příčiny krize prostě neřeší,“ myslí si ředitel produktového managementu Broker Consulting Vladislav Herout.

Státní tajemník pro evropské záležitosti nicméně „nařčení“ z toho, že by Evropská unie využila krizi k tvorbě zbytečné regulace, mírní. „Představa, že někde sedí nějaký úředník, kterého těší, že reguluje, je scestná. Na počátku krize byla jednoznačně právě chybějící regulace oddělující investiční a maloobchodní bankovníctví,“ tvrdí Chmelař. Následující utužování pravidel tak bylo jen logickým důsledkem turbulencí.

Jenže třeba poslední vývoj ve Spojených státech už naznačuje, že to s ní možná zákonodárci přece jen přehnali. Koncem května tam došlo ke zmírnění takzvaného Dodd-Frankova zákona, jednoho z klíčových předpisů reagujících na finanční krizi. Podle republikánských kritiků zákon přijatý předchozí politickou reprezentací zašel příliš daleko a omezoval schopnost bank půjčovat peníze, čímž brzdil ekonomický růst. Ačkoliv nově nelze upřít i politické pozadí, zmírnění regulace nakonec v Senátu podpořili i demokraté.

Výsledná novela zvýšila hranici aktiv, od které jsou banky považovány za systémově rizikové a stávají se předmětem přísnějšího dohledu. Z 50 miliard dolarů ji posunula na 250 miliard dolarů. Výrazně více bank tak nově nemusí podstupovat stress testy a vytvářet plány pro případ krachu. „Jistá logika v tom je, jelikož plošná regulace má svoje nesporné náklady a dopadá tím více na ty menší,“ upozorňuje ekonom Tomáš Munzi. Jak do budoucna obstojí v praktických zkouškách podobná evropská protikrizová legislativa, se teprve ukáže. ♦

Měsíčník Právní rádce oceňuje nejlepší právnické Pro bono a CSR projekty.

Již třetím rokem hledáme výjimečné projekty, právníky, týmy nebo právnické firmy, jejichž působení významně přispívá společnosti a veřejnosti.

Odborná porota vybere a ocení z nominací až pět vítězných projektů ProBono & CSR 2018.

PRO BONO

&

CSR 2018

Více informací na www.probonocsr.cz

Slavnostní vyhlášení se uskuteční
17. října 2018 v Praze.

PROBONO

HLAVNÍ PARTNER

bnt

A&P DENTONS

HAVEL & PARTNERS

PARTNER

TaylorWessing

WHITE & CASE

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

Právní rádce

PRODUCE

economia

Odposlechy novináře Kroupy v kauze Pandur byly nezákonné, rozhodl NS

Odposlouchávat novináře by mělo být možné jen ve výjimečných případech. Okresní soud v Ostravě podle Nejvyššího soudu pochybil, když nařídil odposlechy novináře Jana Kroupy kvůli kauze Pandur. Příkazy nedostatečně odůvodnil – chybělo posouzení skutkových okolností případu a obecný soud dostatečně nevysvětlil ani dobu trvání příkazu. Ochrana novinářského zdroje se běžně používá v Česku i v zahraničí.

V mnoha případech je předběžnou podmínkou pro poskytnutí informací a může k ní vést například strach informátora z toho, že by ho prozrazení identity mohlo poškodit v zaměstnání. Avšak ani podle Nejvyššího soudu není novinářská ochrana zdroje bezbřehá. O jejím prolomení je možné uvažovat třeba v případě, že informaci poskytne pracovník státní instituce, který nemá právo takovou informaci

poskytnout, nebo pokud může být prozrazení zdroje přínosné pro soudní řízení. Jenže to, zda takové okolnosti nastaly, musí soud zhodnotit v každém případě individuálně. „Úkolem soudu je zvážit, zda je v konkrétním případě veřejný zájem na odhalení zdroje natolik silný, že převáží i ústavní právo na svobodu projevu, respektive právo na utajení zdroje informace,“ uvedl v rozsudku soudce Nejvyššího soudu Jiří Pácal. To ale podle něj ostravský soud v případě Kroupy neudělal. ♦

Více informací najdete v rozsudku 4 Pzo 6/2018-203.

ÚS se zastal hasičky, která kvůli přivýdělku přišla o práci

Výjimky ze zákazů jiné výdělečné činnosti u příslušníků bezpečnostních sborů musí vymezit zákon, nikoliv jen interní rozhodnutí nebo předpis vydaný ředitelem. Rozhodl o tom Ústavní soud, když posuzoval stížnost bývalé příslušnice hasičského záchranného sboru, která přišla o místo kvůli tomu, že zároveň vedla účetnictví společenství vlastníků. Zákaz vykonávat výdělečnou činnost příslušníkům bezpečnostních sborů, mezi něž patří kromě hasičů také policisté nebo celníci, obsahuje

zákon o služebním poměru. Ten ale připouští několik výjimek. Některé stanovuje přímo, jiné nechává v kompetenci ředitelů. Jenže to je podle ústavních soudců špatně. Listina základních práv a svobod totiž říká, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích. Ústavnímu soudu vadí mimo jiné to, že jednotliví ředitelé bezpečnostních sborů mohou stanovit výjimky odlišné, aniž by pro to existoval jakýkoli rozumný důvod. To odporuje zákonu svévole

zaručenému Listinou základních práv a svobod. Ústavní soudci proto vyhověli návrhu Nejvyššího správního soudu na zrušení sporného ustanovení zákona, které dává ředitelům možnost výjimky stanovit. Ustanovení nicméně zůstane v platnosti do konce června příštího roku. Ústavní soud tak dal zákonodárcům čas, sporný paragraf opravit. ♦

Podrobněji viz nález sp. zn. Pl. ÚS 24/17 a více na stráně 74 tohoto vydání Právního rádce.

SDEU: Při zrušení letu musí aerolinky proplatit i provizi zprostředkovatele

Když dojde ke zrušení letu, musí letecká společnost v rámci odškodnění proplatit zákazníkovi i provizi, kterou zaplatil zprostředkovateli za nákup letenky. Týká se to případů, kdy aerolinky o tom, že zprostředkovatel účtuje klientům z prodeje letenek provizi, prokazatelně věděly. Podle Soudního dvora Evropské unie to vyplývá z nařízení Evropského parlamentu

a Rady, kterým se stanoví společná pravidla náhrad cestujícím v letecké dopravě.

„Tento výklad nařízení odráží jeho cíle, tj. zajistit vysokou úroveň ochrany cestujících, ale také rovnováhu mezi zájmy cestujících a zájmy leteckých dopravců,“ konstatoval Soudní dvůr EU.

K tomuto závěru dospěl, když posuzoval případ německého občana

Dirka Harmse. Ten koupil pro sebe a svou rodinu letenky na let z Hamburku do portugalského Fara operovaný leteckou společností Vueling Airlines. Poté, co byl objednaný let zrušen, aerolinky sice Harmsovi zaplatily letenky v ceně 1032 eur. Už jim ale odmítly nahradit provizi, ve výši 77 eur, kterou Harmsovi zaplatili společnosti Opodo, přes níž si letenky koupili. ♦

Podrobnosti čtete v rozsudku ve věci C-601/17.

MICHAL NULÍČEK
společník, Rowan Legal

MARTIN ŠUBRT
partner, Rowan Legal

Společníkem kanceláře Rowan Legal se stal dosavadní partner Michal Nulíček, který se věnuje zejména ochraně osobních údajů a IT právu, vedle toho se soustřeďuje také na právo hospodářské soutěže, regulatoriku obecně a compliance. V kanceláři je zároveň pověřen rozvojem její mezinárodní praxe. Rowan Legal také oznámili návrat partnera Martina Šubrtu, odborníka

na M&A, bankovní a finanční právo či na mezinárodní arbitráže, který působil ve Velké Británii.

NATALIJA TRAURIGOVÁ
counsel, Havel & Partners

TOMÁŠ HAVELKA
advokát, Havel & Partners

Do pozice counsel v advokátní kanceláři Havel & Partners povýšila advokátka Natalija Traurigová, která se specializuje na obchodní právo, fúze a akvizice, energetiku a přepravní právo. Vede také expertní skupinu, která se za-

měřuje na ruskojazyčné klienty v Česku. Kancelář také oznámila novou posilu pro právo duševního vlastnictví a informačních technologií. Specialista na IT právo Tomáš Havelka bude mít na starosti především problematiku práva duševního vlastnictví, komplikované IT a licenční smlouvy a komplexní IT projekty.

HANA ERBSOVÁ
advokátka, Arrows

Advokátní kancelář Arrows posílila o advokátku Hanu Erbsovou, která se stala jejím hlavním specialistou na daňové právo. Do Arrows Erbsová přechází ze společnosti Deloitte. Zaměřuje se na poradenství ve všech záležitostech, které se týkají daní i otázek souvisejících s kryptoměnami.

◆ Právníci **Weinhold Legal** radili První novinové společnosti (PNS), největšímu tuzemskému distributorovi tisku, v souvislosti s akvizicí alternativního poštovního operátora Mediaservis. Mediaservis zaměstnává přibližně 10 tisíc doručovatelů, kteří doručují adresné a neadresné zásilky, včetně např. reklamních letáků, a denně v rámci předplatného do schránek doručuje v průměru 200 tisíc deníků. Hlavními akcionáři PNS jsou Vltava Labe Media, Czech News Center, Mafra a Bauer Media. Tým Weinhold Legal vedl partner Ondřej Havránek ve spolupráci s vedoucím advokátem Daliborem Šimečkem.

◆ Pražská pobočka nadnárodní advokátní kanceláře **White & Case** posílila tým právníků zaměřujících se na spory a arbitráže o Marii Talašovou, bývalou ředitelku odboru mezinárodních právních služeb ministerstva financí, která měla na starosti mimo jiné zastupování české vlády v mezinárodních arbitrážích se zahraničními investory. Talašová se pravidelně umísťuje mezi předními českými právníčkami

v rámci přehledu měsíčníku Právní rádce (včetně aktuálního vydání).

◆ Iva Javorská a Kamil Staněk z advokátní kanceláře **Novalia** zajišťovali právní poradenství start-upu Roivenuu při přípravě investice ve výši až 55 milionů od Pale Fire Capital (trojice Jan Barta, Dušan Šenkypil a David Holý). Právníci zastupovali zakladatele Roivenuu i při samotném vyjednávání s investory. První investiční kolo je ve výši 15 milionů, s tím, že dalších 40 milionů je vázáno na obrátové milníky společnosti. Peníze použije Roivenuu na další růst, zejména na zahraničních trzích.

◆ Advokátní kancelář **Havel & Partners** radila skupině Windeln.de, která je jedním z největších on-line prodejců dětských potřeb na evropském i čínském trhu, při prodeji 100% podílu v polské společnosti Feedo a její české dceřiné společnosti MyMedia. Ta provozuje největší specializované tuzemské e-shopy s kojeneckou výživou a dětským vybavením. Novým majitelem se stala společnost Dětská galaxie ze skupiny AGS 92

podnikatele Zdeňka Žáčka. Transakční tým kanceláře vedli senior advokátka Silvie Kíraly a advokát Juraj Petro ve spolupráci s partnerem Janem Kovalem, Petrem Sprinzem a advokátem Jiřím Rahmem. Kancelář také radila společnosti Hengst Group při koupi divize Delbag, která se od svého založení v roce 1909 postupně stala předním výrobcem vzduchových filtrů pro komerční, průmyslové i rezidenční využití. Prodávajícím byla skupina FlaktGroup. Na transakci pracovali partner Pavel Němeček a advokátky Veronika Filipová a Monika Vneková.

◆ Advokátní kancelář **Bird & Bird** oslavila v pražském Anežském klášteře desetileté výročí otevření kanceláře v České republice a na Slovensku. „Za tu dobu se na českém trhu stala respektovanou a renomovanou advokátní kancelář, která poskytuje právní poradenství společností, jejichž činnost je ovlivněna moderními technologiemi v digitálním světě,“ řekl během oslav managing partner kanceláře Ivan Sagál. ◆

Čeští a slovenští advokáti oslavili 100 let moderní advokacie

V pátek 21. září 2018 se v samém srdci Luhačovic, v Městském domě kultury Elektra, konala pro bezmála 400 účastníků nejvýznamnější advokátní konference posledních let, kterou připravila Česká advokátní komora za podpory Slovenské advokátní komory.

Již samotné slavnostní zahájení nenechalo nikoho na pochybách, že je svědkem opravdu významné akce. Za zvuku slavnostních fanfár do sálu zaplněného do posledního místa nastoupili předsedové české a slovenské komory ve slavnostních talárech a za nimi v historických talárech, používaných v roce 1918, další členové předsednictva konference.

Po zaznění advokátní hymny, jakož i obou státních a hymny EU,

pronesl jako první svůj projev místostarosta města Luhačovice, které jsou hrdým místem setkání českých a slovenských advokátů. Poté následovaly projevy předsedy ČAK JUDr. Vladimíra Jirouska a předsedy SAK JUDr. Tomáše Boreca, jakož i zdravice významných hostů. Publikum tak mohlo postupně vyslechnout emotivní slova soudce ESLP JUDr. Aleše Pejchala, druhého viceprezidenta CCBE Ranka Pelicariče, předsedy Nejvyššího soudu JUDr. Pavla Šámala, delegátky Polské advokátní komory Ewy Stawické nebo náměstka ministra spravedlnosti JUDr. Jeronýma Tejce.

Poté již následoval dopolední blok historických referátů, kdy zlaté a stinné okamžiky stoletého

vývoje české advokacie přednesl JUDr. PhDr. Stanislav Balík, slovenskému vývoji a jeho specifikům se věnovala doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD., a ukrajinskými reáliemi publikum provedl prof. Yaroslav Lazur.

Odpoledne se pak účastníci páteční konference rozdělili do dvou souběžně probíhajících bloků, kdy jeden panel byl věnován aktuálními otázkám, které zaměstnávají advokacii a právo vůbec, a druhý se zaměřil na historii advokacie.

Ti, kteří se zúčastnili bloku „aktuálních otázek“, měli možnost vyslechnout si mimořádně kvalitní příspěvky ve třech blocích věnovaných postupně trestnímu právu, poté soukromému právu, který se zaměřil na zakotvení advokátního

Před sto lety v roce 1918 se krátce po vzniku republiky sjeli čeští a slovenští advokáti do Luhačovic, kde zahájili konzultace o budoucím společenském postavení a organizaci advokátních stavů a postavili základy nové národní podoby a konstituce jednotlivých samospráv svobodné advokacie. Vzdát hold zakladatelům naší moderní advokacie přijeli dnešní čeští a slovenští advokáti a advokátky právě do Luhačovic a ve dnech 21.–22. září 2018 důstojně oslavili 100 let české a slovenské advokacie.

Účastníkům „historické“ konference se dostalo možnosti připomenout si milníky české a slovenské historie, které se dotkly advokacie, a zhodnotit, zda a jak advokacie v přelomových obdobích obstála.

procesu ve věcném záměru civilního řádu soudního, a nakonec aktuálním stavovským otázkám české a slovenské advokacie.

Účastníkům „historické“ konference se dostalo možnosti připomenout si milníky české a slovenské historie, které se dotkly advokacie, a zhodnotit, zda a jak advokacie v přelomových obdobích obstála. V léto souvislosti je třeba zdůraznit, že byl JUDr. Perrem Tomanem představen i projekt Advokáti proti totalitě, který je naplánován na příští rok a klade si za cíl objevovat nová jména a psát nové příběhy.

Po skončení konference ještě téhož dne, tedy 21. září 2018, podepsali u příležitosti 100 let české a slovenské advokacie předsedové advokátních komor JUDr. Vladimír

Jirousek za ČAK a Tomáš Borec za SAK společné memorandum, ve kterém se zavazují cít, propagovat a chránit dobré jméno druhé strany memoranda, jak v tom kterém domovském státě, tak ve sféře nadnárodních vztahů, týkajících se obecně advokacie nebo přímo advokátních stavů.

Sobotní program byl pak plný sportu, relaxace, neformálních setkávání a vyvrcholil večerním koncertem slovenské zpěvačky Jany Kirschner a Janka Ledecského. Akci zakončil slavnostní ohňostroj.

Ještě před hudební částí večera však byly vyhlášeny výsledky celodenních sportovních utkání. Ve fotbale vyhrál český tým nad slovenským 4:2, čeští volejbalisté si pak pohár odnesli za vítězství

3:0 a basketbalisté 85:48. Běh ale ovládli slovenští kolegové. V mužské kategorii proběhl cílovou páskou jako první Radovan Štrelavský a z žen sympatická Slovenka zapsaná na českém seznamu advokátů Lucia Šveccová. A konečně v minigolfu si pohár odnesla Jitka Chizzola, v juniorské kategorii pak Vojtěch Krym.

Česká advokátní komora velice děkuje za neuvěřitelnou pomoc jak svým tradičním komerčním partnerům, tak všem advokátním kancelářím i jednotlivým advokátům, kteří ke zdaru akce přispěli. Velice si této podpory vážíme a zavazujeme nás do budoucna.

Tak zase za 100 let v Luhačovicích! ♦

PRÁVO A OBCHOD

Započtení je jedním z témat, kterému se věnuje současná odborná literatura ve značné míře. Pouhým nahlédnutím do odborné literatury ale zjistíme, že se publikované názory liší i v řešení základních otázek.

Započtení: Vybrané otázky

Pojem započtení

Započtení je způsobem zániku dvou nebo více pohledávek jejich odečtením v rozsahu, v jakém se tyto pohledávky kryjí.¹ Slovo „započtení“ se však v právní řádu vyskytuje i v jiných významech.² Širší význam se mu často přisuzuje i v běžné odborné komunikaci, např. započtení zálohy

na budoucí dluh.³ Mělo by se rozlišovat mezi započtením a započítáním.⁴

Započtení se řadí ke způsobům zániku dluhu s uspokojením věřitele. Svou povahou se tak blíží splnění. To se projevuje například v podpůrném použití pravidel pro určení, které části dluhu zanikají (§ 1982 odst. 2 ObčZ).⁵ Započtení

ale není placením, není ani ideálním zaplacením dlužné částky,⁶ jde o způsob zániku dluhu nahrazující jeho splnění (*Zahlungssurrogat*).⁷

K započtení dochází na základě právního důvodu. Občanský zákoník upravuje započtení v důsledku jednostranného právního jednání nebo dohody.⁸ Lze si představit

1) Někdy se uvádí, že musí jít o vzájemné pohledávky stejného druhu (HANDLAR, Jiří. Komentář k § 1982 až 1991, s. 575, ŠILHÁN, Josef. Komentář k § 1982 až 1991, s. 1116). Právní řád zná však řadu výjimek.

2) Ne ve všech případech, kdy se objevuje slovo „započítat“ se jedná o započtení podle § 1982 ObčZ, např. započítání podle § 742, 1092 ObčZ, započtení vydržet doby podle § 1096, § 1324, § 1356, § 1396 ObčZ, zejména pak započtení na dědický podíl podle § 1662a n. ObčZ (nic na tom nezmění DZ k tomuto ustanovení) atd. Často ve smyslu zohlednění při zjištění výše či snížení určité hodnoty (právo na náhradu nákladů snížené o prospěch z užití věci).

3) Srov. PETROV, Jan. In HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. I. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 384 (započtení) a JANOUŠEK, Michal. In PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír at al. Občanský zákoník. Komentář. I. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1778) (započítání).

4) V němčině se například rozlišuje *Verrechnung* (ve Švýcarsku) (započtení jako zánik vzájemných pohledávek) a *Anrechnung* (započítání – jde o snížení pohledávky o určitou sumu od samého počátku, nevyžaduje se existence vzájemných pohledávek).

5) Zajímavá, ale i sporná je praxe využívající možnost určení započítávaných pohledávek a jejich příslušenství k obejmí zpětných účinků započtení (např. ČECH, Petr. Úskalí zpětného účinku započtení, s. 23, ŠILHÁN, Josef. Komentář k § 1982 až 1991, s. 1127 a 1128). Možnost takového postupu vylučují do určité míry zpětné účinky započtení (pokud připustíme účinky i již ve vztahu k zaplaceným úrokům), argumentuje se též nemožností věřitele pohledávku určit, kterou část pohledávky se přednostně započítává, když toto právo má dlužník nikoliv věřitel (srov. HANDLAR, Jiří. Komentář k § 1982 až 1991, s. 586).

6) Sedláček definuje kompenzaci jako placení pohledávky vzájemným zříčlením (odpočtem) (SEDLÁČEK, Jaromír. Obligační právo, Obecné nauky o právních jednáních obligacích a o splnění závazků. Brno: Právník, s. 237).

7) Např. DROTH, Helmut. *Fremdwährungsverbindlichkeiten: Das Recht der Geldschulden mit Auslandsberührung. Kollisionsrecht – Materielles Recht – Verfahrensrecht*. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1999, s. 574.

8) Např. polské učebnice rozlišují započtení dohodou a zákonné. Zákonem započtení jsou i započtení jednostranné, automatické ze zákona nebo na základě rozhodnutí soudu (CZACHÓRSKI, Witold, BRZOZOWSKI, Adam, SĄSIAN, Marek, SKOWRONKA-BOCIAN, Elżbieta. *Zobowiązania – zasady wykładu*. Warszawa: Lexis Nexis, 2007, s. 383; FILIPIAK, Teresa A., MOJAK, Jan, NAZAR, Mirosław, NIEZBECKA, Elżbieta. *Zasady prawa cywilnego*. Lublin, 2008, s. 353). Jednostranné započtení podle § 1438 ABGB se dříve označovalo jako zákonné i u nás (srov. KAVAN, Petr. Kompenzace pohledávek v českém právu, s. 58 a 59).

stejně následky i přímo ze zákona či na základě rozhodnutí soudu.⁹ Naše pozornost se soustředí na započtení jednostranné. Jde o dispoziční, nikoliv zavazující úkon. Na základě prohlášení o započtení nevzniká povinnost k plnění.

Vzájemnost

Započtení obecně vyžaduje vzájemnost pohledávek.¹⁰ Právní úprava v některých případech opravňuje třetí osobu splnit dluh, aniž by byl její, např. podle § 597, 1936 a § 1937 ObčZ. Jestliže může dluh splnit, neměla by být připuštěna možnost i započtení její pohledávky?¹¹ Třetí osoba není dlužníkem věřitele, možnost započtení se zdá proto vyloučena s ohledem na absenci vzájemnosti.¹² Započtení v těchto případech se vykládá například v Polsku.¹³ Jinak ale v Německu¹⁴ i v Rakousku, kde se všeobecně přes určité pochybnosti připouští.¹⁵

U nás není ukotvený výklad § 1936 ObčZ (obecně připouštějící splnění dluhu třetí osobou), natož možnost započtení v těchto případech.¹⁶ Při hledání odpovědi nelze přehlédnout, že postavení třetí

osoby se v popisovaných případech liší. Odpůrce (§ 597 ObčZ) nebo osoba, která poskytla zajištění (§ 1937 ObčZ), mají obecně povinnost strpět uspokojení věřitele ze svého majetku, byť v různé míře. Zákon zde nabízí těmto osobám možnost zprostit se tohoto dluhu jiným způsobem (*alternativa facultas*), a to splněním dluhu dlužníka. Pokud mají právo zprostit se dluhu (své povinnosti strpět uspokojení ze svého majetku) jiným způsobem, nic by jim nemělo bránit ani v započtení, přestože věřitel nemá pohledávku na plnění v této podobě.¹⁷ Zdá se, že možnost započtení nesvědčí ani následná subrogace, k níž dochází plněním třetí osoby [pohledávka věřitele plněním nezaniká (tudíž nedochází ani k případnému započtení), ale přechází na třetí osobu].¹⁸ I zde se však můžeme dívat na věc tak, že nejde o zánik dluhu dlužníka, ale zánik dluhu této třetí osoby strpět uspokojení věřitele ze svého majetku (zaniká právo věřitele vůči odpůrci nebo osobě, která poskytla zajištění). Z hlediska funkčního nevidíme důvod, proč například zástavce nebo odpůrce, který chce

Jednostranné započtení je dispoziční, nikoliv zavazující úkon. Na základě prohlášení o započtení nevzniká povinnost k plnění.

zabránit prodeji nemovitosti, by měl plnit v penězích, když sám má započitatelnou pohledávku vůči věřiteli (§ 597 či § 1937).

Stejně právo má třetí osoba, která plní dluh podle § 1936 ObčZ. Cestou analogie podle § 10 ObčZ je nutné dát přednost platební funkci započtení před formálním kritériem vzájemnosti pohledávek.¹⁹ Ostatně stejného efektu by bylo dosaženo postoupením pohledávky třetí osoby vůči věřiteli na dlužníka a následným započtením dlužníkem. Souhlas dlužníka se splněním dluhu zahrnuje i souhlas se započtením. Jak vyplývá z § 1936 ObčZ, souhlas věřitele je v tomto případě nerozhodný. Jestliže však třetí osoba nemá souhlas dlužníka, ani jiné právo splnit cizí dluh, může provést započtení pouze se souhlasem věřitele.²⁰

Započtení pohledávek v různé měně

Úprava v České republice nyní na rozdíl od úpravy v obchodním zákoníku neupravuje výslovně možnost započtení peněžitých pohledávek v různých měnách.²¹

9) V rámci české právní úpravy prováděly soudy automatické započtení pohledávek stejného druhu při vypořádání bezdůvodného obohacení z neplatného nebo zrušeného závazku podle § 457 ObčZ 1964 (NS sp. zn. 28 Cdo 3037/2013, R 28/2006, NS sp. zn. 23 Cdo 1529/2007). Ve vztahu k nové právní úpravě je nutné vzne-
sení námitek vzájemného plnění v rámci řízení (VÝTISK, Michal, Komentář k § 1982 až 1991, s. 1996, PETROV, Jan, In HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§§ 1721–2054). Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1921). Ve skutečnosti by se mělo zřejmě jednat o započtení se všemi jeho předpoklady.

10) Právní řád zná řadu výjimek – např. výslovně u započtení pohledávky solidárního dlužníka (§ 1984) nebo pohledávek vůči solidárnímu věřiteli (§ 1984), započtení dlužníka při postoupení pohledávky (§ 1886). Dovozuje se však i v některých případech, kdy vzniká dlužníkovi možnost uplatnění námitek, které by jinak měl vůči věřiteli (§ 2024, § 1876). Srov. VÝTISK, Michal, Komentář k § 1982 až 1991, s. 1995.

11) Jinou otázkou, která v této souvislosti vzniká, je oprávnění dlužníka namítnout k započtení vůči třetí osobě své pohledávky, které měl vůči původnímu věřiteli. Dlužník zde byl zbaven možnosti započtení vůči věřiteli jednáním třetí osoby, měl by se zde zřejmě uplatnit stejný princip jako při postoupení pohledávky (§ 1884 ObčZ). Nejde ale vždy o podobný případ, např. jestliže k plnění třetí osobou došlo se souhlasem dlužníka, z příčiny na straně dlužníka nebo poté, co třetí osobu dlužník nezbavil její povinnosti, přestože mohl. Je nutné zkoumat konkrétní okolnosti (k tomu srov. úvahy in POROD, Jakub, In PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír at al. Občanský zákoník. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1951–1953). Započtení vzájemných pohledávek dlužníka a třetí osoby (po splnění dluhu) se připouští (např. HEIDINGER, Albert, In SCHWIMANN, Michael, KODEK, Georg E. (Hrsg.), Praxiskommentar ABGB. 6. Band. 3. Aufl. Wien: LexisNexis, 2006, s. 1371).

12) Výslovně tuto možnost odmítá ve vztahu k § 1936 Handlar in IIANDLAR, Jiří, Komentář k § 1982 až 1991, s. 580.

13) Skutečnost, že třetí osoba může poskytnout plnění místo dlužníka (např. čl. 356 § 2 KC) ji neumožňuje započítat pohledávky své nebo pohledávky dlužníka (CZACHOŃSKI, Witold, BRZOZOWSKI, Adam, SAIJAN, Marek, SKOWROŃKA-BOCIAN, Elżbieta. Zobowiązania – zarys wykładu. Warszawa: Lexis Nexis, 2007, s. 384).

14) SCHLÜTER, Martin, In SÄCKER, Franz Jürgen, RIXECKER, Roland (Hrsg.), Münchener Kommentar zum BGB. Band 2. Schuldrecht Allgemeiner Teil. §§ 241–432. 5. Auflage. München: C. H. Beck, 2007, s. 2392; BAMBERGER, Heinz Georg, ROTH, Herbert, Kommentar zum bürgerlichen Gesetzbuch. München: C. H. Beck, 2003, § 387 Rn.13.

15) HEIDINGER, Albert, Praxiskommentar, s. 1370; HOLLY, Andrea, In KLETEČKA, Andreas, SCHAUFER, Martin et al. ABGB ON. Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Wien: Manz, 2015, s. 3924 (a tam uváděná literatura). Zmiňuje se problematičnost s ohledem na chybějící vzájemnost (Gegenseitigkeit).

16) Stranou ponecháme možnost dohody třetí osoby a dlužníka, např. možnost postoupení pohledávky třetí osoby vůči věřiteli na dlužníka.

17) To by ostatně mělo platit stejně i pro jiné případy alternativy facultas.

18) Srov. u ručitele však subrogace nebrání možnosti zápočtu vlastních pohledávek vůči věřiteli (výslovně např. RICHTER, Tomáš, In HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§§ 1721–2054). Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1261; IIANDLAR, Jiří, Komentář k § 1982 až 1991, s. 580). Není proto důvod, aby bránila v jiných případech. Stranou zde necháváme problematiku možnosti započtení pohledávky dlužníka ručitelem, kde se odborné názory liší. Přehled se závěrem vylučujícím započtení pohledávky dlužníka obsažen in BEZOUŠKA, Petr, Postavení a ochrana věřitele v novém soukromém právu. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 15an. Výslovně nepřipouští ani např. RICHTER, Tomáš, Občanský zákoník V., s. 1261; VÝTISK, Michal, Komentář k § 1982 až 1991, s. 1995; oproti tomu např. POROD, Jakub, In PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír at al. Občanský zákoník. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2048.

19) Shodně KAVAN, Petr, Kompenzace pohledávek v českém právu, s. 85.

20) Obdobně jako poskytnout plnění – srov. např. POROD, Jakub, In PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír at al. Občanský zákoník. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1952.

21) Podle § 362 ObčZ peněžitá pohledávka znějící na různé měny jsou započitatelné, jen když tyto měny jsou volně směnitelné. Pro započitatelnou výši těchto pohledávek je rozhodující střední devizový kurz platný v den, kdy se pohledávky staly způsobilými k započtení. Rozhodný je devizový kurz platný v místě sídla nebo v místě podnikání, popřípadě bydliště strany, která projevila vůli pohledávky započíst.

► Odborná literatura se při řešení této otázky v názorech liší. Objevují se názory obhajující započitatelnost těchto pohledávek i přes absenci výslovné úpravy.²² Zdá se však, že převažuje závěr, který započtení pohledávek v různých měnách vylučuje, když v případě započtení chybí jejich stejnorodost.²³

Zkoumat úpravu započtení pohledávek v různé měně v ČR má smysl, jestliže se započtení řídí právním ČR. V opačném případě je nutné zkoumat přípustnost podle jiného právního řádu. Započtení se většinou řídí stejným právním řádem jako pohledávka, vůči které je jednostranně započítáváno.²⁴

Jednotné řešení nepřináší ale ani zahraniční úpravy, principy smluvního práva však preferují započitatelnost.²⁵ Problém má přitom dvě úrovně. Nejdříve je nutné zjistit, zda vůbec takové započtení je přípustné, následně pak eventuálně s jakým kurzem. Uvedenou otázku je pak možné vnímat i v širším kontextu placení peněžitého dluhu peněží v jiné měně.

V polské úpravě je připuštěno v čl. 498 KC započtení peněz nebo druhově vymezených věcí stejné jakosti. S odkazem na to, že pro peníze není stanoven žádný požadavek, připouští odborná literatura²⁶ i judikatura²⁷ možnost započtení peněz v různých měnách. V obou případech jde o peníze. S ohledem na spornost takového řešení došlo v roce 2009 k výslovné úpravě v čl. 358 KC, podle níž dluh vyjádřený v cizí měně může být splněn v měně polské, použije se přitom

střední kurz vyhlášený národní bankou v době placení. I nadále se vede diskuse o přípustnosti započtení pohledávek v jiných měnách, stejně jako o kurzu, který má být použit (kurz v době splatnosti, prohlášení o započtení nebo způsobilosti k započtení).²⁸ Nejvyšší soud dovodil, že v případě, kdy započítává dlužník, který je v prodlení se zaplacením dluhu v cizí měně a který si vybere plnění v polské měně, je věřitel oprávněn zvolit si použitý kurz.²⁹

V Rakousku v zásadě nepřichází v úvahu započtení v různých měnách. Připouští se však započtení pohledávek v domácí měně proti pohledávkám v zahraniční měně, jestliže není sjednáno placení pouze v ujednané měně (*Effektivzahlung*) a dluh má být placen ve státě domácí měny tak, že dlužník může plnit náhradním způsobem podle § 907b ABGB.³⁰

Také v Německu se vylučuje započtení pohledávek v cizí měně s ohledem na absenci stejnorodosti.³¹ Výjimku tvoří případy, kdy započítávající dlužník může plnit dluh v cizí měně ve stejné měně, jako je jeho pohledávka. Podobně i v případě, kdy započítávající věřitel má právo změnit měnu své pohledávky na stejnou, na jakou zní jeho dluh. Na rozdíl od předchozího případu, v tomto případě volba nemůže být učiněna součástí úkonu, kterým se započítává. Započítávající v tomto neplní svůj dluh, ale stanoví dlužníkovi měnu, v níž má být dluh splněn. Ke stejnorodosti by mělo dojít před započtením.³² Započtení pohledávek v cizí měně nepřichází

Započtení vlastních pohledávek vůči věřiteli by mělo přicházet v úvahu i v případě, kdy třetí osoba má právo splnit cizí dluh.

v úvahu, jestliže je ujednáno placení pouze v ujednané měně. Na druhou stranu možnost změny měny pohledávky, stejně jako započtení pohledávek v různé měně může být též ujednána.

V rozhodnutí týkajícím se Vídeňské úmluvy o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a započtení pohledávek z bezdůvodného obohacení ve foretech proti pohledávce z kupní smlouvy v US dolarech dovodil rakouský Nejvyšší soudní dvůr, že Vídeňská úmluva nepřipouští možnost plnění dluhu v jiné než ujednané měně (lečdaže je ujednáno něco jiného). Proto pohledávka v dolarech a foretech nesplňuje znak stejnorodosti a její započtení není možné.³³

V této souvislosti se však zabýval i obecnými předpoklady podle rakouské a německé právní úpravy. Dovodil, že v obou státech pohledávky v různých měnách nesplňují požadavek stejnorodosti podle § 1440 ABGB a § 387 BGB. To platí pro pravé dluhy v cizí měně (*echten Fremdwährungsschuld*), pro které je charakteristické, že věřitel má právo na plnění v cizí měně. Problém nevzniká v případě nepravých dluhů v cizí měně (*unechten Fremdwährungsschuld*), kde výše dluhu je fixována na kurz cizí měny, je zde měnová doložka, dluh je však určen i placen v domácí měně.

U pravých dluhů v cizí měně přichází v úvahu započtení, jestliže dlužník může splnit dluh v cizí měně v měně domácí. Tak tomu bude v ujednaných případech. Jak v Německu (§ 244 BGB),³⁴ tak v Rakousku (§ 907b ABGB)³⁵ je to v určitých případech připuštěno přímo

22) ČECH, Petr. Právní úprava započtení pohledávky po rekodifikaci. Právní rádce, 2014, č. 5, s. 22; URBANEC, David, BUŠA, Jindřich. Zápočet pohledávek v různých měnách. In: www.epravo.cz [online]. Publikováno 29. 1. 2016 [cit. 13. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zapocet-pohledavek-v-ruznych-menach-100307.html>.

23) ŠTĚPÁN, Josef. Komentář k § 1982 až 1991, s. 1120; HANDLAR, Jiří. Komentář k § 1982 až 1991, s. 581; VÝTISK, Michal. Komentář k § 1982 až 1991, s. 1995.

24) V ČR takto výslovně § 92 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Viz též nařízení čl. 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Je to obvyklé řešení i v zahraničí (srov. OGH ze dne 22. 10. 2001, I Ob 77/01g).

25) ČL 13:103 PECL, čl. III. – 6:104 DCFR.

26) RADWAŃSKI, Zbigniew, OLEJNICZAK, Adam. Zobowiązania – część ogólna. 6. vyd., Warszawa: C. H. Beck, 2005, s. 332.

27) Srov. SA v Gdaňsku ze dne 19. 4. 1991, I ACr 115/91, OSA 1991, SN ze dne 8. 2. 2002 I, II CKN 671/00.

28) Srov. GAMROT, Michal. Potrącenie ustawowe wierzytelności wyrażonych w różnych walutach. Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego, 2014, č. 14, s. 51–66.

29) SN ze dne 16. 5. 2012, III CSK 273/11.

30) GRISS, Irmgard. In KOZIOL, Helmut, BYDLINSKI, Peter, BOLLENBERGER, Raimund (Hrsg.), ABGB. Kurzkommentar, 4. Aufl. Wien, Verlag Österreich, 2014, s. 1782; HEIDINGER, Albert. Praxiskommentar, s. 1357.

31) DROTHER, Helmut. Fremdwährungsverbindlichkeiten, s. 560.

32) DROTHER, Helmut. Fremdwährungsverbindlichkeiten, s. 560.

33) OGH ze dne 22. 10. 2001, I Ob 77/01.

34) „Ist eine in einer anderen Währung als Euro ausgedrückte Geldschuld im Inland zu zahlen, so kann die Zahlung in Euro erfolgen, es sei denn, dass Zahlung in der anderen Währung ausdrücklich vereinbart ist.“ (§ 244 BGB ve znění od 1. 1. 2002). Zvažovalo se i rozšíření na placení v jiných zemích Evropské měnové unie, ale neprosadilo se z důvodů obsahové změny původního pravidla.

35) „Ist eine in ausländischer Währung ausgedrückte Geldschuld im Inland zu zahlen, so kann die Zahlung in inländischer Währung erfolgen, es sei denn, dass die Zahlung in ausländischer Währung ausdrücklich bedungen worden ist.“ (do 15. 3. 2013 bylo toto pravidlo obsaženo v čl. 8 bod 8 odst. 1 Einführungsverordnung zum Handelsgesetzbuch (dRGL I S 1999/1938).

ze zákona bez zvláštního ujednání, a to tehdy, má-li být dluh v cizí měně placen na území daného státu.

Započtení je tedy přípustné pouze v případech, kdy započítávající má možnost splnit dluh ve stejné měně, jako má svou pohledávku. Takové oprávnění může dávat buď smluvní ujednání, nebo právní úprava. Ta v Rakousku či Německu dluh v cizí měně dává možnost splnit v eurech, jestliže je dluh plněn na jejich území.

I v České republice lze dospět k závěru, že pohledávky v různých měnách nejsou pohledávky stejného druhu. Opačný závěr by znamenal možnost dluh vyjádřený v určité měně splnit v měně jiné, aniž by se jednalo o vadné plnění. Obecně platí, že dluh vyjádřený v určité měně lze plnit pouze v této měně. V opačném případě má věřitel právo odmítnout takové plnění, eventuálně se bude jednat o vadu plnění.³⁶ V řadě případů je sice dluh placen v odlišné měně, ve skutečnosti však věřitel obdrží částku v měně ujednané. Důvodem je převod prostředků na kurz daného účtu bankou, ať už věřitele či dlužníka.³⁷ V těchto případech je dluh splněn v požadované měně, jinou otázkou je, zda bylo splněno v požadované výši.³⁸

Česká právní úprava nedává možnost, aby bez dalšího dlužník plnil

Započtení je přípustné pouze v případech, kdy započítávající má možnost splnit dluh ve stejné měně, jako má svou pohledávku. Takové oprávnění může dávat buď smluvní ujednání, nebo právní úprava.

dluh stanovený v cizí měně v jiné než ujednané měně. Tato možnost může vyplývat z ujednání smluvních stran, a to i s ohledem na praxi zavedenou smluvními stranami (§ 558 ObčZ), pak se bude jednat o nepravý dluh v cizí měně. Jeho započtení bude přípustné.

Pro určení, v jakém rozsahu dochází k zániku pohledávek, by měl být použit kurz nebo způsob jeho určení ujednaný mezi stranami. Podpůrně bude rozhodným okamžikem pro určení kurzu s ohledem na podobnost s placením kurz v době prohlášení o započtení.³⁹ Podobně jako podle § 244 odst. 2 BGB nebo § 907b odst. 2 ABGB. Argumentuje se někdy rovněž tím, že teprve volbou měny provedenou započítávajícím v prohlášení o započtení je dosaženo stejnorodosti pohledávek.⁴⁰ Nikoliv tedy kurz zpětně v době, kdy nastává splatnost pohledávky, vůči které je započítáváno (pasivní pohledávky), či obecněji v době účinků započtení.⁴¹ Podobnost s placením se projeví i v tom, že se bude jednat o nákupní kurz měny pohledávky, vůči níž započítávající započítává.

Účinky započtení

K započtení nedochází bez dalšího tím, že se střetnou pohledávky způsobilé k započtení.⁴² Občanský záko-

nik vyžaduje minimálně prohlášení o započtení jedné ze stran (§ 1982 ObčZ). Prohlášení o započtení je právním jednáním adresovaným. Jeho účinky mohou nastat pouze, dostane-li se do sféry adresáta (§ 572 ObčZ). K zániku pohledávky a dluhu, tedy k započtení a k právnímu následku prohlášení o započtení dochází zpětně. Občanský zákoník poměrně jasně stanoví (§ 1982 odst. 2), že započtením se obě pohledávky ruší v rozsahu, v jakém se vzájemně kryjí; nekryjí-li se zcela, započte se pohledávka obdobně jako při splnění. Tyto účinky nastávají k okamžiku, kdy se obě pohledávky staly způsobilými k započtení.⁴³

Splatností obou pohledávek již není předpokladem pro započtení. Legislatore se zde nechal inspirovat § 387 BGB, ale také čl. 8.1 UNIDROIT Principles, čl. 13:103 PECL nebo čl. III. - 6:102 DCFR, podle nichž k započtení postačuje, pokud započítávající strana je oprávněna svůj dluh splnit. Proto způsobilost k plnění pohledávek bude nastávat často dříve. Také může nastávat pro obě strany odlišně.

Většinově se proto dovozuje, že způsobilost nastává již okamžikem splnitelnosti pohledávky započítávajícího (jeho dluhu) a splatností jeho pohledávky (aktivní pohledávka).⁴⁴

36) ŠILHAN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 132.

37) Směna měny představuje službu související s poskytováním platební služby, nejde však o její součást (§ 3 odst. 3 a § 66 zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku). Její poskytování vyžaduje splnění řady zejména informačních povinností (např. § 136, 152).

38) Jestliže věřitel dluh v cizí měně nechá plnit na účet v jiné měně, je dluh splněn bez ohledu na směnu provedenou bankou věřitele a bez ohledu na výši získanou v jiné měně (jde o službu poskytovanou věřiteli, která neovlivňuje rozsah plnění dluhu dlužníkem). Jestliže však dlužník plní dluh v jiné než ujednané měně a banka věřitele provede směnu na ujednanou měnu, výsledkem může být nižší než ujednaná částka, kterou věřitel nakonec získal. V takovém případě dluh nebyl částečně zaplacen, jestliže jde o důsledek použitého směnného kurzu. Jinak v případě, jestliže je částka připsaná v celé výši, ale účet je zatížen zvýšeným nákladem, např. poplatkem za směnu (podle § 1957 ObčZ dluh je splněn již připsáním na účet poskytovatele platebních služeb, nikoliv nutně provedením na účet věřitele). V takovém případě jde o škodu, která byla způsobena věřiteli porušením povinností dlužníka, dluh byl však splněn.

39) Srov. BEZOUŠKA, Petr. Lze jednostranně započíst pohledávku v jedné měně vůči dlužníku v jiné měně? In BEZOUŠKA, Petr, HAVEL, Bohumil. Občanský zákoník: Srovnávací komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 17. 4. 2018]. Dostupné v Systému ASPI, který rozlišuje, zda k započtení došlo před nebo po splatnosti dluhu započítávajícího. V případě započtení po splatnosti má být rozhodným kurz v době splatnosti, a to s odkazem na nález ÚS sp. zn. II. ÚS 219/10, podle něhož by neměl mít dlužník prospěch z vlastního protiprávního jednání (pozdějšího plnění). Co však, pokud kurz v době splatnosti je pro započítávajícího výhodnější než v době započtení, placení? Podobná diskuse probíhá i v zahraničí, kde se upozorňuje na možnost spekulace ze strany započítávajícího, a proto by druhá strana měla mít možnost volby mezi kurzem v době splatnosti a v době prohlášení o započtení (HEIDINGER, Albert. Praxiskommentar, s. 1356). Stejně polský SN 16. 5. 2012, III. CSK 273/II. Obtížné se hledá univerzální řešení. Je však třeba připustit skutečnost, že hodnota plnění i měny se v čase mění, to však ještě neznamená, že by mělo vždy docházet k přepočítání hodnoty plnění k okamžiku splatnosti, resp. vznikat vždy právo na rozdíl. V případě započtení nastávají účinky zpětně, a to nezávisle na tom, zda v mezidobí došlo ke zhoršení či zlepšení kurzu (započítávající zohlední při zvažování, zda započte či ne). Druhá strana je ale také v prodlužení se splněním (aktivní pohledávka je vždy splatná) a není nutné ji zvyhodňovat volbou kurzu, navíc mohla započtení vyloučit časným plněním.

40) HEIDINGER, Albert. Praxiskommentar, s. 1356; DROTTE, Helmut. Fremdwährungsverbindlichkeiten, s. 572a; SCHLÜTER, Martin. Münchener Kommentar, s. 2399 a 2424.

41) K závěru o použití kurzu v době účinků započtení se přiklání Handlar, zároveň však tento závěr kritizuje, protože zde je narušena podstata započtení, které by mělo nahrazovat vzájemné splnění a směřovat k vyrovnání pohledávek ve stejné výši (HANDLAR, Jiří. Účinky započtení a jejich úprava v občanském zákoníku. Právní rozhledy, 2018, č. 14-15, s. 480a).

42) Koncepce ipso iure compensatur, podle níž docházelo k započtení již okamžikem, kdy se pohledávky střetly, aniž byl nutný projev vůle jedné ze stran, byla postupně překonána. K tomu podrobně in KAVAN, Petr. Kompenzace pohledávek v českém právu, s. 43 a 59.

43) Srov. čl. 8.3 a 8.5. odst. 3 UNIDROIT Principles, čl. 13:104 a 13:106 PECL a čl. III. - 6:105 a 6:107 DCFR, podle nichž by účinky měly nastávat ex nunc. Rovněž Kavan preferuje jako modernější řešení účinky započtení ex tunc (účinky ex tunc jsou pozůstatkem procesního výsledku započtení – KAVAN, Petr. Kompenzace pohledávek v českém právu, s. 180).

44) ŠILHAN, Josef. Komentář k § 1982 až 1991, s. 1125; VÝTISK, Michal. Komentář k § 1982 až 1991, s. 1998; BEZOUŠKA, Petr. K jakému okamžiku nastávají účinky jednostranného započtení a zanikají tak obě pohledávky? In BEZOUŠKA, Petr, HAVEL, Bohumil. Občanský zákoník: Srovnávací komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 17. 4. 2018]. Dostupné v Systému ASPI.

► Přesto se ojediněle objevuje názor, že účinky nastávají v okamžiku, kdy nastane splatnost započítávaných pohledávek,⁴⁵ popř. v době účinnosti prohlášení o započtení, je-li započítávána pohledávka (pasivní) nesplatná.⁴⁶ Autor si sice všimá změny formulace, podle jeho názoru však nemá vliv na účinky započtení, které nastávají stejně jako podle předchozí úpravy. Své stanovisko zdůvodňuje tím, že zpětné účinky započtení se má blížit splnění dluhu. Vazba účinky zpětně již na splnitelnost poškozuje započítavajícího oproti běžnému splnění dluhu, když přichází o příslušenství a smluvní pokuty ze své splatné aktivní pohledávky.

S tím lze sice souhlasit, pořád jde však o právo započítavajícího, které může a nemusí využít.⁴⁷ Nikdo jej k započtení s tímto negativním následkem nenutí. Dostává benefit v podobě uhrazené pohledávky, ohledně níž druhá strana byla již v prodlení, jinak může splnit a následně svou pohledávku s nejasnou vyhlídkou vymáhat. I v případě účinků k okamžiku splatnosti zde bude ze strany započítavajícího úvaha o výhodnosti či nevýhodnosti započtení, zpětné účinky mohou vést k tomu, že nezíská příslušenství pohledávky, které může přesahovat příslušenství u jeho dluhu. Na rozdíl od autora se navíc nedomníváme, že způsobilé pohledávky jsou obecně splatné, přičemž pasivní splnitelná pohledávka se má stát způsobilou až provedením zápočtu. Zákon spojuje způsobilost již se splnitelností pasivní pohledávky. Způsobilou se tato pohledávka nestává až prohlášením o započtení, její způsobilost je předpokladem splatnosti započtení a jeho účinků.

Účinky započtení nastávají k okamžiku, kdy byly naplněny všechny předpoklady započitatelnosti. Pohledávky zaniknou k tomu okamžiku, kdy se naposledy staly před prohlášením o započtení způsobilé k započtení.

Stejně řešení se prosazuje v německé úpravě (§ 389 BGB),⁴⁸ ale i rakouské.⁴⁹ Neznamená to však, že by zde nebyla kritika zpětných účinků, a to právě s ohledem na to, že placení nikdy zpětné účinky nemá a pro započítavajícího to může být nevýhodné.⁵⁰

Pokud však Bezouška dovozuje, že k zániku pohledávek započtením dochází zpětně k okamžiku časově pozdější z následujících dvou skutečností: a) splnitelnost pasivní pohledávky, b) splatnost aktivní pohledávky, není to úplně přesné. Účinky nastávají k okamžiku, kdy zde budou naplněny všechny předpoklady započitatelnosti, např. i vzájemnost (např. teprve později došlo postoupením pohledávky k naplnění požadavku vzájemnosti), absence dohody stran o zákazu započtení (např. uplynulý časově omezené účinky zákazu započtení), vymahatelnost (později se stala nevymahatelná pohledávka vymahatelnou), určitost (odpadla překážka neurčitosti). Navíc zde přistupuje další požadavek – nepřerušenost trvání předpokladů započtení. Pohledávky zaniknou k tomu okamžiku, kdy se naposledy staly před prohlášením o započtení způsobilé k započtení.⁵¹ Došlo-li tedy v mezidobí ke ztrátě způsobilosti, je nutné k tomu přihlídnout, výjimkou je promlčení (§ 1989 odst. 1).⁵²

Úprava započtení přináší řadu otázek, nebylo možné je všechny vyčerpat v rámci tohoto příspěvku. Pokud jde však o dílčí otázky, jímž jsme se chtěli věnovat, lze shrnout:

- ♦ a) Započtení vlastních pohledávek vůči věřiteli by mělo přicházet v úvahu i v případě, kdy účelí osoba má právo splnit cizí dluh

(např. osoba zajišťující dluh podle § 1937 ObčZ).

- ♦ b) České právo neumožňuje započtení pohledávek v různých měnách. Takové oprávnění však může založit smluvní ujednání, pak by měl být použit ujednaný kurz. Podpůrně by měl být použit kurz v době prohlášení o započtení pro nákup cizí měny, v níž je vyjádřena pasivní pohledávka.
- ♦ c) Účinky započtení nastávají k okamžiku, kdy byly naplněny všechny předpoklady započitatelnosti. Pohledávky zaniknou k tomu okamžiku, kdy se naposledy staly před prohlášením o započtení způsobilé k započtení.♦

Článek vyšel ve spolupráci s konferencí Olomoucké právnické dny 2018, jejíž 12. ročník proběhl ve dnech 24. – 25. 5. 2018.

45) Pochybnosti, které mohla dříve vyvolávat důvodová zpráva, podle níž k zániku docházelo k okamžiku, kdy se střetly platné pohledávky (HANDLAR, Jiří. Nový občanský zákoník – nenaplněná východiska. Právní rozhledy, 2010, č. 23, s. 841), byly odstraněny, když důvodová zpráva k dané části již tyto partie neobsahuje a výslovně se hlásí nejenom k předchozí úpravě, ale i k úpravě v Rakousku či Německu.

46) HANDLAR, Jiří. Komentář k § 1982 až 1991, s. 589. Stejně HANDLAR, Jiří. Účinky započtení a jejich úprava v občanském zákoníku. Právní rozhledy, 2018, č. 14–15, s. 480a.

47) Stejně BIZOUŠKA, Petr. K jakému okamžiku nastávají účinky jednostranného započtení a zanikají tak obě pohledávky? In BIZOUŠKA, Petr, HAVEL, Bohumil. Občanský zákoník: Srovnávací komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 17. 4. 2018]. Dostupné v Systému ASPI.

48) SCHLÜTER, Martin. MünchKommBZ, s. 2403 a 2423. BAMBERGER, Heinz Georg, ROTH, Herbert. Kommentar zum bürgerlichen Gesetzbuch. München: C. H. Beck, 2003, § 387 Rn. 27, § 389 Rn. 3.

49) V Rakousku nejsou zpětné účinky výslovně upraveny. Dovození se však většinově v odborné literatuře, a to v daném případě k okamžiku, kdy se stala pasivní pohledávka splnitelná (HOLLY, Andrea. In KLETEČKA, Andreas, SCHAUER, Martin et al. ABGB-ON. Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Wien: Manz, 2015, s. 3885), i v judikatuře (OGH ze dne 28.03.1985, 6 Ob 818/83, OGH ze dne 27.02.2007, 10 Ob 70/06a).

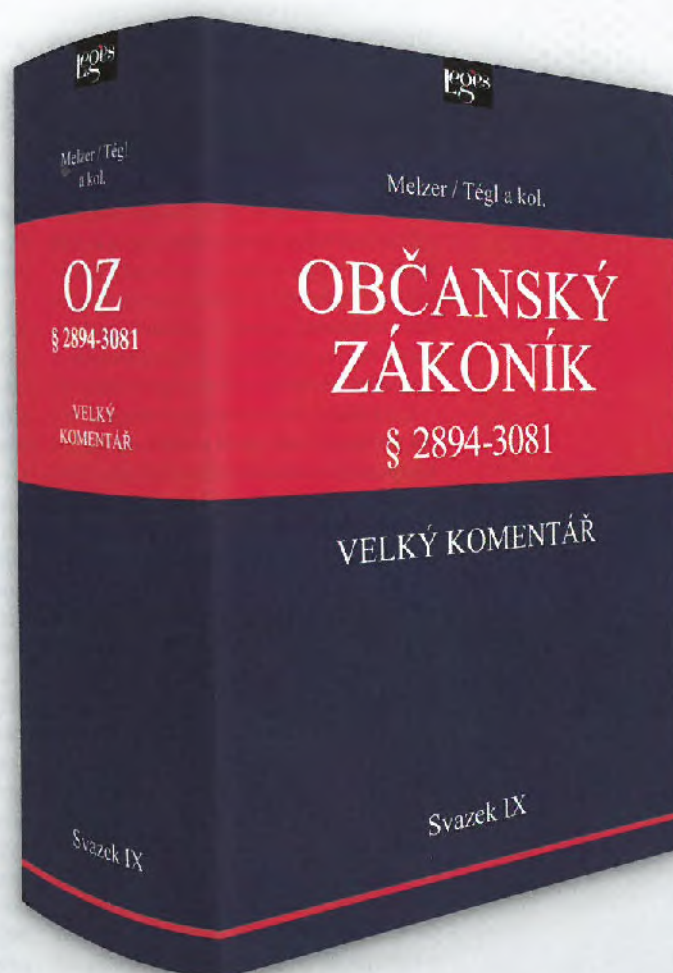
50) HEIDINGER, Albert. Praxiskommentar, s. 1344.

51) JÄGER, Marek. Zánik závazků započtením. Současný právní stav a změny v novém soukromém právu. 1. vyd., Praha: Tínde Praha, a.s., 2013, s. 370. ŠILHÁN, Josef. Komentář k § 1982 až 1991, s. 1118 a 1127.

52) Prohlášení o započtení absencí promlčení v době, kdy je činné, nevylučuje. Určitou výjimkou je též dohoda o změně splatnosti (§ 1989 odst. 2), to však jak z hlediska přípustnosti započtení, tak pro určení účinků započtení.

ZÁSADNÍ KOMENTÁŘ K NOVÉMU OBČANSKÉMU ZÁKONÍKU

PRÁVĚ VYCHÁZÍ SVAZEK IX.
ZÁVAZKY ZE ZÁKONA
(ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU, NEKALÁ SOUTĚŽ,
BEZDŮVODNÉ OBOHACENÍ, JEDNATELSTVÍ BEZ PŘÍKAZU)

1728 stran, pevná vazba s přebalem, 2690 Kč
www.knihyleges.cz

Leges

PR201622

Company Law Package

Evropská komise nedávno představila návrhy dvou směrnic, které jsou důsledkem stále sílících hlasů volajících po zjednodušení přeshraniční mobility společností v rámci členských států. Mohou ale přispět ke zefektivnění a zrychlení korporátně-právních procesů napříč členskými státy?

Dne 25. dubna 2018 zveřejnila Evropská komise tzv. *Company Law Package*,¹ tedy návrhy dvou směrnic, kterými má být změněna stávající směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132. První návrh mění uvedenou směrnici, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních korporací, a druhý návrh ji mění ohledně přeshraničních přeměn, fúzí a rozdělení kapitálových společností (dále též jen „*přeměny*“).

Company Law Package reaguje na aktuální stav práva obchodních korporací na unijní úrovni, kdy pro tuto oblast nejsou stanovena téměř žádná harmonizační pravidla, což vytváří řadu administrativních a často i finančních bariér zejména pro začínající, malé a střední podnikatele, kteří tak v praxi nemohou dostatečně využít svobodu usazování, jež jim je garantována Smlouvou o fungování Evropské unie (SFEU). To má za následek sníženou hospodářskou aktivitu a právní nejistotu. Tyto nové směrnice mají mimo jiné za cíl tento stav odstranit a nastavit jasný, předvídatelný a vhodný právní rámec, který podpoří podnikatelské a investiční prostředí v Evropské unii. Ta se o harmonizaci práva obchodních korporací pokouší minimálně od roku 2009,

kdy ve Stockholmském programu² vyzdvihla potřebu přijímání harmonizačních pravidel právě v tomto odvětví. *Company Law Package* je inspirován konzultací s odbornou veřejností, která proběhla zejména během roku 2017.³ *Company Law Package* dále reaguje i na závěry několika odborných konferencí.⁴

1. Návrh – Digitalizace

První návrh směrnice týkající se využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních korporací si klade za cíl odstranění administrativních překážek při zápisu obchodních společností a jejich poboček do obchodních rejstříků v jednotlivých členských státech, čehož chce docílit kompletní digitalizací tohoto procesu a třeba i sjednocením lhůt pro provedení on-line zápisu do obchodního rejstříku (pět pracovních dní). V budoucnu by tak mělo být možné zapsat společnost do rejstříku v jakémkoliv členském státě bez fyzické přítomnosti zástupce společnosti před příslušným rejstříkovým orgánem. Fyzická přítomnost bude nadále vyžadována jen tehdy, pokud by měl příslušný rejstříkový orgán podezření, že v konkrétním případě existuje reálné nebezpečí podvodu nebo zneužití. Na každém členském státě pak bude, zda

1) https://ec.europa.eu/info/publications/company-law-package_en

2) https://ec.europa.eu/home-affairs/content/stockholm-programme-0_en

3) http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=58190

4) 21. konference o evropském právu obchodních společností a správě a řízení společností: Digitální překračování hranic v Tallinnu a Výroční konference o evropském právu obchodních společností a správě a řízení společností v Treviru

využije možnosti výjimky ve vztahu k akciovým společnostem, což je odůvodněno vyšší náročností procesu zřizování akciové společnosti.

Návrh dále rozšiřuje seznam údajů, které musí rejstříky v členských státech poskytovat on-line a bezplatně, resp. maximálně za poplatek odpovídající reálným administrativním nákladům na získání listiny. Již v současnosti je k dispozici beta verze systému propojující obchodní rejstříky⁵ členských států, ve kterém lze vyhledat konkrétní formy obchodních společností (akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným a jejich pobočky). Právě v tomto systému mají společnosti nadále povinnost údaje zveřejňovat. Rozšířený seznam údajů obsahuje právní postavení a předmět podnikání (je-li podle vnitrostátního práva v rejstříku k dispozici), případné dřívější názvy a internetové stránky společnosti.

2. Návrh – Přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení

Druhý návrh, který se týká přeměn, inkorporuje do směrnice pravidla stanovená judikaturou SDEU,⁶ která opakovaně potvrdila právo každé obchodní společnosti provádět přeshraniční přeměny na základě svobody usazování. Návrh ve věci přeměn má v obecné rovině za cíl sjednotit nejzásadnější aspekty právní úpravy v jednotlivých členských státech v oblasti přeměn, které jsou stále dosti roztržité. Návrh dále přináší vyšší míru digitalizace a možnost on-line komunikace osob zúčastněných při přeměně.

Za podstatné pravidlo, které návrh směrnice přináší, lze považovat zakotvení povinnosti společnosti zajistit před provedením přeměny přezkum nezávislým znalcem. Společnost provádějící přeshraniční přeměnu tak bude muset nejméně dva měsíce před dnem konání valné hromady, na které se rozhodne o schválení projektu přeměny, požádat příslušný orgán, aby jme-

noval znalce, který posoudí projekt přeshraniční přeměny a související dokumenty. Znalec následně posoudí přesnost zpráv a informací předložených společností provádějící přeměnu. Zpráva znalce dále obsahuje i popis skutečností, které jsou potřebné pro kvalifikované rozhodnutí příslušného orgánu o tom, zda bude přeshraniční přeměna povolena. Pokud by totiž byla přeměna pouze umělá a měla za cíl např. zisk neoprávněného daňového zvýhodnění, omezení práv zaměstnanců, věřitelů anebo menšinových společníků, nebyla by následně ze strany příslušného orgánu povolena. Návrh směrnice však obsahuje výjimku pro mikropodniky a malé podniky,⁷ na něž se ustanovení o přezkoumání nezávislým znalcem nepoužijí.

* Jak je nastíněno výše, na zprávu znalce bude navazovat tzv. hloubkové posouzení všech relevantních skutečností a okolností příslušným orgánem výchozího členského státu, na základě kterého orgán rozhodne, zda se projekt přeměny osvědčil, tedy zda přeměna není jen uměle konstruovaná. Ozývají se však i hlasy, že kontrola v této podobě není schopna dostát zamýšlenému účelu, kterým je zamezení podvodným přeměnám uskutečňovaným (zejména) s cílem získat neoprávněné daňové zvýhodnění. Zprvu je velmi obtížné posoudit úmysly společnosti *ex ante*, zadruhé panují obavy z toho, že některé členské státy mohou být při posuzování nepřiměřeně přísné, aby zabránily odlivu kapitálu za hranice.

Návrh směrnice ohledně přeměn současně pamatuje také na ochranu společníků a věřitelů společností účastnících se přeměny. Věřitelé budou mít ve věci přeshraniční přeměny možnost obrátit se na příslušný správní nebo soudní orgán pro odpovídající ochranná opatření ve lhůtě jednoho měsíce od zveřejnění projektu přeměny. Návrh však obsahuje výčet několika

Návrhy obou směrnic mohou představovat dobrý základ pro to, aby byly některé výhody unijního práva lépe aplikovány i v praxi obchodních korporací.

podmínek, při jejichž splnění se uplatní vyvratitelná domněnka, že práva věřitelů nebyla porušena. Tím by mělo být zabráněno nadbytečným či účelovým sporům. Pokud jde o ochranu společníků, ti budou mít garantovanou možnost zcizit své podíly, za předpokladu, že nehlasovali pro přeshraniční přeměnu, anebo ve společnosti drží podíly bez hlasovacích práv.

Návrhy obou směrnic mohou představovat dobrý základ pro to, aby byly některé výhody unijního práva lépe aplikovány i v praxi obchodních korporací. Pokud směrnice vstoupí v účinnost, může to vést ke zefektivnění a zrychlení korporátně-právních procesů napříč členskými státy, přičemž dopad takové legislativy nemusí mít nutně vliv jen na malé a střední podniky, na které primárně míří, nýbrž i na velké nadnárodní korporace, které zjednodušení procesu při zakládání anebo změnách obchodních korporací jistě uvítají.

V tuto chvíli by však bylo předčasné přijímat rozsáhlejší závěry ohledně dopadu obou směrnic na právní řády členských států, jelikož obě směrnice ještě musí projít legislativním procesem v rámci Evropské unie a navíc návrhy nyní počítají s transpoziční lhůtou o délce dvou let. Dle současné podoby by proto směrnice mohly být reálně transponovány do právních řádů členských států nejdříve v první polovině roku 2021. Nadto je třeba zdůraznit, že samotná povaha směrnic, a v nich členským státům ponechaný poměrně široký prostor k transpozici do vlastních národních pravidel, zcela jistě nepovedou k unifikovanému systému korporátně-právních procesů při zakládání a změnách obchodních korporací. Lze jim však přiznat ambici, že do těchto procesů vnesou podstatné zjednodušení. ♦

5) https://e-justice.europa.eu/content_find_a_company-489-es.do?init=true

6) Rozhodnutí v případech CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt. (C-210/06), VALE (C-378/10) a Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. (C-90/16).

7) Společností zaměstnávající méně než 50 osob s ročním obrátem nebo bilanční sumou roční rozvahy nepřesahující 10 milionů eur.

Nová právní úprava zprostředkování pojištění

**Jaké nejvýznamnější změny přináší pro
sektor pojišťovacích zprostředkovatelů nový
zákon o distribuci pojištění a zajištění?**

Dne 1. 12. 2018 nabude účinnosti nový zákon č. 170/2017 Sb., o distribuci pojištění a zajištění („ZDPZ“), který transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 o distribuci pojištění (Investment Distribution Directive, IDD) a zcela nahrazuje dosavadní zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí („ZPZ“).

Nová kategorizace pojišťovacích zprostředkovatelů

Podle dosavadního ZPZ je pojišťovacím zprostředkovatelem osoba vykonávající zprostředkovatelskou činnost v pojištnictví, přičemž tuto činnost je možné dle § 4 odst. 1 ZPZ vykonávat jako vázaný pojišťovací zprostředkovatel, podřízený pojišťovací zprostředkovatel, pojišťovací agent, výhradní pojišťovací agent, pojišťovací makléř nebo

pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským státem není Česká republika.

ZDPZ opouští dosavadní kategorizaci pojišťovacích zprostředkovatelů a nahrazuje ji následujícími novými kategoriemi:

- ◆ (i) samostatný zprostředkovatel,
- ◆ (ii) vázaný zástupce,
- ◆ (iii) doplňkový pojišťovací zprostředkovatel a
- ◆ (iv) pojišťovací zprostředkovatel s domovským státem jiným, než je Česká republika (tj. s oprávněním ke zprostředkování pojištění vydaným v jiném členském státě EU).

Podle nového ZDPZ lze podnikatelsky distribuovat pojištění pouze v rámci jedné z uvedených kategorií. Vedle toho ZDPZ nově výslovně reguluje přímý prodej pojištění pojišťovnami, tj. zahrnuje pojišťovny (tj. osoby licencované podle zákona č. 277/2009 Sb., o pojištnictví) mezi zprostředkovatele pojištění, sjednávají-li pojistné produkty jiných pojišťoven.

Samostatný zprostředkovatel

Samostatný zprostředkovatel je základní kategorií mezi subjekty oprávněnými zprostředkovávat pojištění. Samostatný zprostředkovatel může vykonávat činnost na základě oprávnění k činnosti uděleného ČNB, přičemž musí splňovat podmínky důvěryhodnosti, odborné způsobilosti, profesního pojištění s pojistným plněním min. 1 250 000 eur a jeho vlastnická struktura nesmí bránit efektivnímu dohledu ČNB. ZDPZ nově omezuje trvání oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, v němž mu bylo oprávnění uděleno, a počítá s možností prodloužit oprávnění o dalších 12 měsících zaplacením správního poplatku. Samostatný zprostředkovatel vykonává činnost buď jako pojišťovací agent, pokud sjednává pojištění pro pojišťovnu, nebo jako pojišťovací makléř, pokud sjednává pojištění pro zákazníka. Souběh agentské a makléřské činnosti je zakázán.

Vázaný zástupce

Vázaný zástupce je oprávněn na základě písemné smlouvy zprostředkovávat pojištění buď jako zástupce pojišťovny, nebo jako zástupce samostatného zprostředkovatele (či pojišťovacího zprostředkovatele

s domovským státem mimo ČR). Vázaný zástupce může zastupovat pouze jediného zastoupeného a musí splňovat podmínky odbornosti a důvěryhodnosti. Způsobí-li vázaný zástupce škodu a zastupuje-li samostatného zprostředkovatele, odpovídá za škodu přímo samostatný zprostředkovatel; zastupuje-li vázaný zástupce pojišťovnu, odpovídá vázaný zástupce za škodu sám, avšak pojišťovna za splnění jeho povinnosti ručí, pokud jej nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela.

Doplňkový pojišťovací zprostředkovatel

Doplňkový pojišťovací zprostředkovatel je oprávněn jako svoji doplňkovou činnost zprostředkovávat pouze pojištění, které je doplňkovou službou k dodávanému zboží nebo poskytované službě, a to (na rozdíl od vázaného zástupce) pro jednoho nebo i pro více zastoupených. Též doplňkový pojišťovací zprostředkovatel musí splňovat podmínky odbornosti a důvěryhodnosti a platí pro něj stejná pravidla o náhradě škody jako pro vázaného zástupce.

Personální předpoklady

Všechny osoby, jejichž prostřednictvím je distribuováno pojištění (samostatný zprostředkovatel, je-li fyzickou osobou, členové statutárního orgánu, zaměstnanci a prokuristé pojišťovny a samostatného zprostředkovatele, jejich vázaní zástupci a doplňkový pojišťovací zprostředkovatelé, členové statutárního orgánu, zaměstnanci a prokuristé vázaných zástupců a doplňkových pojišťovacích zprostředkovatelů), musí trvale splňovat podmínky odborné způsobilosti.

Odbornou způsobilost podle ZDPZ má osoba, která (i) dosáhla alespoň středoškolského vzdělání s maturitou a (ii) úspěšně vykonala odbornou zkoušku podle ZDPZ. Podmínku středoškolského vzdělání s maturitou je potřeba splnit nejpozději do 1. 6. 2022, to však dle přechodného ustanovení ZDPZ neplatí pro osoby, které k 1. 12. 2018 nepřetržitě alespoň po dobu tří let poskytovaly nebo zprostředkovávaly pojištění, přímo se podílely na distribuci pojištění nebo byly za distribuci pojištění odpovědné.

Odborné zkoušky dle ZDPZ budou provádět na základě zkuškových

otázek připravených ČNB a ministerstvem financí tzv. akreditované osoby na základě akreditace ČNB. Odbornou zkoušku bude možné vykonat v několika skupinách odbornosti, kterými jsou např. distribuce životního pojištění, distribuce tzv. povinného ručení a havarijního pojištění, distribuce profesního pojištění nebo distribuce velkých pojistných rizik. Po úspěšném vykonání odborné zkoušky zákon ukládá všem osobám distribuujícím pojištění povinnost absolvovat u osoby akreditované ČNB každoročně tzv. následné vzdělávání v rozsahu 15 hodin za rok.

V přechodném období od 1. 12. 2018 do 1. 12. 2020 přitom lze nahradit odbornou zkoušku dle ZDPZ tzv. dokladem o odborné znalosti podle dosavadního § 18 ZPZ nebo též čestným prohlášením osoby, které již bylo uděleno oprávnění podle ZDPZ, a to pouze ve vztahu k jejím zaměstnancům, členům statutárního orgánu, prokuristům, vázaným zástupcům a doplňkovým pojišťovacím zprostředkovatelům.

Všechny osoby, jejichž prostřednictvím je distribuováno pojištění, musí také trvale splňovat podmínky důvěryhodnosti, tj. musí dávat předpoklad řádného provozování činnosti podle ZDPZ a fyzické osoby musí být plně svéprávné. Podrobnosti o výkladu pojmu důvěryhodnosti obsahuje úřední sdělení ČNB ze dne 3. 12. 2013, částka 13/2013 Věstníku ČNB.

Ochrana zákazníků

ZDPZ reaguje na absenci uceleného souboru pravidel jednání pojišťovacích zprostředkovatelů se zákazníky podle stávající úpravy, která byla často terčem kritiky ze strany odborné i laické veřejnosti. Těžkým ochrany spotřebitelů pojištěných produktů byla podle stávající úpravy především obecná úprava ochrany spotřebitele, která přirozeně nerefletovala specifika pojištěných produktů a jejich distribuce retailovým zákazníkům.

ZDPZ proto zavádí po vzoru regulace ostatních segmentů finančních služeb, např. investičních služeb (zejména v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu), poskytování spotřebitelských úvěrů, směnárské činnosti nebo poskytování platebních služeb, řadu povinností pojišťovacích zprostředkovatelů

vůči zákazníkům. Podle ZDPZ tak budou zprostředkovatelé pojištění povinni podnikat s odbornou péčí, jednat kvalifikovaně, čestně, spravedlivě a v nejlepším zájmu zákazníka a tak, aby bylo zákazníkovi zřejmé, v jaké pozici a čím jménem distributor pojištění jedná.

ZDPZ zakazuje používat při komunikaci se zákazníkem, včetně obchodního sdělení, nejasné, nepravdivé, zavádějící nebo klamavé informace, a naopak přikazuje, aby obsah komunikace byl podán jasným, výstižným a srozumitelným způsobem. Zejména ve vztahu k obchodním sdělením by pojišťovací zprostředkovatelé měli provést důkladnou revizi své komunikace vůči zákazníkům. ZDPZ dále ukládá pojišťovacím zprostředkovatelům povinnosti při poskytování rad, rozsáhlé informační povinnosti vůči zákazníkům, a to jak ve fázi před uzavřením smlouvy, tak během trvání pojištění. ZDPZ obsahuje podrobná pravidla pro formu poskytování informací zákazníkovi i časové limity, v nichž musí být zákazníkovi informace poskytnuty.

Význam, jaký zákonodárce přikládá povinnostem pojišťovacích zprostředkovatelů vůči zákazníkům, podtrhuje i výše sankcí, které lze za porušení těchto povinností uložit. Např. za nečestné nebo nespravedlivé jednání se zákazníkem nebo za použití nejasných, nepravdivých, zavádějících nebo klamavých informací v komunikaci se zákazníkem lze uložit pokutu až do výše 135 milionů Kč.

Nový ZDPZ přináší do sektoru zprostředkování pojištění řadu nových regulatorních nároků, povinností a citelných sankcí. Bude tedy pro pojišťovací zprostředkovatele novou velkou výzvou, již by měli věnovat náležitou pozornost. Na druhé straně je zřejmé, že nová komplexní a podrobnější úprava ZDPZ je v klíčových aspektech velmi podobná již delší dobu účinné regulaci v ostatních segmentech finančních služeb (např. poskytování investičních služeb, poskytování spotřebitelských úvěrů, směnárské činnosti nebo platebních služeb), a lze tak nový zákon považovat za účelný krok směřující k postupné integraci a sjednocení veřejnoprávní regulace veškerých segmentů finančních služeb. ♦

Nový zákon přináší do sektoru zprostředkování pojištění řadu nových regulatorních nároků, povinností a citelných sankcí.

Sólo dráha by mě nebavila

Jeden ze spoluzakladatelů poradenské firmy Arrows Jakub Dohnal tvrdí, že pokud chcete velkou firmu, musíte od začátku uvažovat jinak. „Právnickí zakladatelé“ podle něj málo delegují, a proto pak prakticky nemohou firmu opustit.

PRÁVO
A MANAGEMENT

ROZHOVOR

Jaká byla vaše motivace založit vlastní advokátní kancelář?

Největší motivace pro mě bylo to, že bych v 60 letech rád cestoval, a ne se honil po rozvodech v soudních síních. Důležité byly i samotné peníze a možnost se jednou mít za čím ohlédnout.

Arrows je pokračováním kanceláře Dohnal Pertot Slanina. V čem?

S Lukášem Slaninou jsme už od začátku mířili vysoko, tzn. tenhle plán jsme měli v hlavě dlouho. Zároveň bych chtěl mít někdy volný čas a nemyslet na kancelář 17 hodin denně, což jde podle mého názoru jenom tak, že na moji činnost v budoucnu někdo naváže, sólo by tyhle věci nešly. Sólo dráha by mne popravdě ani nebavila. Jsem a vždycky jsem byl týmový hráč.

Co všechno bylo třeba zařídit před začátkem a v prvních měsících?

Před založením Arrows jsme museli vyřídit asi 7 milionů věcí. Od zařizování banky, kde nám naslibovali

hory doly a pak je neuměli zrealizovat, takže jsme hledali novou banku, přes marketingový plán, vzdělávací a ediční plán po optimalizaci pracovních týmů a postupů. Museli jsme nastavit finanční modely.

Co bylo nejtěžší?

U nás byla situace specifická spojením několika fungujících praxí s ambicí postavit opravdu velkou advokátní kancelář. Nejdlejší byly samozřejmě dohody mezi partnery o jednotlivých věcech. To znamená, že jsme opravdu velmi dlouho diskutovali a ještě pořád dlouze diskutujeme o různých aspektech naší služby a byznysu jako takového. Na začátku to byl zejména rozpočet a finance, to je základ každého byznysu. Nejdůležitější a zároveň nejsložitější tak asi bylo konsolidovat různé typy přístupů k práci, protože při spojení kanceláří (nebo advokátů) má samozřejmě každý svůj vlastní přístup k práci a musíte najít společné průsečíky. Makají samozřejmě všichni, ale již jsme velká

firma a některé věci musíme dělat jinak, než když jsme vedli sedm lidí. S touto vizí jsme do toho od začátku šli a podle toho vše nastavovali.

Můžete dát příklad?

Zavést libovolné opatření potřebuje v sedmdesáti lidech mnohem více času. Takže i sjednocení základních procesů, jako je stahování datovky, dohoda o jednotné splatnosti a rozesílání faktur. To všechno nám partnerům, kteří jsme v executive boardu, zabralo stovky hodin. Plus další desítky hodin, než jsme se jako kolektiv právě na těchto věcech shodli. Hodně času nám zabralo sepsání a implementace našeho interního dokumentu „Manuál právníka“, který dnes v Arrows používáme a jedná se zřejmě o náš nejzásadnější dokument.

Co všechno obsahuje?

Všechno. Kdokoli k nám přijde, dostane návod od A do Z, jak co u nás funguje. Od každodenních záležitostí a procesů po krizové scé-

náše. Naši ambicí je stavět velkou advokátní kancelář, škálovat. Dnes nám Manuál pomáhá k tomu, že člověk, kterého *„nahajujeme“*, pracuje takřka od prvního dne tak, jak si představujeme, protože přesně ví, do čeho jde, co se od něj v dané situaci očekává. V tom Manuálu máme např. instrukce k správnému označování billovaných položek. Když klient z položky cítí, že pro něj měla smysl, zaplatí, nechce slevu, nereklamuje. Jsou tam pravidla psaní dokumentů, některé manažerské zkušenosti a další. Píše se tam například, že úkol nekončí jeho zadáním, ale také kontrolou toho, zda a jak byl splněn. Za tento Manuál jsem moc vděčný, jeho existence nám významně pomáhá. A taky jsem hrdý, že mne napadlo ho mít a v prvních letech ho důsledně psát. Byla to velká časová investice, která se nám ale už násobně vrací.

Jaké byly největší chyby, kterých byste se zpětně vyvaroval?

Na začátku jsem si myslel, že pro zaměstnance je naše firma vším, stejně jako pro nás. Od té doby, co jsem narazil na základní manažerskou poučku *„každý šéf je pro zaměstnance aspoň někdy blbec“*, jsem ale daleko klidnější. Našich lidí si velmi vážím, ale mají svoje motivy, stejně jako my, majitelé firmy, a je to jen logické. Na druhé straně chci

a dělám, co můžu, aby ti, kteří firmu jako vlastní opravdu berou, s námi seděli v budoucnu jako partneři na valné hromadě. Kritéria partnerství jsou nastavena rámcově s tím, že samozřejmě řešíme některé věci individuálně. Primární je samozřejmě klientská a atrahční práce, případně unikátní znalosti.

Jakým způsobem zjistíte, kteří lidé jsou na co dobří?

Na začátku jsme dělali osobnostní testy a časem nám z nich vyplynuly tři archetypy. Manažer, člověk na spory a hardcore právník. První je dobrý v leadershipu, vedení týmu, druhý před soudem, třetí v psaní právních dokumentů. Každý z nich má jiné silné i slabé stránky a každý z nich je pro firmu důležitý.

Zásadní je samotný výběr: nabíráme lidi, kteří nám sedí, netlačíme to na sílu, naopak děláme jen s lidmi, se kterými nás to baví a které bavíme my a náš styl práce.

Jakou radu byste dal lidem, kteří právě advokátní kancelář založili a jsou na úplném začátku?

Delegovat, delegovat a delegovat. To znamená všechny procesy nastavit tak, aby se člověk věnoval jen tomu, co opravdu chce dělat. To znamená právu nebo managementu. Spousta advokátů má obrovský problém s tím, že si myslí, že někte-

JAKUB DOHNAL

Jakub Dohnal je jeden ze spolu-zakladatelů advokátní kanceláře Arrows a vyučujícím soukromého práva na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Praxi získal v advokacii, rozhodčí společnosti, ale i na Justiční akademii v Kroměříži, kde se podílel na vzdělávacím projektu NOZ pro soudce a státní zástupce.

ré věci zvládnou nejlépe jenom oni sami a nemohou k nim nikoho pustit. Proto jsou v českých kancelářích profesionální marketeři, finanční ředitelé a lidi na HR až posledních pár let. My advokáti si totiž myslíme, že všechno musíme umět nejlíp. I když to tak dost často i je, jakmile chce člověk mít kancelář s více než třemi lidmi, musí počítat s delegací.

Jak vnímáte celkově trend zakládání nových kanceláří? Které podle vás mají dnes šanci na trhu uspět?

Z těch nových jmen, která mají drive, vnímám nejvýrazněji Janu Sedlákovou, její lidi a pár dalších, například Petru Dolejšovou nebo advokáty Kroupu a Helána. Ono vždycky bude záležet ve výsledku jenom na tom, jak kvalitní práci a lidi ve firmě máte. To je alfa omega celé české advokacie, potažmo poradenství. Nejdůležitější milník pro všechny advokátní kanceláře je, zda budou umět značku při stejné kvalitě služeb odosobnit od svého jména. I to byl důvod, proč jsme s partnery z LEGALCOM a HSL legal založili Arrows. To znamená, že pokud budu měsíc pryč, chci vědět, že kancelář může díky kvalitě našich lidí fungovat i beze mne. Mám radost z toho, že se to už děje. ♦

NA CO NEZAPOMENOUT PŘI ZAKLÁDÁNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE

Chcete se vrhnout na budování vlastní praxe? Tak to vás čeká mnoho zásadních rozhodnutí. V Single Case proto dali ve spolupráci s desítkou čerstvých advokátů a projektem Zakládám advokátní dohromady checklist toho, na co nesmíte zapomenout:

- ◆ Ukončit pracovní poměr
- ◆ Přihlásit se ke slibu
- ◆ K jakému dni začneme samostatně vykonávat advokacii?
- ◆ S kým (sám)?
- ◆ Právní forma (rozhodující výše pojistky)
- ◆ V čem jsme dobří, co chceme dělat?
- ◆ Cesta k prvním dobrým klientům
- ◆ Název
- ◆ Kanceláře – kde bude sídlo?
- ◆ Založení společnosti
- ◆ Pojištění (stačí minimální?)
- ◆ Sehnat dobrého účetního
- ◆ Registrace k DPH?
- ◆ Přihlásit se k ex offio?
- ◆ Začít pracovat na webu – co nejdřív
- ◆ Design, logo, vizitky
- ◆ Vybavení kanceláře (zasedačka jako první)
- ◆auta, notebooky, telefony, tarify, internet
- ◆ Jak řešit spisy – elektronicky + má smysl papírově?
- ◆ Systém pro správu spisů
- ◆ Právní informační systém

O souběhu, konkurenční doložce a odměňování...

Jaký dopad mají nedávná rozhodnutí o pracovněprávní konkurenční doložce člena statutárního orgánu při dovoleném souběhu? A jak se judikatura staví k otázce odměňování v rámci pracovněprávního vztahu?

V nedávné době mne zaujalo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 48/2017 ze dne 13. 2. 2018 (dále jen „Rozhodnutí“), které se týká platnosti konkurenční doložky uzavřené v rámci pracovního poměru generálního ředitele a předsedy představenstva včetně poskytovaného plnění, které nebylo schváleno dozorčí radou, ač to vyžadovaly stanovy zaměstnavatele. Nutno podotknout, že se jednalo o dovolený souběh ve smyslu § 66d¹ obchodního zákoníku ve znění účinném od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013.

Skutkový stav

Zaměstnanec vykonával na základě pracovní smlouvy ze dne 31. 7. 2013 práci na pozici generálního ředitele. Dále byla se zaměstnancem uzavřena dne 20. 8. 2013 dohoda o konkurenční doložce ve smyslu ustanovení § 310 zákoníku práce, ve které se zaměstnanec zavázal po dobu 12 měsíců po skončení zaměstnání zdržet se výdělečné činnosti v oblastech vyjmenovaných v dohodě (dále jen „konkurenční doložka“). Zaměstnavatel se naopak zavázal poskytnout žalobci za každý měsíc

1) § 66d zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013 (dále jen „obchodní zákoník“)

„Pověření obchodním vedením

(1) Statutární orgán společnosti může pověřit obchodním vedením společnosti zcela nebo zčásti jiného. Tyto činnosti mohou být též vykonávány v pracovněprávním vztahu dle zvláštního právního předpisu 21 zaměstnancem společnosti, přičemž tento zaměstnanec může být současně statutárním orgánem společnosti nebo jeho členem.

(2) Při pověření obchodním vedením podle odstavce 1 zůstává nedotčena odpovědnost osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, stanovená tímto zákonem za porušení povinností vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře.

(3) Jestliže jsou činnosti spadající pod obchodní vedení vykonávány v pracovněprávním vztahu dle zvláštního právního předpisu 21 zaměstnancem společnosti, který je současně statutárním orgánem společnosti nebo jeho členem, mzdu či odměnu z dohody sjednává nebo určuje ten orgán společnosti, do jehož působnosti náleží rozhodovat o odměňování statutárního orgánu nebo jeho členů.

(4) Pověření obchodním vedením podle odstavce 1 nezahrnuje účast na zasedání statutárního orgánu, rozhodování o pověření obchodním vedením, rozhodování o základním zaměření obchodního vedení společnosti ani jiné činnosti v rámci obchodního vedení společnosti, které tento zákon nebo jiný právní předpis svěřuje do výlučné působnosti statutárního orgánu...

Konkurenční doložka je velice specifická, neboť je možné ji uplatnit u omezeného okruhu zaměstnanců a k jejímu vzniku je třeba souhlasu obou účastníků pracovního právního vztahu.

plnění jeho závazku peněžité vyrovnání ve výši jednoho průměrného měsíčního výdělku. Zároveň byl zaměstnanec v době od 30. 7. 2013 do 20. 2. 2014 předsedou představenstva obchodní společnosti, jež byla jeho zaměstnavatelem. Pracovní poměr skončil na základě dohody o rozvázání pracovního poměru dne 28. 2. 2014 (není zřejmé, kdy tato dohoda byla uzavřena). Po skončení pracovního poměru plnil zaměstnanec svůj závazek z dohody o konkurenční doložce.

Spor mezi bývalým zaměstnancem a zaměstnavatelem vyvstal poté, co zaměstnavatel odmítl plnit peněžité vyrovnání z konkurenční doložky s ohledem na její namítanou neplatnost z důvodu chybějícího souhlasu dozorčí rady.

Argumenty zaměstnavatele při soudním sporu

Zaměstnavatel vznesl námitku neplatnosti konkurenční doložky spočívající v tom, že vedle pozice generálního ředitele vykonávané v pracovním poměru, v jehož rámci konal zaměstnanec činnosti spadající pod obchodní vedení společnosti, byl současně v době od 30. 7. 2013 do 20. 2. 2014 předsedou představenstva zaměstnavatele. Veškerá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnanci (včetně plnění z konkurenční doložky) proto podle stanov zaměstnavatele vyžadovala ke své platnosti schválení dozorčí radou zaměstnavatele. Konkurenční doložku ani poskytnutí peněžitého vyrovnání zaměstnanci však dozorčí rada neschválila, což mělo být důvodem neplatnosti konkurenční doložky.

Zaměstnavatel dále uvedl, že od 1. 1. 2014, kdy nabyla účinnosti rekodifikace soukromého práva, není souběh přípustěn a pracovní poměr účastníků se stal neplatným a současně zanikly (staly se neplatnými) též veškerá práva a povinnosti vyplývající z neplatného pracovního poměru, tedy i případný nárok na peněžité vyrovnání z konkurenční doložky.

Zaměstnavatel též brojil proti oddělenému posuzování nároků

z pracovního právního a obchodněprávního vztahu a požadoval, aby se úprava obchodního zákoníku aplikovala jako *lex specialis* oproti § 19 zákoníku práce jako *lex generalis*.

Navíc zaměstnavatel uvedl, že konkurenční doložka nebyla sjednána představenstvem a byla sjednána na základě vlastního rozhodnutí zaměstnance, kdy dohodu se zaměstnancem uzavřel za společnost zaměstnanec žalované, který byl podřízen žalobci (z Rozhodnutí není zřejmé, zda osoba, která jednala za zaměstnavatele, byla oprávněna podle vnitřních předpisů uzavřít konkurenční doložku s generálním ředitelem, resp. zda to bylo obvyklé s ohledem na pozici jednatelského zaměstnance). Tato skutečnost měla odporovat ustálené judikatuře ohledně rozdílnosti zájmů zaměstnavatele a zaměstnance při uzavření dohody, která směřuje ke vzniku, změně nebo zániku pracovního vztahu a která vylučuje, aby za zaměstnavatele činila takový právní úkon stejná fyzická osoba, která je druhým účastníkem dohody jako zaměstnanec (tzv. „zákaz samokotraktace“).

Argumenty zaměstnance při soudním sporu

Pracovní právní vztah (pracovní poměr), ve kterém žalobce vykonával funkci generálního ředitele, podléhal režimu zákoníku práce „se vším všudy“. Proto bylo třeba posuzovat samostatně nároky z pracovního právního vztahu jako generálního ředitele a obchodněprávního vztahu jako předsedy představenstva. Takovému zaměstnanci je třeba poskytnout stejnou zákonnou pracovní právní ochranu jako každému jinému zaměstnanci. Na dohodu o konkurenční doložce sjednanou při výkonu funkce generálního ředitele, která je „svěbytným pracovní právním institutem“, proto nemůže dopadat čl. 47 odst. 1 písm. o) stanov zaměstnavatele, který se týká jen schvalování plnění příslušejících členů představenstva. Zaměstnanecova konkurenční doložka údajně žádným způsobem

nevybočovala z obdobných konkurenčních doložek sjednávaných mezi zaměstnavatelem a dalšími jeho vrcholnými řídicími zaměstnanci. Proto v případě platnosti předmětné konkurenční doložky, jež se řídila výhradně pracovní právními předpisy, se neuplatnil žádný z důvodů neplatnosti podle § 19 zákoníku práce. Navíc konkurenční doložka neměla být schválena ani podle čl. 47 odst. 1 písm. p) stanov zaměstnavatele, neboť tento bod dopadal jen na mzdy a odměny z dohody náležící zaměstnancům, kteří vykonávali činnosti spadající pod obchodní vedení v pracovní právním vztahu a kteří současně byli členy představenstva společnosti. Plnění z konkurenční doložky však nepředstavuje mzdu ani odměnu z dohody, jedná se o zcela jiné plnění. V neposlední řadě se dle názoru zaměstnance zaměstnavatel zavázal vyrovnat veškerá plnění z konkurenční doložky, neboť dohoda uváděla, že zaměstnavatel se zavazuje „vypořádat veškeré vzájemné nároky“ obsažené v dohodě o rozvázání pracovního poměru, která údajně zmiňovala i konkurenční doložku.

Soudy nižší instance

Soud prvního stupně nárok zaměstnance zamítl a ve svém rozhodnutí vzal v potaz při posuzování platnosti dohody o konkurenční doložce, že

♦ „právní úprava platná v době podpisu pracovní smlouvy účastníků ze dne 31. 7. 2013 (§ 66d odst. 1 obchodního zákoníku) umožňovala souběžné vykonávání funkce generálního ředitele a funkce předsedy představenstva“,
♦ „dohodou bylo založeno právo člena představenstva, které nevyplývalo z vnitřního předpisu, právního předpisu ani smlouvy o výkonu funkce. Dohoda o konkurenční doložce měla být proto v souladu s čl. 47 odst. 1 písm. o) stanov žalovaného schválena dozorčí radou (čímž byla zajišťována kontrola nad plněními členů představenstva z důvodu možného střetu zájmů).“

Naopak argument zaměstnance ustanovením § 19 odst. 3

2) Čl. 47 odst. 1 stanov zaměstnavatele zněl:

„Dozorčí rada v rámci své působnosti: ... o) schvaluje návrh smlouvy o výkonu funkce mezi společností a členem představenstva, odměnu za výkon funkce člena představenstva a plnění ve prospěch člena představenstva, na které neplyne právo z právního předpisu, vnitřního předpisu nebo ze smlouvy o výkonu funkce. Závazek k výkonu funkce je závazkem osobní povahy;

p) schvaluje mzdu či odměnu z dohody zaměstnanci společností, který činnost spadající pod obchodní vedení vykonává v pracovní právním vztahu a který je současně členem představenstva společnosti...“

zákonníku práce ve znění platném do 31. 12. 2013 nebyl pro soud rozhodující, neboť zaměstnanec „se nacházel na nejvyšší pozici společnosti a z tohoto titulu měl postavení a z něj plynoucí pravomoci, které řadovým zaměstnancům nenděží“.

Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a ztotožnil se s názorem soudu prvního stupně o neplatnosti dohody o konkurenční doložce a „na základě teleologického výkladu ustanovení § 66d odst. 3 obchodního zákoníku [s přihlédnutím k čl. 47 odst. 1 písm. o) stanov žalovaného] dovodil, že souhlas dozorčí rady je třeba k přiznání jakéhokoli plnění (nejen mzdy a odměny z dohody) ve prospěch zaměstnance vykonávajícího obchodní vedení společnosti ... smyslem této právní úpravy je ochrana společnosti v případě střetu zájmů daného současným výkonem uvedených funkcí.“³⁾

Posouzení Nejvyšším soudem

Nejvyšší soud ve svém Rozhodnutí došel k závěru, že

♦ závazek zaměstnance zdržet se určité výdělečné činnosti stejně jako zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci přiměřené peněžité vyrovnání se plní až po skončení zaměstnání. Při skončení pracovního poměru neexistují taková vzájemná práva a povinnosti vyplývající z dohody o konkurenční doložce, která by měla povahu nároku, tj. která by mohla být okamžitě při skončení uplatněna u soudu. V ustanovení, jímž se zaměstnavatel při skončení pracovního poměru zavazuje v dohodě o rozvázání pracovního poměru, že „ke dni skončení pracovního poměru vypořádá veškeré vzájemné nároky“ vyplývající z dohody o konkurenční doložce, nevyplyvají z takového smluvního ujednání pro zaměstnavatele žádné povinnosti, neboť zaměstnanci ještě právo (tedy ani nárok) na poskytnutí přiměřeného finančního vyrovnání nevzniklo“;

♦ po rekodifikaci soukromého práva právní úprava znovu výkon obchodního vedení společnosti na základě pracovníprávních vztahů

neumožňuje, což má za následek, že uvedené pracovníprávní vztahy „nemohou být nadále naplňovány, neboť zde není sjednáný druh práce, který může být vykonáván jako závislá práce v základním pracovníprávním vztahu. Na samotné existenci těchto pracovníprávních vztahů, jakož i na právech a povinnostech, které do té doby na jejich základě vznikly, však nová právní úprava nic nezměnila“;

♦ napadený rozsudek odvolacího soudu (mimo jiné) závisí na vyřešení otázky, zda je třeba k platnému sjednání konkurenční doložky s takovým zaměstnancem předchozího souhlasu příslušného orgánu zaměstnavatele. Tuto otázku vyřešil soud tak, že „se zaměstnancem, který současně vykonává funkci (člena) statutárního orgánu obchodní společnosti, která je zaměstnavatelem, lze sjednat konkurenční doložku; práva a povinnosti, které v takovém případě pro zaměstnance a zaměstnavatele vyplývají z konkurenční doložky, neodpovídají právům a povinnostem fyzické osoby – statutárního orgánu (jeho člena) a obchodní společnosti ze zákazu konkurence (srov. § 65, 84, 99, 136 a 196 obch. zák.).“ Zároveň uvedl, že platnost takového pracovníprávního jednání (dříve úkonu) se posuzuje samostatně, a to primárně podle zákoníku práce za subsidiárního použití občanského zákoníku, popřípadě obchodního zákoníku. Zákoník práce ve znění do 31. 12. 2013 mimo jiné stanovil v § 19 písm. g), že soud „přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního úkonu, k němuž nebyl udělen předepsaný souhlas příslušného orgánu v případech, kdy to stanoví výslovně zákoník práce anebo zvláštní zákon...“ Nejvyšší soud na základě jazykového vyjádření ustanovení § 66d odst. 3 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013 došel k závěru, že toto ustanovení nestanoví neplatnost „vymezených pracovníprávních úkonů uzavřených se zaměstnancem obchodní společnosti vykonávajícím činnosti spadající pod obchodní vedení společnosti, který je současně statutárním orgá-

nem společnosti nebo jeho členem, k nimž nebyl udělen předepsaný souhlas příslušného orgánu...“, neboť toto ustanovení pouze „upravuje, kdo činí v pracovníprávních vztazích u zaměstnavatele, který je obchodní společností, právní úkony, jimiž se sjednává nebo určuje mzda za práci konanou v pracovním poměru a odměna za práci vykonanou na základě dohod“ o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Názor autorky článku

Jelikož k danému případu neznám veškeré skutkové okolnosti, nemusí být níže uvedené poznámky přílišné pro daný případ, případně mohou být zavádějící.

S názorem Nejvyššího soudu ohledně přednostní aplikace § 19 odst. 3 zákoníku práce ve znění účinném do 31. 12. 2013 při posouzení platnosti konkurenční doložky a výkladem účelu § 66d odst. 3 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013 (jako ustanovení, které upravuje, kdo činí za společnost pracovníprávní jednání, jimiž se sjednává mzda nebo odměna z dohod členům statutárních orgánů) lze poměrně věcně polemizovat. Je asi spravedlivé, aby byl dodržen princip rovného zacházení se zaměstnanci, a to zejména v základních otázkách, jakými je bezesporu i platnost právních jednání. Nicméně, dle mého názoru právní úprava obecně nepočítá s tím, aby valná hromada, jediný společník (akcionář) nebo dozorčí rada zastupovali obchodní společnost v pracovníprávních vztazích, jak dovozuje Nejvyšší soud, byť znění § 66d odst. 3 obchodního zákoníku práce bylo zavádějící a kritizováno v době jeho přijetí.

V otázkě výkladu „mzda či odměna z dohod“ bych se přiklonila k teleologickému výkladu, který zaujaly soudy nižších stupňů. Uvedený pojem by se měl vykládat v kontextu § 66 odst. 3 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013⁴⁾ a ve smyslu této právní úpravy, která měla řešit problematiku „poskytování plnění

Bude-li smlouva o výkonu funkce a odměňování schvalovat dozorčí rada, vyvstanou interpretační problémy. ZOK totiž výslovně nestanoví pro chybějící souhlas dozorčí rady neplatnost takového ujednání.

3) Citace z Rozhodnutí.

4) § 66 odst. 3 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013: „Jakékoliv plnění společnosti ve prospěch osoby, jež je orgánem společnosti nebo jeho členem, na které neplatí právo z právního předpisu nebo z vnitřního předpisu, lze poskytnout pouze se souhlasem valné hromady, nebo je-li přiznáno ve smlouvě o výkonu funkce. Společnost plnění neposkytne, jestliže výkon funkce zjevně přispěl k nepříznivým hospodářským výsledkům společnosti, anebo při zaviněném porušení právní povinnosti v souvislosti s výkonem funkce.“

společností osobám v orgánech společnosti v případech, kdy právo na plnění neplyne přímo z právního předpisu⁵, a která měla zabránit poskytování tzv. „zlatých padáků“. Tj. pojem „mzda či odměna z dohod“ by měl být vykládán jako „plnění plynoucí z pracovněprávního vztahu nad rámec zákona“, případně i vnitřního předpisu (byť v dané době nevyžadoval souhlas orgánu, jenž schvaloval smlouvy o výkonu funkce a členové statutárního orgánu si je *de facto* schvalovali sami, ale který by měl být aspoň u zaměstnavatele vyhlášen, viz § 305 zákoníku práce). Pod tento širší teleologický výklad by se tak vešlo právě i plnění z konkurenční doložky, resp. sama konkurenční doložka.

Konkurenční doložka je velice specifická, neboť je možné ji uplatnit u omezeného okruhu zaměstnanců a k jejímu vzniku je třeba souhlasu obou účastníků pracovněprávního vztahu. V daném případě bylo plnění sjednáno ve výši dvojnásobku zákonného minima (nelze však vyloučit, že jeho výše byla přiměřená povaze závazku s ohledem na informace, se kterými zaměstnanec vešel do styku u zaměstnavatele). Z Rozhodnutí neplyne, kdo mohl s generálním ředitelem takovou konkurenční dohodu v rámci zaměstnavatele uzavřít. To však v řízení nebylo namítáno s výjimkou konfliktu zájmů. Nelze tedy vyloučit, že se mohlo jednat o exces, z kterého by zaměstnavatel nebyl vázán, neboť lze předpokládat, že generální ředitel a předseda představenstva mohl vědět, že personální náměstek by neměl k uzavření konkurenční dohody s vrcholovým manažerem případně dostatek oprávnění.⁶ V úvahu by přicházelo i zkoumat, zda by případný pokyn generálního ředitele personálnímu náměstkovu nebylo možné posoudit jako jednání jsoucí

v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele a případně jako jednání obcházející zákon a porušující jednu ze základních zásad pracovněprávních vztahů, což by mohlo způsobit absolutní neplatnost takového ujednání. Nicméně takto soudy situaci neposoudily.

Jsem toho názoru, že orgán, který odpovídá za volbu člena statutárního orgánu, by měl mít povědomí o všem, co se takové osobě vyplácí, a to i v pracovním poměru, zvláště pokud se jedná o plnění, která automaticky neplynou z právní úpravy anebo nejsou automaticky poskytována všem zaměstnancům. V daném případě peněžité vyrovnání z konkurenční doložky včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění mělo dokonce dosahovat výše několika milionů korun. Podmínky konkurenční doložky by tak měla projednat a schválit dozorčí rada, a byť sama nebyla způsobilá tuto dohodu uzavřít, měla pověřit (být by se jednalo o pověření *sui generis*) personálního náměstka generálního ředitele, případně představenstvo k uzavření takovéto dohody.

Konkurenční doložka a odměňování při dovoleném souběhu po 1. 1. 2014

Ačkoliv to právní úprava výslovně nestanoví, je zastáván většinový názor (podepřený i rozhodovací praxí včetně citovaného Rozhodnutí), že od 1. 1. 2014 není možné, aby člen statutárního orgánu obchodní společnosti zároveň vykonával v pracovněprávním vztahu činnosti patřící do obchodního vedení pro stejnou společnost. Činnosti nepatřící do obchodního vedení mohou být vykonávány i v rámci pracovněprávního vztahu mezi společností a členem jejího statutárního orgánu.

Je pravděpodobné, že principy Rozhodnutí budou soudy apliko-

vat i po 1. 1. 2014, tj. především v tom, že pracovněprávní vztah a obchodněprávní vztah při výkonu funkce člena statutárního orgánu se budou posuzovat samostatně a konkurenční doložku bude možné v takovémto pracovněprávním vztahu uzavřít i nadále.

Nová právní úprava řeší otázku odměňování členů statutárních orgánů včetně případného odměňování v pracovněprávních vztazích podrobněji. Na základě § 61 odst. 3 ve spojení s § 61 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“) platí, že při určení mzdy a poskytování jiných plnění zaměstnanci, který je současně i členem statutárního orgánu společnosti, se vyžaduje schválení orgánu obchodní korporace, do jehož působnosti náleží schvalování smlouvy o výkonu funkce, a vyjádření kontrolního orgánu, byl-li zřízen; ledaže na plnění plyné nárok z právního předpisu nebo vnitřního předpisu schváleného orgánem, který též schvaluje smlouvu o výkonu funkce. Naopak zákoník práce ve znění účinném od 1. 1. 2014 zachovává stejný princip absolutní neplatnosti právního jednání, ke kterému nebyl udělen souhlas příslušného orgánu.⁷

Nová právní úprava se tak odlišuje od § 66d obchodního zákoníku:

- ♦ v rozsahu plnění, které má být schvalováno příslušným orgánem (nově je to „mzda a jiné plnění poskytované zaměstnanci“), a také
- ♦ ve výslovném stanovení neplatnosti takového jednání bez souhlasu, a to konkrétně v § 48 ZOK, jenž však dopadá na chybějící souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace.⁸

Co se týče rozsahu schvalovaného plnění – „mzda a jiné plnění poskytované zaměstnanci“ je podstatně širší. Nicméně i zde se může vyskytnout interpretační problém ▶

Bohužel ani po rekodifikaci soukromého práva není situace kolem dovoleného souběhu křížově čistá a otevírá se široké interpretační pole.

5) Viz bod 54 důvodové zprávy k zákonu 370/2000 Sb.

6) Pokud by uzavřel za zaměstnavatele konkurenční doložku zaměstnanec, který k tomu neměl oprávnění, bylo by nutné zkoumat, zda o tom generální ředitel nemohl vědět (§ 15 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013), případně zda zájmy osoby jednající za zaměstnavatele nebyly v rozporu se zájmy zaměstnavatele (§ 22 odst. 1 zákona 10/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013). Pokud bychom se ztotožnili s výše uvedeným širším výkladem pojmu mzda a odměna z dohod, tak by v souladu s výše zmíněným názorem Nejvyššího soudu bylo stanoveno, kdo mohl jednat za zaměstnavatele v takové věci, a to tedy zpravidla nejvyšší orgán zaměstnavatele, což by v praxi znamenalo, že tento orgán by měl věc projednat a pověřit statutární orgán či určitého zaměstnance k učinění takového právního jednání.

7) Podle § 19 odst. 1 zákoníku práce ve znění účinném od 1. 1. 2014 platí, že „s[S]oud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, k němuž nebyl udělen předepsaný souhlas příslušného orgánu, v případech, kdy to stanoví výslovně tento zákon anebo zvláštní zákon“.

8) Blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 48 [Neplatnost právního jednání]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, ČILČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 144. ISBN 978-80-7400-540-4.

► ohledně peněžitého vyrovnání z konkurenční doložky, které je poskytované již bývalému zaměstnanci za plnění závazku po skončení pracovněprávního vztahu. Jelikož je konkurenční doložka schopna zdatně sekundovat „zlatým padákům“ a je to čistě pracovněprávní institut, doufám, že soudy budou respektovat účel této právní úpravy a výkladem vztáhnou nutnost souhlasu i na plnění z konkurenční doložky. Obecně by mělo platit, že jakékoliv plnění pro zaměstnance a zároveň člena statutárního orgánu poskytované nad rámec zákona či vnitřního předpisu, které neschválí orgán schvalující smlouvu o výkonu funkce, bude muset být tímto orgánem schváleno. Jedná se především o mzdu nad rámec zaručené mzdy, podmínky vyplacení bonusů, příplatky, dovolenou a cestovní náhrady poskytované nad rámec minimální zákonné výše, zvýšené (smluvní) odstupné, tzv. „sick days“, poskytnutí služebního auta k soukromým účelům, plnění z konkurenční doložky atd.

Ustanovení § 48 ZOK sice výslovně stanoví neplatnost právního jednání, k němuž nedal souhlas nejvyšší orgán, avšak jedná se o neplatnost relativní, které je třeba se ve stanovené lhůtě dovolat. Nicméně nevidím důvod, aby v případě, kdy se oprávněná osoba (obchodní společnost) dovolá včas neplatnosti, nebylo jednání, na základě kterého má být poskytnuto plnění a ke kterému nebyl dán souhlas jediného společníka, případně valné hromady jako nejvyššího orgánu kapitálové společnosti, prohlášeno za neplatné. Byť zde bude modifikace, že soud nepřihlédne k chybějícímu souhlasu automaticky, jak stanoví § 19 odst. 1 zákoníku práce, ale pouze v případě, že námitku vznese oprávněná osoba. Výklad, který by § 48 ZOK nepovažoval za naplnění podmínky stanovené v § 19 odst. 1 zákoníku práce, bych považovala za naprosto formalistické.

Pokud strany trvají na uplatnění souběhu, pak by právní jednání, kterými se zakládají nad rámec zákona práva zaměstnanců, kteří jsou zároveň členy statutárního orgánu, vázala výslovně svou účinností na schválení orgánem, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce.

ký. Navíc i komentářová literatura připouští, že neplatnost podle § 48 ZOK nemusí být vždy jen relativní.⁹

Další interpretační problémy vystanou, bude-li smlouvu o výkonu funkce a odměňování schvalovat dozorčí rada. ZOK výslovně nestanoví pro chybějící souhlas dozorčí rady neplatnost takového ujednání. Dovožovat v dané situaci, že chybějící souhlas dozorčí rady bude posuzován v režimu § 48 ZOK, by bylo možné, pokud by byl přijat výklad, že ZOK primárně vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu u smlouvy o výkonu funkce a poskytování plnění u kapitálových společností (viz §§ 59 odst. 2 a 61 ZOK), nicméně § 438 ZOK umožňuje tuto působnost svěřit dozorčí radě, a proto by se na takové schválení dozorčí rady hledělo jako na schválení nejvyšším orgánem. Nicméně si nedovolím předjímat budoucí rozhodnutí soudů. Jinak bude nutné řešit nedostatek souhlasu dozorčí rady v režimu § 49 ZOK. V takovém případě soudy pravděpodobně posoudí situaci stejně jako v případě Rozhodnutí.

V neposlední řadě můžeme narazit na problematické ochranné ustanovení § 19 odst. 3 zákoníku práce ve znění účinném od 1. 1. 2014, které stanoví, že „(N) eplatnost právního jednání nemůže být zaměstnanci na újmu, nezpůsobil-li neplatnost výlučně sám“. Mám za to, že bude-li obchodní společnost plnit takovému zaměstnanci bez souhlasu nejvyššího orgánu (v případě potřeby souhlasu dozorčí rady je situace více nejasná), avšak tento nedostatek nelze přičítat pouze zaměstnanci, nebude zaměstnanec povinen vrátit plnění.¹⁰ Pokud se však obchodní společnost dovolá neplatnosti právního jednání, na základě kterého má plnit, před počátkem plnění a zaměstnanec plnění neposkytne, „nemůže zaměstnanec z něho požadovat plnění (které mu dosud nebylo poskytnuto), i když

jeho neplatnost nezpůsobil výlučně sám“.¹¹ Předchozí věta však nemusí platit pro situaci, kdy smlouvu o výkonu funkce a odměňování bude schvalovat dozorčí rada.

Bohužel ani po rekodifikaci soukromého práva není situace kolem dovoleného souběhu křišťálově čistá a otevírá se široké interpretační pole zejména v oblasti poskytování plnění v rámci pracovněprávních vztahů členům statutárních orgánů. Proto se přikláním k variantě, aby se souběh nepoužíval.

Pokud však strany trvají na jeho uplatnění, pak doporučuji, aby právní jednání, kterými se zakládají práva zaměstnanců, kteří jsou zároveň členy statutárního orgánu, nad rámec zákona, vázala výslovně svou účinností na schválení orgánem, který schvaluje tomuto členovi smlouvu o výkonu funkce. Byť samozřejmě odložení účinnosti není všespasitelné.

Pokud dojde k výplatě částek neschválených příslušnými orgány, je třeba zjišťovat, zda osoby, které za zaměstnavatele učinily právní jednání, na základě kterého vznikl nárok na plnění ze strany zaměstnavatele, neporušily své povinnosti, včetně případného jednání v rozporu s interními předpisy zaměstnavatele. A případně uplatnit nároky z odpovědnosti takových osob, které nejednaly řádně. ♦

9) „Neplatnost podle § 48 tedy bude zpravidla neplatností relativní, nicméně není zcela vyloučena možnost aplikace § 588 ObčZ, budou-li naplněny zákonné předpoklady pro neplatnost absolutní.“ (ŠTENGLOVÁ, Ivana, ILAVEL, Bohumil. § 48 [Neplatnost právního jednání]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUČIN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 144. ISBN 978-80-7400-540-4.)

10) Blíže viz komentář k § 19, bod VI., 4., písm. b) In: BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír, BĚLINA, Tomáš, BOGNÁROVÁ, Věra, DOLEŽÍLEK, Jiří, NOVOTNÝ, Zdeněk, PICHRT, Jan, PUTNA, Mojmír, ROTHOVÁ, Eva, STÁDNÍK, Jaroslav, ŠTEFKO, Martin. Zákoník práce. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 112. ISBN 978-80-7400-290-8.

11) Cit. komentář k § 19, bod VI., 4., písm. b) In: BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír, BĚLINA, Tomáš, BOGNÁROVÁ, Věra, DOLEŽÍLEK, Jiří, NOVOTNÝ, Zdeněk, PICHRT, Jan, PUTNA, Mojmír, ROTHOVÁ, Eva, STÁDNÍK, Jaroslav, ŠTEFKO, Martin. Zákoník práce. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 112. ISBN 978-80-7400-290-8.

♦ **Wolters Kluwer** vydali očekávanou publikaci **Právo informačních technologií** autorského kolektivu vedeného Radimem Polčákem. Kniha se věnuje nejdůležitějším tématům současného práva informačních technologií. S výjimkou první kapitoly věnované pojmu a metodě práva informačních technologií se příliš nezaměřuje na obecné otázky, ale naopak cílí na konkrétní problémy. Kniha se tedy postupně zaměřuje kromě metody práva informačních technologií na místní působnost práva na internetu, odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti, práva k datům a softwaru, elektronické dokumenty, doménová jména, data veřejného sektoru, ochranu soukromí a osobních údajů, regulaci elektronických komunikací a v závěru také na kyberbezpečnost a kyberkriminalitu.

♦ Další novinkou ve Wolters Kluwer je publikace Martina Šolce s názvem **Právo, etika a kmenové buňky**. Výzkum kmenových buněk je jednou z nejslibnějších oblastí moderní biomedicíny. Pohled na tento výzkum nemůže být kompletní bez propojení biologické, etické a právní perspektivy. Tato publikace je uceleným analytickým přehledem všech uvedených aspektů. Nejprve představuje biologické základy lékařského využití kmenových buněk a podstatu etické diskuse o přípustnosti daného

výzkumu. Stěžejní část knihy je následně věnována relevantní právní úpravě. Analyzovány jsou příslušné mezinárodní dokumenty, ustanovení evropského práva a zejména české právo včetně norem ústavního práva, obecné právní úpravy klinických studií a zákona o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách. Autor se rovněž zamýšlí nad spornými otázkami právní odpovědnosti za újmu vzniklou při provádění klinické studie nebo právní povahy lidských embryí *in vitro*. Kniha je určena nejen odborníkům v oblasti práva, medicíny, biologie a etiky, ale každému, kdo má o pojednávání problematiky zájem. Klade si za cíl provázet čtenáře tématem tak, aby získal stěžejní informace o všech podstatných problémech a inspiraci pro jejich promýšlení.

♦ Nakladatelství C. H. Beck vydalo v edici Praktická knihovna publikaci **Realitní právo** s podtitulem **Nemovitosti v realitní praxi** Vladimíra Syručka a Vencislava Sabotinova. Autorský kolektiv tvoří široká základna špičkových odborníků zahrnující soudce Nejvyššího soudu, advokáty, soudní znalce, daňové poradce, rozhodce, vysokoškolské pedagogy a spolu tvůrce právních norem, obchodníky a mediátory. Publikace je zcela ojedinělým počinem nejen na poli „realitního“ práva, ale rovněž svým záměrem a rozsahem. Vzala si

totiž za cíl zmapovat nemovitosti a reality ze všech úhlů – od účastníků jednání přes typické i netypické smlouvy, veřejné seznamy, ochranu práv, spory, exekuci a insolvenční až po finance a daně.

♦ Další z novinek Becku je publikace Barbory Vlachové **Vyvlastnění a ochrana investic**, která se zabývá ochranou a podporou zahraničních investic v kontextu vyvlastnění. Aktuálností tématu nahrává zejména vzrůstající počet investičních sporů mezi státy a zahraničními investory. Text čtenáře seznamuje se dvěma typy přístupů k odlišení zásahu do majetku investora. První vnímá problém především ze strany státu a jeho užitku z provedeného opatření, druhý naopak posuzuje situaci z hlediska investora, kdy stěžejní roli hraje efekt opatření státu na investici.

♦ V nakladatelství Leges vyšla monografie Jana Vlachého s názvem **Corporate Finance**. Rozvíjí problematiku podnikových financí od základních teoretických východisek po systematický a hodnotově zaměřený rámec vhodný pro řešení různých problémů podnikové praxe. Autor přitom vychází z důkladného výzkumu a rozsáhlé odborné i akademické praxe. Publikace tak nabízí univerzální pohled bez národní lokalizace, přičemž uvádí a porovnává podstatné rozdíly v terminologii, zvyklostech a institucionálním rámci. ♦

Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada

K dispozici také jako knihovna v ASPI

NOVINKY V KOMENTÁŘOVÉ ŘADĚ

Zákon o poštovních službách

Komentář

Lukáš Buzek

Zákon o státním podniku Komentář

Jan Dědič, Jana Guričová,
Josef Kříž, Jan Lasák, Jakub Porod

Objednávejte na www.wolterskluwer.cz/obchod

Znemožnění realizace práva na pietu jako zásah do osobnostních práv

Na veřejného ochránce práv se v uplynulém roce obrátilo několik osob se stížností na jednání pozůstalých vypravujících pohřeb, kteří brání uctění památky zemřelého tím, že jeho zpopelněné ostatky uloží mimo veřejné pohřebiště. Stěžovatelé se pak oprávněně ptají, jak se lze proti takovému neetickému jednání bránit.

Zákon o pohřebnictví

Zákon o pohřebnictví¹ upravuje dva možné způsoby pohřbení, a to buď uložením lidských pozůstatků do hrobu či hrobky na veřejném pohřebišti, nebo zpopelněním lidských pozůstatků v krematoriu. Jedním či druhým způsobem je z hlediska nutnosti pohřbení zákon o pohřebnictví naplněn.²

Ochránce se například zabýval stížností pozůstalého syna, jehož

matka zemřela a její nový manžel od doby pohřbu odmítá uložit urnu do hrobu na veřejném pohřebišti, a zamezuje tak v přístupu k urně pozůstalým. Urna měla být uložena ve staré selské usedlosti v horské vesnici a syn i další příbuzní ani v den *Památky zesnulých* nemohou památku zemřelé důstojně uctít, neboť se k urně nemohou dostat.

Zákon o pohřebnictví neukládá vypraviteli pohřbu povinnost uložit

urnu na veřejném pohřebišti, s výjimkou těch případů, kdy pohřeb zajišťuje obec jako tzv. sociální pohřeb nebo případu, kdy si urnu v zákonem stanovené lhůtě u provozovatele krematoria nikdo nevyzvedne. V praxi se lze setkat s případy, kdy se pozůstalí neshodnou na způsobu pohřbu a místu uložení urny s ostatky zemřelého. Zejména jde o případy zemřelých, kteří byli rozvedeni nebo žili s druhem či družkou. Z toho někdy plynou spory mezi příbuznými, kdy si pozůstalí nechají po křesťanském obřadu urnu doma, žádné hrobové místo či místo v kolumbáriu nepronajmou a ostatním příbuzným, známým, přátelům tím *de facto* znemožní uctění památky zesnulých. Každý případ je však třeba posuzovat individuálně, včetně zohlednění toho, zda k uložení urny s popelem mimo veřejné pohřebiště došlo ve zlé vůli, nebo po dohodě či s vědomím ostatních pozůstalých.³

Obecně platí, že urnu se zpopelněnými ostatky vydává pohřební služba, resp. krematorium, tomu, kdo sjednal smlouvu o obstarání

1) Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2) http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stranoviska/Sbornik_Pohrebnictvi.pdf, více viz Kap. II. Otázky a odpovědi, I. Kde je dovoleno pohřbívat?, str. 9

3) <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4064>

pohřbu (kremace).⁴ Tato osoba pak rozhoduje o tom, kde urnu uloží a zpravidla se rak děje na základě dohody pozůstalých. Nárok na vydání urny má proto ten, kdo u pohřební služby sjednal pohřbení.

Ochrana osobnostních práv

Základní právní úpravu nakládání s lidským tělem pro případ smrti obsahuje občanský zákoník,⁵ který oproti předchozí právní úpravě zcela zásadním způsobem upravil postmortální ochranu lidského těla a do právního řádu zakotvil klíčové právo každého člověka rozhodnout o způsobu pohřbení. Podle § 113 odst. 1 občanského zákoníku má člověk právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem.

Podle § 114 odst. 1 občanského zákoníku, platí, že člověk je oprávněn rozhodnout, jaký má mít pohřeb. Nezanechá-li o tom výslovné rozhodnutí, rozhodne o jeho pohřbu manžel zemřelého a není-li ho, děti zemřelého; není-li jich, pak rozhodnou rodiče a není-li jich, sourozenci zemřelého; nežijí-li, pak rozhodnou jejich děti a není-li ani jich, pak kterákoli z osob blízkých; není-li žádná z těchto osob, pak rozhodne obec, na jejímž území člověk zemřel.

Podle § 82 občanského zákoníku platí, že člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek. Po smrti člověka se může ochrana jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých. Ochrany osobnostních práv se lze domáhat podáním žaloby u příslušného soudu.

Judikatura soudů

Ochranou piety zemřelého a pozůstalých se opakovaně zabýval Nejvyšší soud České republiky (dále jen *Nejvyšší soud*). Zmínit lze například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2782/2007,⁶ který se týkal případu,

kdy žalovaný, přestože mu žalobkyně písemně sdělila úmrtí jejího syna, když z přípisu jasně vyplýval i její zájem o vyklizení jeho bytu, nemožnil žalobkyni tento záměr uskutečnit a byt byl vyklizen postupem obvyklým u bytů osob zcela osamělých. Žalobkyně jako pozůstalá matka neměla možnost sama rozhodnout o tom, které věci ze synovy pozůstalosti si ponechá na památku a které odstraní. Žalovaný zapřičinil, že žalobkyně zjistila způsobem pro ni traumatizujícím, jak skončily věci, které její syn za života užíval, což znásobilo její duševní utrpení ze smrti syna. V rozsudku Nejvyššího soudu se uvádí, že znemožnění realizace práva na pietu je zásahem do soukromí, který podle okolností může odůvodnit potřebu ochrany pozůstalé fyzické osoby podle ustanovení § 11 a násl. občanského zákoníku.⁷

Zmínit lze rovněž rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, 30 Cdo 3361/2007,⁸ kde je řečeno, že přes smrt fyzické osoby pravidelně dále u osob jí nejbližších přetrvávají vytvořená a prožívaná rodinná pouta ve formě piety, resp. kultu, přičemž jejich význam pro prakticky každou pozůstalou fyzickou osobu je nepopíratelný. Proto necitlivý neoprávněný zásah proti této chráněné sféře fyzické osoby představovaný znemožněním realizace práva na pietu je zásahem do soukromí, který podle okolností může odůvodnit potřebu ochrany pozůstalé fyzické osoby podle ustanovení § 11 násl. občanského zákoníku. Je-li pak necitlivým a neoprávněným zásahem současně např. znevažena samotná zemřelá fyzická osoba, pak přistupuje i možnost postmortální ochrany této osoby podle § 15 odst. 1 občanského zákoníku.

Opomenout nelze náleze Ústavního soudu ze dne 7. 1. 2009, sp. zn. I. ÚS 2477/08,⁹ kde se uvádí, že nepochybnou součástí práva na rodinný život je i vztah žijícího člena rodiny

Výjimkou nejsou ani případy, kdy vypravitel pohřbu záměrně neoznámí některým pozůstalým místo a čas konání pohřebního obřadu, případně je z účasti na obřadu za asistence ochranné služby vyloučí.

k jeho zesnulým předkům, jehož typickým a sociálně doložitelným obsahem je respekt k památce předků, případně požadavek pietního zacházení s předky. Přitom platí, že o způsobech nakládání s mrtvými, o tom, v jaké formě a na jakém místě jsou jejich ostatky uloženy, má právo rozhodovat sám jednorlivec. Zvláštní pouto jednotlivce se proto neváže pouze k mrtvým předkům, ale rovněž i k místu jejich „posledního spočinutí“, které si zvolili a vlastními prostředky zbudovali. Tento pietní respekt se proto týká nejen mrtvých samotných, ale též pietního místa. Pietní a emocionální vztah k tomuto místu může být v takovém případě dokonce silnější než vlastnický vztah k tomuto místu.

V souvislosti s výše uvedeným lze zmínit případ, kdy se žalobkyně domáhala podání informace o místě uložení urny s ostatky jejích rodičů a náhrady nemajetkové újmy v penězích. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 23 C 241/2008, bylo žalovanému uloženo doručit žalobkyni písemné sdělení týkající se uložení ostatků zemřelých rodičů žalobkyně, doručit žalobkyni písemnou omluvu a zaplatit žalobkyni částku 100.000,- Kč z titulu náhrady nemajetkové újmy v penězích ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku.¹⁰ Případem se následně v řízení o dovolání žalovaného zabýval také Nejvyšší soud, a to v souvislosti s žalobou na obnovu řízení, kdy žalovaný spálil důvody obnovy řízení v tom, že dodatečně zjistil, kde se nacházejí urny s ostatky rodičů žalobkyně, a tak získal důkaz, který nemohl předložit v původním řízení. Nejvyšší soud dovolání žalovaného usnesením ze dne 6. 11. 2014, sp. zn. 30 Cdo 241/2014,¹¹ odmítl.

Nejvyšší soud odmítnutí dovolání zdůvodnil tak, že v daném případě odvolací soud v napadeném rozhodnutí příslušně vysvětlil, že

4) Podle § 14 odst. 3 písm. h) zákona o pohřebnictví.

Provozovatel krematoria je povinen vyzvat k převzetí a předat urnu s lidskými ostatky vypraviteli pohřbu nebo provozovateli pohřební služby způsobem a ve lhůtě stanovené řádem krematoria; pokud vypravitel pohřbu nebo provozovatel pohřební služby do 12 měsíců ode dne zpopelnění urny od provozovatele krematoria nepřevzme, je provozovatel krematoria povinen lidské ostatky uložit do společného hrobu na veřejném pohřebišti.

5) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

6) http://www.usoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/183335277A5AF5F6C1257A4E006AD8L2?openDocument&IHighlight=0,

7) Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

8) http://www.usoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/10E566B4D49D6267C1257A4E006A49B8?openDocument&Highlight=0,

9) <http://nals.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=60948&pos=1&cnt=1&typ=result>

10) Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

11) http://www.usoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/130B88C9FCBA51E1C1257D11004B478F?openDocument&IHighlight=0,

► skutečnosti, které žalovaný údajně zjistil po skončení původního řízení, nemohou pro něj přivodit příznivější rozhodnutí ve věci, a proto již bylo nadbytečné, aby se zabýval otázkou, zda žalovaný mohl důkaz v tomto původním řízení použít. Ani takto by důvody podaného dovolání nebyly způsobily závěry odvolacího soudu vyvrátit. Jestliže tedy v souzené věci nebyly shledány předpoklady přípustnosti shledání, Nejvyšší soud toto dovolání, aniž nařizoval jednání, jako nepřipustné odmítl.

Pro úplnost je třeba doplnit, že v dané věci byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud usnesením ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. III. ÚS 2854/14,¹² odmítl. V odůvodnění Ústavní soud mimo jiné zmínil, že v rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 6. 2009, č. j. 23 C 241/2008-45, bylo uvedeno, že zásah do osobnostních práv trvá, neboť žalobkyně nemá informace o způsobu nakládání s předmětnými ostatky, a nemůže tak vykonávat „právo na pietu k místu posledního odpočinku“; pokud by přitom stěžovatel potřebné údaje sdělil, mohly by být následky podle krajského soudu (v tomto směru) odčiněny. Již v původním řízení tedy byla brána do úvahy i možnost, že stěžovatel ostatky v budoucnu vydá (a tedy že je nezlikvidoval), a to nejen např. sdělením místa rozsypu, nýbrž i předáním ostatků v urnách. Z obou citovaných rozsudků je zároveň patrné, že zásahem do práv žalobkyně nebylo jen samotné stěžovatelovo zacházení s danými ostatky, ale zejména jeho právně a lidsky zcela nepřijatelné chování vůči žalobkyni, když ji odmítal sdělit, kde jsou ostatky uloženy, čímž spolu se svými urážlivými a necitlivými výroky způsobil, že žalobkyně musela vyhledat odbornou pomoc psychologa. I kdyby tedy stěžovatel ve skutečnosti zničil jiné ostatky (či žádné), na jeho neúspěchu ve věci by to nic nezměnilo.

Dále lze zmínit rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 30 Cdo 2202/2017-329,¹³ který se týkal sporu o ochranu osobnosti, kdy se žalobci, kteří byli

Dotčená osoba se může v rámci ochrany osobnostních práv domáhat například podání informace, kde jsou uloženy ostatky zemřelého, anebo náhrady nemajetkové újmy za to, že se nemohla zúčastnit pohřebního obřadu.

zletilými dětmi zemřelého, žalobou na ochranu osobnosti domáhali proti pozůstalé manželce zemřelého písemné omluvy a náhrady nemajetkové újmy ve výši 50.000,- Kč pro každého z nich. V žalobě uvedli, že žalovaná vypravila pohřeb manžela, avšak žalobce o datu konání neinformovala a neinformovala je ani o datu rozptýlu jeho popela, ač žalobci měli o tyto informace zájem. V daném případě Okresní soud v Pardubicích rozsudkem ze dne 8. 6. 2016, č. j. 5 C 246/2015-274, uložil žalované povinnost uveřejnit na své náklady inzerát v Pardubickém deníku a současně poslat k rukám obou žalobců omluvu obojí ve stejném znění obsažené v tomto výroku, současně uložil žalované povinnost zaplatit každému z žalobců 50 000 Kč. Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Podle Nejvyššího soudu ustanovení § 114 občanského zákoníku dále rozvíjí oprávnění obsažené v § 113 odst. 1 občanského zákoníku, přičemž zakotvuje ve vztahu k vůli člověka (pro případy nebyla-li projevována) subsidiární oprávnění v posloupenosti výslovně uvedených osob rozhodnout o pohřbu zemřelého (jde v podstatě o rozhodnutí o celkové organizaci pohřbu, včetně např. určení okruhu jeho účastníků).

Zákon zde světuje vůdčí úlohu manželovi zemřelého (v případě, že žije), který je tak v prvé řadě povolan rozhodnout v této záležitosti. Nelze však pominout, že výkon tohoto práva se může dostat do případné kolize s již výše zmíněným právem na pietu např. ostatních osob. Proto je dle Nejvyššího soudu nezbytné i v těchto případech proporcionálně poměřovat tato práva s ohledem na okolnosti každého konkrétního případu. Ve vypjatých případech (jako se to naznačuje např. i v projednávané věci) přitom jako zákonná pomůcka poslouží případně i aplikace ustanovení § 8 občanského zákoníku, podle něhož zneužití práva nepožívá právní ochrany. Takovéto zneužití práva může být spatřováno např. právě v tom, pokud by osoba oprávněná

rozhodnout o pohřbu zemřelého člověka objektivně neopodstatněně, resp. svévolně, znemožnila osobám oprávněně uplatňujícím své právo na pietu zúčastnit se pohřbu zemřelého člověka.

Nejvyšší soud uzavřel, že oprávnění osob, jejichž výčet obsahuje ustanovení § 114 odst. 1 věta druhá občanského zákoníku, nelze posuzovat jako absolutní právo umožňující takovýmto osobám bez objektivně seznatého důvodu vyloučit další osoby, jimž ve smyslu § 81 občanského zákoníku svědčí právo na pietu, z možnosti účastnit se pohřbu jím blízkého zemřelého člověka, vzdát mu tak úctu a současně mimo jiné i dát tak průchod svým legitimním citům ve vztahu k němu.

Zabránění účasti na pohřbu takovýmto pozůstalým – byť s odkazem na zmiňované ustanovení § 114 odst. 1 věta druhá občanského zákoníku –, proto může případně být za určitých okolností konkrétního případu klasifikováno i jako zneužití práva, které ve smyslu ustanovení § 8 občanského zákoníku nepožívá právní ochrany.¹⁴ Je třeba dodat, že v souzené věci byla podána ústavní stížnost (sp. zn. I. ÚS 781/18), o které Ústavní soud zatím nerozhodl.

Závěrem lze shrnout, že ochranu proti zásahu do osobnostních práv spojených se zachováním piety k zemřelému je třeba hledat v občanském zákoníku, který zajišťuje právo člověka, jehož osobnost byla dotčena, domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek. Po smrti člověka se může ochrana jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.

Z dostupné judikatury pak vyplývá, že se dotčená osoba může v rámci ochrany osobnostních práv domáhat například podání informace, kde jsou uloženy ostatky zemřelého, aby mohla uctít jeho památku, může se domáhat náhrady nemajetkové újmy za to, že se nemohla zúčastnit pohřebního obřadu, případně se lze domáhat omluvy za nepietní jednání. ♦

12) <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=85739&pos=1&cnt=1&typ=result>

13) https://www.usoud.cz/Judikatura/Judikatura_ns.nsf/WebSearch/79C52459105EE829C12582320036896B?openDocument&Highlight=0,

14) <https://www.epravo.cz/top/clanky/neoznameni-termínu-pohřbu-jako-ucopravneny-zasah-do-osobnostnich-prav/107238.html>

RESPEKT

SPECIÁL

1918–1938

CO MÁME SPOLEČNÉHO S REPUBLIKOU,
KTERÁ VZNIKLA PŘED 100 LETY?

HISTORICKÉ UDÁLOSTI ROKU 1918 A 1938

NEJLEPŠÍ STAVBY VÝZNAMNÝCH
ARCHITEKTŮ SVÉ DOBY

ROLE ŽEN V NOVĚ VZNIKAJÍCÍM STÁTU

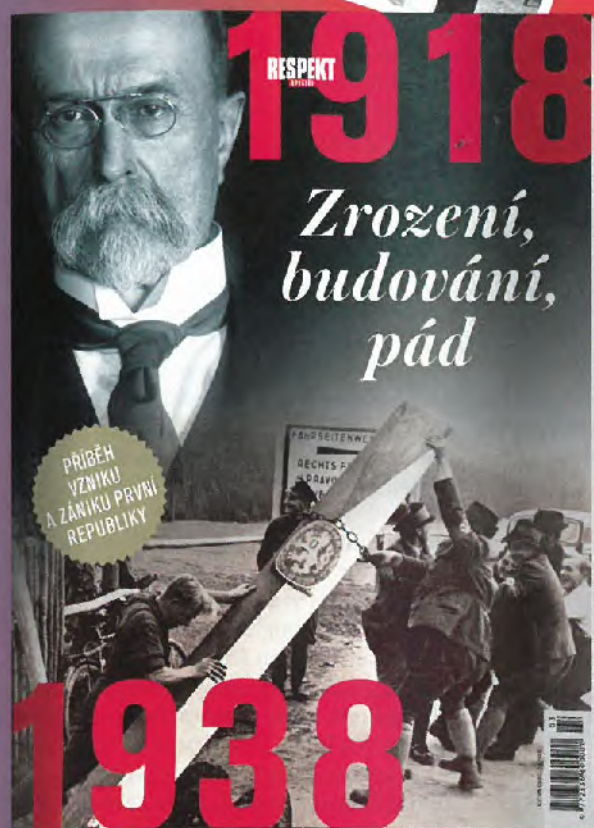

130 stran

poutavých textů
o vzniku a pádu první
republiky

jen **99 Kč**

PRÁVĚ V PRODEJI

OBJEDNÁVEJTE JEDNODUŠE PŘES SMS | SPECIÁL VÁM DORUČÍME ZDARMA AŽ DO SCHRÁNKY

Zprávu ve tvaru: **CSR JMENO PRIJMENI ULICE C.P. OBEC PSC** zašlete na číslo **902 11**

Objednací SMS jsou zpoplatněny podle běžného tarifu vašeho mobilního operátora.

Cena SMS služby včetně doručení výtisku do vaší schránky na libovolnou adresu v ČR je 99 Kč vč. DPH.

Službu technicky zajišťuje ATS Praha. Infolinka 296 363 199 v pracovní dny 8.00–17.00, www.platmobilem.cz.

**Nálezem sp. zn. Pl. ÚS 24/17 ze dne 11. 9. 2018,
rozhodlo plénum Ústavního soudu k návrhu Nejvyššího
správního soudu o zrušení ustanovení § 48 odst. 2
zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru
příslušníků bezpečnostních sborů.**

Aktuálně k omezení výdělečné činnosti příslušníků bezpečnostních sborů

Dle § 48 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů („zákon o služebním poměru“) „Příslušník nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost než službu podle tohoto zákona; toto omezení se nevztahuje na případy uvedené v § 29, 31 a § 33 písm. a) a na další činnosti stanovené interními akty vydanými řediteli bezpečnostních sborů.“

Předložení návrhu NSS

Nejvyšší správní soud („NSS“) předložil návrh¹ na zrušení § 48 odst. 2 služebního zákona v souvislosti s řízením o kasační sřížnosti žalobkyně, která byla na základě rozhodnutí ředitele Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy propuštěna ze služebního poměru příslušníka tohoto bezpečnostního sboru. Důvodem propuštění byla skutečnost,² že žalobkyně provozovala na zá-

kladě živnostenského oprávnění marginální podnikatelskou činnost spočívající ve vedení účetnictví pro společenství vlastníků jednotek, jehož členkou žalobkyně byla. Nutno dodat, že v rámci zákona o služebním poměru je výkon výdělečné činnosti v rozporu s § 48 odst. 2 téhož zákona obligatorním důvodem pro propuštění příslušníka bezpečnostního sboru ze služebního poměru. Při vypořádávání stěžejní kasační námítky žalobkyně, že nevykonávala zakázanou výdělečnou činnost, dospěl NSS mj. k závěru, že omezení výdělečné činnosti interním předpisem ředitele bezpečnostního sboru porušilo ústavní výhradu zákona pro stanovení meze základních práv a svobod.³

Posouzení Ústavního soudu

Ve vztahu k posuzovanému ustanovení služebního zákona Ústavní

soud obecně uvedl, že zákon o služebním poměru nikterak nevymezuje výjimky ze zákazu výdělečné činnosti při běžném výkonu služby. Odkazuje jen na interní akty řízení, ze kterých mohou tyto výjimky vyplývat. Dle Ústavního soudu zákon o služebním poměru nadto ani nestanovuje žádné podmínky či kritéria, na jejichž základě by měly být dané výjimky konstruovány.

Ústavní soud následně rekapituloval svoji dosavadní (pro danou věc relevantní) judikaturu, přičemž obecně shrnul,⁴ že nelze připustit nejasnou formulaci či absenci zákonných kritérií při delegaci normotvorby na orgány moci výkoné. Dle Ústavního soudu nelze ani akceptovat vymezení limitů základního práva tak, že zákon určitou činnost jen v obecné rovině zakáže či přikáže s tím, že následnými akty moci výkoné budou určovány

1) Usnesení NSS ze dne 30. 8. 2017, č. j. 6 As 176/2017 – 43.

2) Srov. § 42 odst. 1 písm. f) zákona o služebním poměru.

3) Podle článku 4 odst. 2 Listiny základních práv a svobod („Jistina“) meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou upraveny pouze zákonem.

4) Viz bod 54 Nálezu.

výjimky, a to bez jakýchkoli kritérií a mezi (resp. při jejich nedostatečném vymezení). Meze základního práva musí v základních rysech vždy vyplývat přímo ze zákona.⁵

Ústavní soud při posouzení § 48 odst. 2 zákona o služebním poměru odmítl tvrzení vlády ČR, že předmětné ustanovení ob stojí v testu racionality. Konstatoval, že požadavek zákonné úpravy mezi základního práva je formálním ústavním pravidlem, které musí platit vždy a bezvýhradně. Nelze proto posuzovat racionalitu právní úpravy, tedy zvažování nenaplnění tohoto pravidla, jako rozumný krok sledující určitý legitimní cíl.⁶

Dle Ústavního soudu je nezbytné, aby v zájmu rovnosti před zákonem při omezování základních práv a svobod konkrétní rozsah základního práva plynul přímo ze zákona a platil pro všechny subjekty totožně.⁷ Ustanovení § 48 odst. 2 služebního zákona přitom dle Ústavního soudu nezaručuje, že meze základních práv podnikání a provozování jiné hospodářské činnosti⁸ budou ve všech obdobných případech stanoveny taktéž obdobně. Jednotlivé interní akty ředitelů bezpečnostních sborů totiž mohou bez jakéhokoli rozumného důvodu tyto meze stanovovat zcela odlišně.

Výhradu zákona nelze dle Ústavního soudu obcházet tím, že se na úrovni zákona plošně omezí určité základní právo, případně se zcela znemožní jeho výkon, a následně se prostřednictvím normativních aktů moci výkonné stanovují výjimky, které rozsah základního práva opět rozšiřují, čímž fakticky jeho meze obecně stanovují.⁹ Stanovení mezi konkrétního základního práva náleží v rámci dělby moci výhradně

zákonodárci. Ústavní soud tak uzavřel, že nelze bez dalšího delegovat stanovení mezi základních práv na orgány moci výkonné. Pokud přitom obecné meze základního práva nemůže stanovovat podzákonny prováděcí předpis, tím spíše tak nemohou činit ani interní akty ředitelů bezpečnostních sborů.

Ústavní soud proto ze shora uvedených důvodů návrhu NSS vyhověl a ustanovení § 48 odst. 2 služebního zákona zrušil pro rozpor s čl. 2 odst. 3, čl. 4 odst. 1 a 2, čl. 26 odst. 2 a čl. 44 Listiny.

Derogační účinky Nálezu

Ústavní soud odložil účinky Nálezu sp. zn. Pl. ÚS 24/17 ze dne 11. 9. 2018 („Nález“) ke dni 30. 6. 2019. Učinil tak proto, aby měl zákonodárci možnost napadené usnesení formulovat ústavně konformním způsobem. Zrušením napadeného ustanovení již okamžikem zveřejnění Nálezu ve Sbírce zákonů by dle Ústavního soudu došlo k právní nejistotě ohledně existence zákazu výdělečné činnosti pro příslušníky bezpečnostních sborů.¹⁰ Takový stav by byl nežádoucí a nepřiměřený.

Ústavní soud konstatoval, že v mezidobí jsou správní soudy povinny při aplikaci § 48 odst. 2 zákona služebního poměru „poskytovat ochranu základním právům účastníků řízení a nacházet spravedlivou rovnováhu mezi zájmem na řádném výkonu služby v bezpečnostních sborech na straně jedné a právy příslušníků bezpečnostních sborů, která jsou zrušenou právní úpravou omezována, na straně druhé.“¹¹ Ve vztahu k naplnění tohoto požadavku Ústavní soud odkázal na možná hlediska, která mohou být správními soudy zvažována.

Může se jednat o posouzení, zda výdělečná činnost příslušníka bezpečnostního sboru nemůže vést ke střetu zájmů, k ohrožení dobrého jména bezpečnostního sboru nebo samotného příslušníka, nebo k ohrožení schopnosti příslušníka řádně plnit služební povinnosti.

Dopady na služební poměr

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů („zákon o státní službě“), obsahuje vlastní (a nutno uvést, že odlišnou) úpravu, která Nálezem Ústavního soudu není nijak dotčena. I nadále tak bude platit, že státní zaměstnanci vykonávající službu podle zákona o státní službě budou moci vykonávat jinou výdělečnou činnost než službu pouze s předchozím písemným souhlasem služebního orgánu.¹²

Zákonodárci má nyní tři čtvrté roku na přijetí novely zákona o služebním poměru. V praxi by tedy mělo ministerstvo vnitra co nejdříve zahájit legislativní proces a připravit návrh novely. Pokud by nedošlo k přijetí nové úpravy do 30. 6. 2019, nastala by velmi nežádoucí situace, kdy by příslušníci bezpečnostních sborů¹³ prakticky nebyli nijak omezení ve výkonu jiné výdělečné činnosti než služby. Jinou výdělečnou činností přitom nemusí být pouhý přívýdělek zcela nekonkurující výkonu služby tak, jako tomu bylo ve výše posuzovaném případě NSS. Může se jednat o řadu činností, jejichž výkon by byl fakticky neslučitelný s výkonem služby a samotný bezpečnostní sbor by jejich (neregulovaným) výkonem mohl být vážně ohrožen. ◆

Pokud by nedošlo k přijetí nové úpravy, nastala by velmi nežádoucí situace, kdy by příslušníci bezpečnostních sborů prakticky nebyli nijak omezení ve výkonu jiné výdělečné činnosti.

5) Viz bod 55 Nálezu.

6) Srov. také bod 66 Nálezu.

7) Dle článku 4 odst. 3 Listiny „zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky“.

8) Podle článku 26 odst. 1 Listiny „každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost“.

9) Srov. také bod 68 Nálezu.

10) Ústavní soud uvedl, že „při vstupu do služebního poměru by sice bylo dle § 13 zákona o služebním poměru formálně vyžadováno, aby uchazeč jinou výdělečnou činnost nevykonával, zároveň by však již nebylo možno příslušníka bezpečnostního sboru ze služebního poměru propustit, pokud by začal v průběhu služebního poměru vykonávat jakoukoli (v důsledku derogace nijak nelimitovanou) výdělečnou činnost“.

11) Viz bod 76 Nálezu.

12) Ustanovení § 81 zákona o státní službě přitom konkrétně specifikuje, že „[...]toto omezení neplatí v případech podle § 64 a 65 a při výkonu vazby. Toto omezení se rovněž nevztahuje na činnost vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární nebo uměleckou, na činnost znalce nebo tlumočníka vykonávanou podle jiného zákona pro soud nebo jiný správní úřad než ten, ve kterém vykonává službu, na činnost v poradních orgánech vlády a jejich orgánech, činnost v poradních nebo jiných orgánech ústředního správního úřadu nebo ve zvláštních orgánech, které podle jiného zákona vykonávají státní správu, a na správu vlastního majetku“.

13) Podle § 1 odst. 1 věta druhá zákona o služebním poměru „Bezpečnostním sborem se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace“.

PRÁVO
A SPOLEČNOST

ROZHOVOR

Přes den advokátem, večer trenérem

I partneři advokátních kanceláří najdou ve svém nabitém harmonogramu čas na volnočasové aktivity, byť mohou vést k práci po večerech. Partner advokátní kanceláře Taylor Wessing Aleš Linhart působí téměř 10 let jako trenér v říčanském mládežnickém ragbyovém týmu. A jeho svěřenci slaví úspěchy i na mezinárodním poli.

Jak jste se dostal k trénování ragby?

Bydlíme v Říčanech, což je takové tradiční ragbyové město, v České republice asi nejznámější. A jednou z možností volnočasových aktivit pro mého tehdy tříletého syna bylo právě ragby. Šli jsme se proto podívat na dětský trénink. Rodiče stáli okolo hřiště a koukali, jak se chudák trenér snaží sám zvládnout 20 dětí. Zeptal se, jestli by mu někdo šel pomoci. Tak jsem se nabídl a velmi mě to bavilo. Takhle samovolně to vlastně vzniklo.

Mohl jste hned trénovat?

Postupně jsem si musel udělat školení pro trenéra dětských kategorií. Absolvoval jsem i školení se zahraničními lektory z Francie a Anglie. Starší syn pak odešel do vyšší kategorie a já přešel s mým mladším synem k menším dětem. V současnosti trénuji ještě s dalšími pěti trenéry toho mladšího a jeho vrstevníky, tedy děti od 12 do 14 let. Je jich kolem čtyřiceti.

Kolik dohromady v Říčanech působí trenérů a kolik je hráčů ragby?

Trenérů je kolem 40 a trénují od malinkých dětí až po dorost a téměř muže, což je okolo 500 hráčů ragby.

Trénujete tedy jedinou kategorii?

Ano. S dětmi, se kterými jsme začali, se posouváme nahoru, do vyšších kategorií.

Konají se turnaje i pro děti do 14 let?

Turnaje se konají pro děti do věku 12 let, od 14 let se již jedná o regulérní zápasy mezi klubovými týmy.

Říčany patří v mládežnických kategoriích mezi nejúspěšnější v České republice...

Ano. Ve spoustě kategorií jsme získali mistrovské tituly. S dětmi jezdíme na turnaje a zápasy i do Francie, Itálie a Německa a většinou na turnajích zaznamenáváme také docela hezké úspěchy.

“

Někdy se musím z práce utrhnout a dodělávám pak věci po večerech doma. Snažím se být na tréninku dvakrát týdně, kluci trénují čtyřikrát, někdy i pětkrát.

Byli jsme třeba družci na turnaji v Miláně, kterého se zúčastnilo 28 týmů, stříbrní také ve Francii. S dětmi do 12 let jsme vloni vyhráli turnaj v Itálii ve městě Viadana. To je město, kde se hraje italská nejvyšší ragbyová soutěž.

Jsou to pouze týmové úspěchy, nebo se někteří hráči dostávají i do jiných týmů, a slaví tak individuální úspěchy?

Pár kluků ze starších kategorií se dostalo na ragby se studiem do Anglie, do Francie a do Jižní Afriky.

Jak probíhá výběr takových hráčů, na turnajích?

Buď na turnajích, nebo k nám v létě k jezdi akademie trenérů z Jižní Afriky. Měli jsme tu tým pod vedením Tinuse Del Potra, což je ragbyová legenda týmu Springboks, vítěz Rugby World Cup, což je vlastně mistrovství světa v ragby. Takoví lidé sledují naše talentované kluky a dokážou je pak doporučit do zahraničí.

Dá se trénování zvládat s prací partnera v advokátní kanceláři?

Samozřejmě se někdy musím z práce utrhnout a dodělávám pak věci po večerech doma. Snažím se být na tréninku alespoň dvakrát týdně, kluci trénují čtyřikrát, někdy i pětkrát.

Chtěl jste se stát právníkem již od dětství?

Od dětství ne. Ale již od prvního ročníku studií na právnické fakultě jsem cítil, že ze všech právních profesí je mi nejbližší advokacie.

Z jakého důvodu vás lákala advokacie?

Připadala mi jako nejsvobodnější z právnických povolání. Jsem hodně svobodomyšlný člověk a advokacie to nabízela.

Směřoval jste na škole už k určitému oboru práva?

Příliš ne. V devadesátých letech byla advokacie hlavně o generální praxi. Advokáti se věnovali všem

oborům, takže i já jsem se jako koncipient od roku 1995 věnoval jak třeba občanskému právu, tak právu pracovnímu a trestnímu.

Na jaké téma jste psal diplomovou práci?

Psal jsem diplomovou práci z oboru autorského práva a práva duševního vlastnictví. To se mi později v praxi hodilo. Disertační práci jsem pak psal z oboru správního práva, o procesním právu v oblasti státní správy.

Myslíte, že se v dnešní době advokáti stále více specializují, nebo vede generální praxe?

Liší se to asi tím, kde svou praxi právník vykonává. V menších městech je generální praxe podle mě do značné míry nezastupitelná. Advokát tam řeší rozvody, pracovněprávní spory, obhajuje v trestním řízení. Kanceláře ve větších městech spíše zaměstnávají specialisty na různé obory práva.

► **Proběhla v advokacii za více než 20 let vaší praxe velká změna?**

Ano, hlavně v technologiích, jejich používání a přístupu k nim. Za posledních asi pět až 10 let je vývoj opravdu enormní. Ale určitě to není jen v oblasti advokacie, u lékařů či jiných profesí, kterým slouží technologie, bude situace podobná.

A mění se s dobou i požadavky klientů? Chtějí po advokátech více než před 20 lety?

Požadavky klientů jsou specifickéjší. Klienti často vyžadují právě specializace. Dost jim záleží na tom, aby jejich případ neřešil někdo, kdo dosud dělal jen generální praxi, ale odborník, který se věnuje dané oblasti dlouhodoběji.

Jakým způsobem se podle vás bude dále advokacie vyvíjet?

Technologizace bude probíhat nadále, ale předpokládám, že základní principy vztahu advokát–klient

zůstanou stejné. I když bude vytvářet nějaké smlouvy počítač, vždy bude nutné komunikovat s klientem a osobní vztah a komunikace zůstanou nezastupitelné. Vzhledem k tomu, že jsou případy, se kterými se na advokáty klienti obrací, hodně rozmanité, bude osobnostní složka advokáta stále nutné přítomna.

Přesune se poradenství více na internet, nebo je zapotřebí udržet právě i osobní styk?

Je otázka, zdali bude například mladší generace klientů osobní styk vyžadovat v dosavadní míře. I nyní zůstává osobní styk důležitý. Máme videokonference, telekonference, e-maily a stejně se občas musí člověk zvednout, dojet za klientem, sednout si s ním k jednomu stolu a věci řešit na místě. Myslím si, že je to nezastupitelné. Když se s klientem sejdete na hodinu osobně, vyřešíte s ním více než po 30 maillech a pěti telekonferencích.

99

Advokáti se stávají partnery dříve, než tomu bylo před deseti dvaceti lety. Ale vždy je to díky výborné profesní zdatnosti, samostatnosti a schopnosti komunikace s klienty.

Na co by se měli zaměřit studenti a začínající právníci, na generální praxi a pak se rozhodnout, jakým směrem se chtějí vydat, nebo se rovnou specializovat?

Snažil bych se načerpat co nejvíce obecného, protože obory jsou propojeny a je nutné mít obecný přehled o právu jako oboru. To je nezastupitelné. Minimálně praktickým důvodem pro takový začátek jsou také advokátní zkoušky. Když někdo tři roky nedělá trestní právo a pak z něj má složit zkoušku, je to pro něj poměrně náročná záležitost. Navíc když se příliš specializujete v mladém věku, chybí vám širší základ a nadhled.

Jaký obor práva vás pak v praxi nejvíce naplňoval?

Vždy mě bavilo právo nemovitostí, stavební, právo odpovědnosti za vady, náhrada škody. Co vlastně tyto obory spojuje u mě osoby, je zastupování klientů v řízeních

u soudů včetně řízení u Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu, dále pak také u tuzemských i mezinárodních rozhodčích soudů a v arbitrážích. A to mě velmi naplňuje, protože příliš kolegů se tomuto tématu procesního práva do hloubky nevěnuje. Navíc je to vždy výzva, správně hájit hmotněprávní argumenty u soudu a vystavět takticky a právně konstrukci žaloby či žalobní obrany. Jako právník mám rád i matematiku, logiku a analytické myšlení a zde v tomto oboru procesního práva je mohu dobře uplatnit. Zastávám názor, že používat správně logiku a abstraktní myšlení a správně zprostředkovat či předestřít případ soudu, respektive soudcům, je pro klienta velkou výhodou.

Jak dlouho pracujete v advokátní kanceláři Taylor Wessing?

Bezmála šest let.

Nastupoval jste již jako partner?

Ano, byl jsem přibrán od počátku na pozici partnera z toho důvodu, že jsem svou kancelář i s klienty vnesl do Taylor Wessing.

Tudíž jste předtím měl vlastní advokátní praxi?

Ano. Ještě předtím jsem byl ve sdružení s vícero českými advokáty. Asi 14 let jsem byl ve sdruženích advokátů, poté jsem měl svou vlastní praxi a pak jsem se přesunul do Taylor Wessing.

Bývá dnes běžné, že se advokáti stávají partnery advokátních kanceláří dříve, než tomu bylo zvykem? Museli si dříve právníci post partnera „vysedět“?

Obecně se dá asi říct, že se advokáti stávají partnery nyní dříve, než tomu bylo před deseti dvaceti lety. Ale vždy je to díky výborné profesní zdatnosti, samostatnosti a schopnosti komunikace s klienty. U nás jsou partnery zkušení a velice erudovaní právníci. Zkušenost však přichází převážně s časem. A pak jsou některé výjimky vynikajících právníků, kteří si vyslouží profesní postup za kratší dobu, protože pracují na složitějších případech a projektech, kde se osvědčí a prokážou svoji profesní i lidskou připravenost. ♦

Uznání islámu v Předlitavsku v roce 1912

BALÍKOVA MOZAIKA

Ve aktuálním vydání Balíkovy mozaiky se Stanislav Balík věnuje významnému zákonu z roku 1912, kterým se příslušníci Hanefitů uznávají za náboženskou společnost.

„Muhammedanism má veliký význam pro vědu, an převzal od nestoriánů klasičnost starověkou, kterou pěstil v dobách, kdy věda v křesťanských zemích téměř vymizela; tím se stal islám prostředníkem mezi klassickým starověkem a pozdějším duchovním životem na západě; ovšem rušil islám na své cestě mnohou kulturu již stávající,“ napsal český kanonista Kamil Henner (1861–1928) v článku Uznání islámu v Rakousku, publikovaném na podzim roku 1912 na stránkách časopisu Právník. Citovaný článek byl komentářem k novému zákonu č. 159/1912 ř. z., kterým se přívrženci islámu podle hanefitského ritu uznávají za náboženskou společnost. Vzhledem k tomu, že uznání se Hanifovcům dostalo v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených, platila tato právní úprava i v českých zemích.

Dobové důvody přijetí zákona č. 159/1912 ř. z. byly veskrze politické. Důvodová zpráva sice upozorňovala na to, že podle sčítání z roku 1900 bylo v Předlitavsku pouhých 1281 muslimských věřících, o deset let později pak 1446 věřících, „ale i přes tento přírůstek předvídaný vládní předlohou projevila se pochybnost, že by přívrženci islámu

(vzhledem k jejich malému počtu v jednotlivých městech) mohli již nyní vyhověti předpisům zákonným o rovení náboženských obcí. Z toho jest patrno, že nový zákon chtěl blahovolně vyjíti vstříc přání muhammedánského obyvatelstva rakouského, by uznáno bylo jeho náboženství, lépe řečeno, by stát podporoval jeho snahy organizační. Blahověle tato vysvětluje se jednoduše politickými ohledy a událostmi. Dřívější zabrání Bosny a Hercegoviny a nyníjší jich přivtělení posunulo rakouský život blíže životu východnímu, vyvolalo užší styk mezi obyvatelstvem muhammedánským a ostatními národy rakouskými. Ježto muhammedánské náboženství jest v řečených zemích státně oprávněno (1882 a 1909), vyžadovala politická opatrnost, by rakouský stát zjevně osvědčil, že zaujímá stejnou blahovůli oproti muhammedánům jako oproti náboženským společnostem, žijícím v Rakousku. Muhammedánům citlivým po stránce náboženské mělo býti ukázáno, že půda rakouská není nepřátelská jejich náboženství, že i zde mohou žíti dle něho celkem v týchž mezích jako přívrženci ostatních náboženství,“ vysvětloval čtenářům Právnicka Kamil Henner.

Vládní osnova byla v říšské radě projednávána na základě opakovaných návrhů již od roku 1909, přijetí zákona však zpozdlilo rozpuštění Poslanecké sněmovny v březnu roku 1911, zákon byl tak přijat až 25. července 1912. Císař František Josef I. zákon podepsal v lázních Bad Ischl.

Zákon č. 159/1912 ř. z., kterým se přívrženci islámu podle hanefitského ritu uznávají za náboženskou společnost, je vcelku stručný. Obsahuje dva články, z toho první článek o osmi paragrafech, druhý článek je pak pouze pokynem ministrům pro věci duchovní a vyučování, vnitra a práv, aby „uveřili zákon ve skutek“.

Citovaný zákon se nedotýkal všech muslimů, ale pouze Hanefitů, a to z toho důvodu, že tato islámská právní škola byla uznávána v Osmanské říši i v anektované Bosně a Hercegovině.

Zákon vymezil vztah státu a veřejného zájmu na jedné a přívrženců a nauky islámu na straně druhé jednoznačně ve prospěch státu. Podle ustanovení § 6 citovaného zákona „Náboženská společnost přívrženců islámu podle hanefitského ritu požívá jako taková vzhledem k vykonávání svého náboženství a svým

Mapa Království a země
na říšské radě zastoupené
(Předlitavská), jedné ze dvou
částí Rakouska-Uherska v letech
1867–1918, v barvách vlajky
tohoto území

náboženským sluhům
téže zákonné úpravy
jako jiné zákonné uznané
společnosti náboženské. Také
nauky islamu, jeho zařízení
a zvyky požívají ochrany, pokud
neodporují státním zákonům“.

Kamil Henner dodává, že
„ocenění islamu musí se dít se
stanoviska povšechného, ježto běží
o základ náboženského a mravního
života, jakož i o světový názor téměř
jedné sedminy všeho lidstva: ocenění
islamů že nesmí se dít ojedinělou
kritikou jedné věty věroučné, jediné-
ho příkazu nebo zákazu mravního.
V jednotlivostech učení islamu jeví
se ovšem rozpor s nazíráním oněch
náboženství, která tvoří základ
náboženského života v nynějším
Rakousku. Ale i islám vykazuje my-
šlenky hluboké, ophývá mudroslovím
a poesíí, jež povznášely po staletí
mysle millionů a millionů věřících.

Z toho všeho vyplynulo přesvědče-
ní pro stát rakouský, že mu nehrozí
žádné nebezpečí z povšechného stá-
ního uznání islamu. Ovšem nebylo
lze uznati oněch jednotlivostí v učení
islamů, které by přímo odporovaly
nynějším pozitivním ustanovením
rakouského zákonodárství, od nichž
stát nechce odstoupiti. Sem patří
n. př. názory o přípustnosti mnoho-

ženství, otroctví, odvetě,
nezpůsobilosti nevěřícího
svědčiti proti muhammedánovi
atd. Takové poměry a názory ne-
mohou ovšem býti v Rakousku práv-
ně uznány, což znamená, že se jim
nemůže dostati ochrany se strany
rakous. práva. Zde se ukazuje zná-
mý a zajímavý rozpor mezi morál-
kou náboženskou a právem státním,
na příklad jeví se muhammedánovi
rakouské neuznání mnohoženství
býti nemorální; mnohoženství muha-
medánské jest rakouskému prá-
vu zločinem. Ale pro slát rozhoduje
právo, nikoli morálka.“

Zákon předpokládal vydání
prováděcího předpisu upravujícího
samosprávu muslimské náboženské
obce, k němuž mělo dojít poté,
kdy „bude zabezpečeno zřízení
a trvání alespoň jedné
náboženské obce“.

Předpokládalo se,
že bude zajiště-
na návaznost
na nábožen-
skou organizaci

v Bosně a Hercegovině. Jistou vý-
jimkou byla možnost, aby „k úřadu
náboženského sluhy“ byli povoláni
i duchovní z Bosny a Hercegoviny,
kteří by neměli u duchovních jiných
církví zákonem požadované rakous-
ké občanství.

Podle ustanovení § 4 citovaného
zákona mohl být z úřadu „odstra-
něn“ duchovní, který byl odsouzen
za trestné činy vznikající „ze zisku-
chtivosti, které se protíví mravnosti
nebo dávají veřejné pohoršení, nebo
jehož chování ohrožuje veřejný pořá-
dek“. Vláda mohla zakázat konání
bohoslužeb, jestliže by jejich pojetí
odporovalo „veřejným ohledům“.

V případě porušení zákonů,
nařízení a o vnějších poměrech
náboženských společností a příkazů
státních úřadů na jejich základě
vydaných mohly státní úřady uklá-
dat pokuty či použít jiné zákonem
povolené donucovací prostředky.

Zmocňovací ustanovení § 8 zá-
kona č. 159/1912 ř. z. předpokládalo

vydání na-
řízení, které
by upravilo,
„zda a kterým
způsobem ná-
boženská sluhové
islamů budou moci býti přivzati
ke spolupůsobení při vedení rodných,
manželských a úmrtních rejstříků
svých náboženských soudruhů“.

Pro uzavření manželství mezi
muslimy platilo ustanovení § 7 cito-
vaného zákona, jež podrželo pouze
formu civilní. Kamil Henner dodal,
že tímto ustanovením byli muslim-
ové oproti příslušníkům jiných
církví znevýhodněni, a poukazyval
na to, že se nejedná o první krok
k rozšíření civilního sňatku.

„Zákon nový jest kusý, an má
teprve umožniti zřízení nábožen-
ských obcí. Všechna, bližší úprava
jest vyhrazena cestě nařizovací,
ovšem v mezích tohoto zákona.
Po stránce povšechného pomě-
ru mezi státem a církví vychází
nový zákon z obecného stanovis-
ka rakouského oproti uznáním
náboženským společnostem, totiž
ze zásady státní výsosti,“ uzavírá
profesor Henner.

K vydání prováděcích předpisů
již nedošlo. O dva roky později
vypukla první světová válka, která
skončila, jak známo, rozpadem
Rakouska-Uherska. Na poválečném
československém území v roce
1918 neexistovala žádná muslimská
náboženská obec, zákon č. 159/1912
ř. z. se stal při budování nového stá-
tu obsolentním a pozapomenutým.
Obdobná situace ostatně nastala
i v meziválečném Rakousku, jež
přišlo o balkánská území s muslim-
ským obyvatelstvem.

Ač jeho účinnost byla ve své
době epizodní, stojí dnes zákon
č. 159/1912 ř. z., kterým se přivřez-
ci islamu podle hanefitského ritu
uznávají za náboženskou společ-
nost, jako zajímavý historický
pramen a právní památka z časů
mnohonárodní habsburské monar-
chie za zvláštní pozornost. ♦

... JANA KUDRNY

Transparentnost versus bezpečnost

Už nějakou dobu se otevírají a uzavírají diskuse o procesu udělování státního občanství. Jedním z přednětů zájmů je posuzování, zda žadatel o státní občanství není bezpečnostním rizikem pro Českou republiku a její obyvatele. K této otázce se vyjadřuje Policie České republiky a zpravodajské služby. Zákon stanoví, že jejich stanoviska, pokud obsahují utajované informace, se nestávají součástí spisu. To znamená, že žadatel se s nimi nemůže seznámit a nemůže tak učinit ani soud v případném přezkumu. V rámci zmíněných diskusí občas zaznívá také argument, zda by nebylo možné, aby bylo žadateli alespoň naznačeno, v čem je oním bezpečnostním rizikem. Argumentováno je právem na spravedlivý proces a možností vyjádřit se ke všem poznatkům, na jejichž základě správní orgán rozhodl. K věci se již vyjádřil Ústavní soud svým rozhodnutím Pl. ÚS 5/16. Současnou podobu řízení neshledal protiústavní, a to na základě zájmu na zajištění bezpečnosti státu.

Tento závěr Ústavního soudu považuji za správný, ale podle mého názoru mohl být podepřen ještě dalšími ústavními argumenty. Připomeňme si, na základě čeho policie a zpravodajské služby své stanovisko vypracují. Jsou to informace shromážděné a poskytnuté jejich příslušníky, osobami jednajícími ve prospěch zpravodajských služeb, ale také osobami, které jsou těmito institucemi v rámci šetření pouze osloveny. To, že je někdo označen jako osoba nebezpečná pro bezpečnost České republiky, má silnější důvod než to, že např. jezdí příliš rychle po silnici. Jedná se o osoby opravdu rizikové. Takové, které mohou být reálnou hrozbou také pro životy a zdraví všech lidí, kteří se bytí i jen nepřímo podíleli na zhazení plánu získat státní občanství České republiky. Ostatně takových případů bylo za poslední roky dohromady méně než deset. Což také svědčí o tom, že odkaz na bezpečnost státu je využíván v opravdu krajních případech.

Ústavní soud, ale i jiné soudy by tedy měly vzít v potaz také zájmy osob, které s důvěrou ve své utajení sdělily informace, jež by je nebo jejich blízké v případě zveřejnění mohly ohrozit na životě a zdraví. •

Autor je odborným asistentem katedry ústavního práva Právnické fakulty UK v Praze.

... MICHALA TOMÁŠKA

Sto let Československa: historická opatrnost

V těchto dnech nelze asi nevzpomenout stého výročí založení našeho státu. Vznik Československa mimo jiné znamenal, že jsme poprvé v dějinách dostali příležitost být samostatnými aktéry mezinárodního práva. A hned od počátku ne ledajakými. Už jednání o santgermainské mírové smlouvě ukázala brilantní připravenost našich internacionalistů a diplomatů v čele s Edvardem Benešem. Také osmičkové výročí jeho úmrtí před 70. lety jsme si letos v září připomněli. Byl to on, kdo stanul u zrodu Společnosti národů a po celou dobu její existence byl jejím aktivním hybatelem.

Československá teorie mezinárodního práva podporovala v koncepci Společnosti národů náznak omezování suverenity států v její prospěch. Aby se členské státy vědomě vzdaly části své státní suverenity ve vojenské oblasti, a to jednou provždy, neboť porušení systému jedním státem by mělo za následek buď zhroutilí tohoto systému jako celku, anebo přinucení provinilce smlouvu respektovat, a tedy znovu svou suverenitu omezit. Pozoruhodné, leč odvážné stanovisko státu, který sotva své suverenity nabyt. Dostalo se mu vzápětí hořké lekce, když o ni mnichovskou dohodou přišel. Československá meziválečná nauka mezinárodního práva i jeho praxe tak rozvinuly mnoho cenných teoretických poznatků, mezi něž určitě patří koncepce nadnárodního evropského práva nebo úvahy o omezování státní suverenity ve prospěch mezinárodní organizace. Obě posledně jmenované kategorie stály po druhé světové válce u zrodu příprav evropských integračních procesů, ale i evropského práva. Do nich se už ovšem naši internacionalisté zapojit nemohli. Namísto toho se museli uchýlit k sovětským doktrínám proletářského internacionalismu v mezinárodním právu, včetně té Brežněvovy, která nás před padesáti lety (za nečinného přiblížení mezinárodního společenství) suverenity opět zbavila.

Nelze se proto divit jisté doktrinární nechuti ke svěřování státních pravomocí do rukou EU, což náš Ústavní soud označuje za „propůjčování“. Historie je zkrátka učitelka života a historická opatrnost mívá hluboké kořeny. •

Autor je proděkanem Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a vedoucím katedry evropského práva.

CASHLESS FUTURE 2018

Age of Blockchain

31/10 2018 KONFERENCEČNÍ CENTRUM ČNB

5. ročník konference Hospodářských novin
o nejnovějších trendech finančního průmyslu

Poprvé v České republice

Sainu, generální ředitel britské poradenské
společnosti BlockChain Expert UK

Denis „Jaromil“ Roio, zakladatel
a technologický ředitel, Dyne.org

VÍCE INFORMACÍ NA WWW.CASHLESSFUTURE.CZ

Partneři

Deloitte

**DIGIBOLD
NIXCORP**

PayU

Vě spolupráci

sbk

SDT

ČSK

714 členů pro bankovní karty

cardmag

FT
ČESKÁ
PRŮMYŠLOVÁ
KAMERÁ

SP

první průmyslová kamera
české republiky

Představitel

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Produce

**economika
events**